

Programma begroting 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Welkom	5
Inleiding	6
Begroting in één oogopslag	7
Totaal financieel overzicht	8
Kerngegevens van de gemeente	13
Toelichting begroting 2020	14
Programma 1 Ruimte	15
Programma 2 Sociaal Domein	22
Programma 3 Bedrijfsvoering	33
Paragrafen	40
Paragraaf Bedrijfsvoering	41
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	44
Paragraaf Lokale heffingen	47
Paragraaf Financiering	52
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	55
Paragraaf Grondbeleid	58
Paragraaf Verbonden partijen	60
Paragraaf Demografische ontwikkeling	66
Bijlagen	71
Geprognosticeerde balans 2020-2023	72
Overzicht meerjarig EMU-saldo	73
Meerjarenoverzicht 2018 – 2023, overzicht van baten, lasten en resultaat	74
Overzicht van baten en lasten, ingedeeld naar taakvelden	78
Investeringschema	83
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	84
Overzicht reserves en voorzieningen	85
Overzicht incidentele baten en lasten, structurele mutaties reserves en structureel begrotingssaldo	87
Overzicht begroting op kostensoort	88
Overzicht inkomensoverdrachten	90

Welkom

Inleiding

'Werk aan de winkel'

Voor u ligt de begroting 2020-2023. Deze is niet zonder slag of stoot tot stand gekomen. In een wereldwijd onrustige tijd, landelijk stagnerende productie en projecten en een dolle rente werd Aalten geconfronteerd met tekorten die opliepen tot meer dan twee miljoen euro. Belangrijkste oorzaken: de stijgende zorgkosten, de ontoereikende compensatie van het Rijk hiervoor en de algemene uitkering die een tegenvallende duit in het Aaltense zakje deed.

Eens te meer blijkt de grote invloed die het Rijk heeft op onze gemeentelijke portemonnee. Ruwweg driekwart van de gemeentelijke inkomsten komt uit het door het Rijk gevoede, maar grillige gemeentefonds. Wanneer het Rijk beleidsmatig ingrijpt, zoals het Kamerbesluit met betrekking tot het abonnementstarief of de Algemene Maatregel van Bestuur inzake reële tarieven in de zorg, treft dit de gemeentelijke begroting rechtstreeks. Geageerd werd en wordt er door gemeenten, met name over de ontoereikende budgetten voor jeugdzorg en Wmo. Het kabinet kwam uiteindelijk wel, maar ontoereikend voor de jeugdzorg over de brug met een tijdelijke uitkering van in totaal circa € 1 miljard voor 2019-2021. Lastig omdat gemeenten nu een begroting moeten opstellen die tot en met 2023 loopt. Dus werd de duur in een later stadium wat opgerekt naar 'mogelijk structureel'. Duidelijker is het niet. Gelukkig is direct een zwaarwegend onderzoek aangekondigd dat in 2020 zijn beslag krijgt. Omdat de raad én het college van Aalten zwaar hechten aan een solide financieel beleid is in alle hoeken van de gemeentelijke huishouding gezocht naar mogelijkheden om te komen tot een sluitende en verantwoorde begroting. Op deze manier vormde zich een dekkingsplan (zie hiervoor bladzijde 8) dat ertoe heeft geleid dat voor alle jaarschijven uitgaven en inkomsten in evenwicht zijn gekomen. Hierbij is ruimte gevonden voor een structureel werkbudget ten faveure van regionale projecten. De gemiddelde woonlastenstijging voor 2020 is binnen de perken gebleven. Voor inwoners met een eigen woning gemiddeld 2,04% en voor huurders 1,39%. Voor alle jaarschijven is de ozb opbrengst met 3% verhoogd.

Al met al ligt er behoorlijk wat werk te wachten. De grootste opgave bevindt zich op gebied van de zorg met ombuigingen die oplopen naar ruim een miljoen euro. De omgekeerde verordening, die het mogelijk maakt om effectief maatwerk te leveren, wordt ingevoerd in 2020 en voorliggende zorgvoorzieningen zoals het Preventie Platform Jeugd worden versterkt. Vanwege de toegenomen werkdruk in de zorg is extra personeelsbudget opgenomen. De continuering en nieuwe inrichting van het muziekonderwijs wordt lokaal georkestreerd. Zowel bij Laborijn als bij de Veiligheidsregio worden de ontwikkelingen nauwlettend gevolgd. De Omgevingswet, die in 2021 ingaat, vergt de nodige voorbereiding en het in eigen beheer nemen en uitgeven van de Wmo hulpmiddelen (start november 2019) komt in 2020 goed op gang. Andere ontwikkelingen het komende jaar zijn de opzet en behandeling van de lokale woonvisie en de verkenning welke wijken er gasloos gemaakt worden. Last but not least wordt in 2020 het plan van aanpak geïmplementeerd om de duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren.

Deze begroting is als gevolg van het raadsprogramma bestuurlijke vernieuwing in een fris, compact jasje gestoken. De opzet met drie programma's Ruimte, Sociaal Domein en Bedrijfsvoering is analoog aan de organisatie indeling met haar drie overeenkomstige afdelingen. Inhoudelijk is gestreefd zo concreet mogelijk ontwikkelingen weer te geven die voor de gemeente van belang zijn en de doelen voor 2020 daarop af te stemmen.

De nog lopende punten uit het uitvoeringsprogramma Daadkrachtig, Duurzaam en Dichtbij 2018-2022 zijn geïntegreerd en herkenbaar opgenomen bij de doelen in de diverse programma's. In de najaarsnota 2019 volgt een update over de huidige stand van zaken van het uitvoeringsprogramma. Gebleven is het financiële totaaloverzicht met hierin opgenomen de verwerkte financiële wijzigingen met toelichting.

Wat betreft de gemeentelijke organisatie zetten we vanwege de bovengemiddeld hoge leeftijd in op verjonging en tegelijkertijd wordt vitaliteit een belangrijk aandachtspunt. In het opleidingsplan krijgt burgerparticipatie een prominente rol. Andere issues zijn de verdere borging van de organisatiewijziging, de daarmee samenhangende cultuurverandering en het versterken van projectmatig en integraal werken.

Wij hebben er zin in en de mouwen opgestroopt!

Begroting in één oogopslag

Begroting in één oogopslag

Begroting 2020 in één oogopslag

Gemeenten zijn volgens de regels verplicht om 4 jaar vooruit te begroten. Deze begroting betreft de jaren 2020 tot en met 2023.

De uitgaven en inkomsten zijn voor alle jaren in evenwicht, geen tekorten dus. Daar was echter wel een ombuigingsplan voor nodig, want in het voorjaar van 2019 liepen de tekorten op naar ruim 2 miljoen euro. Dat kwam vooral doordat de zorguitgaven harder stegen dan het beschikbare budget. Ook valt de van het Rijk te ontvangen algemene uitkering tegen, met name vanaf 2021.

In onderstaand overzicht ziet u welke inkomsten de gemeente heeft en waar deze beschikbare middelen aan besteed worden. Ook ziet u wat een gemiddeld huishouden kwijt is in 2020 aan gemeentelijke lasten. Thema's die in de gemeente Aalten zeker veel aandacht krijgen het komende jaar zijn onder meer: duurzaamheid, leefbaarheid, jeugdzorg, Wmo en verdere samenwerking in de regio.

Op dinsdag 5 november behandelt de gemeenteraad de begroting voor het jaar 2020.

Waar komt het geld vandaan? (x 1.000 euro)

Lokale heffingen

Onroerendaakbelasting	4.135
Afvalstoffenheffing	1.142
Rioolheffing	1.896
Leges en heffingen	2.109

Overige inkomsten

Rijksuitkering algemeen	36.868
Rijksuitkering sociaal domein	6.658
Investeringsbijdragen, subsidies en uitkeringen	5.156
Opbrengst grondexploitatie	135
Rente en dividenden	752
Uit reserves en voorzieningen	1.005
Andere inkomsten	1.690

Totaal aan inkomsten 61.546

Waar gaat het geld naartoe? (x 1.000 euro)

Bestuur en ondersteuning	13.123
Veiligheid	2.109
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.362
Economie	96
Onderwijs	1.869
Sport, cultuur en recreatie	4.748
Sociaal domein	30.800
Volksgezondheid en milieu	4.330
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	2.106

Totaal aan uitgaven 61.543

Positief saldo 3

Hoeveel betaalt een gemiddeld meerpersoonshuishouden?

Per jaar in euro's	2020	2019
Onroerendaakbelasting	269	265
Afvalstoffenheffing	98	98
Rioolheffing	164	161

Totaal aan kosten 531 524

Kijk voor de volledige begroting op www.aalten.nl/begroting

Gemeente Aalten T (0543) 49 33 33
Postbus 119 E gemeente@aalten.nl
7120 AC Aalten I www.aalten.nl

Totaal financieel overzicht

Totaal financieel overzicht

Hieronder staat het verloop van het begrotingssaldo met als uitgangspunt de door de raad vastgestelde cijfers uit de voorjaarsnota 2019. Daaronder zijn de mutaties vermeld die zijn meegenomen in deze begroting met op de volgende pagina's de toelichtingen op de nummers 1 t/m 28.

Nr	Omschrijving (- teken houdt voordeel in)	Prog	2020	2021	2022	2023
Tekorten na voorjaarsnota 2019			1.675	1.264	953	928
Mutaties ongewijzigd beleid:						
	Verwerking hogere bijdrage Veiligheidsregio (VNOG)	P1	191	191	191	191
	Verwerking hogere bijdrage Omgevingsdienst (ODA)	P1	46	44	44	44
	Verwerking hogere bijdrage Laborijn	P2	45	43	97	113
	Minder te ontvangen eigen bijdrage zorg (abonnementstarief)	P2	30	30	30	30
	Verwerking laatste schijf 5 jaar AMvB Wmo HH reële prijzen	P2	0	0	0	75
	Lagere dotatie voorziening wachtgeld/pensioenen wethouders	P2	-100	-100	0	0
	Verwerking meicirculaire 2019	P3	-1.030	-663	162	-99
	Stijging kosten verzekeringspakket	P3	22	22	22	22
	Verkiezingen 2023	P3	0	0	0	30
	Indexering loon (3,5%) en prijs (2%) cf. vastgestelde kaders	Div	662	787	787	787
	Overige bijstellingen	Div	55	47	-7	55
Nieuw beleid/extra budget/kapitaallasten:						
1	Budget Regiodeal voor onder andere vitaal platteland/sloop	P1	50	50	50	50
2	Lichtenvoordsestraatweg in verband met Katteberg wegdeel	P1	21	21	21	21
2	Reehorsterlaan wegdeel	P1	0	21	25	24
2	Admiraal de Ruyterstraat wegdeel	P1	0	39	46	45
2	Roelvinkstraat Bredevoort wegdeel	P1	0	0	25	30
2	Aaltenseweg wegdeel	P1	0	0	0	24
3	Ontwikkeling technieklokalen structureel opnemen	P2	5	5	5	5
4	Budget voor externe expertise sociaal domein	P2	20	0	0	0
5	Extra loonbudget sociaal domein	P3	75	75	75	75
Totaal mutaties ongewijzigd en nieuw beleid			92	612	1.573	1.522
Tekorten voor dekkingsplan			1.767	1.876	2.526	2.450
Dekkingsplan:						
6	Eenmalig vervallen post wegenonderhoud 'klachtenbudget'	P1	-40	0	0	0
7	Post Omgevingswet vanaf 1 jaar na realisatie laten vervallen	P1	0	-25	-174	-174
8	Geen subsidie asbestsanering verstrekken	P1	-200	-200	-200	-200
9	Onkruidbestrijding geheel via Laborijn organiseren	P1	-25	-25	-25	-25
10	Benoemen stortlocaties voor de klasse 'Industrie'	P1	-25	-25	-25	-25
11	Bouwleges in 2020 incidenteel naar het niveau 2017/2018	P1	-300	0	0	0
12	Verhoging forensen- en toeristenbelasting	P1	-28	-28	-28	-28
13	Wmo brede aanpak	P2	-385	-750	-750	-750
14	Jeugdzorg brede aanpak	P2	-50	-250	-300	-300
15	Zorggerelateerd vervoer	P2	-10	-10	-10	-10
16	Carillon	P2	-5	-5	-5	-5
17	Begraafplaatsen inkomsten verhogen, aanpassingen beheer	P2	-45	-45	-70	-70
18	Minder subsidie peuterspeelzalen kleine kernen	P2	0	-18	-37	-37
19	Loonsom korten door vermindering overwerk en inhuur	P3	-50	-50	-50	-50
20	Ozb opbrengst jaarlijks met 3% verhogen	P3	-135	-270	-405	-540
21	Vrijval buffer algemene uitkering	P3	-200	0	0	0
22	Jeugdzorg doortrekken extra middelen 2019-2021	P3	0	0	-250	-250
23	Boete bij vermissing rijbewijs	P3	-3	-3	-3	-3
24	Hogere inkomsten uit dividend	P3	-70	-70	-70	-70

25 Lagere toevoeging reserve onderhoud gebouwen	P3	-18	-18	-18	-18
26 Diverse besparingen op de bedrijfsvoering	P3	-26	-32	-32	-32
27 Besparing raadsbudget	P3	-5	-5	-5	-5
28 Alleen noodzakelijke indexeringen toepassen	Div	-150	-150	-150	-150
Totaal dekkingsplan		-1.770	-1.979	-2.607	-2.742
Begrotingssaldo na dekkingsplan		-3	-103	-81	-292

overschot overschot overschot overschot

Toelichting op de punten uit het financieel overzicht

Mutaties ongewijzigd beleid

Dit betreft een aantal ontwikkelingen waarop de keuzes in het recente verleden al genomen zijn. Het gaat om de verwerking van de vastgestelde begrotingen 2020 van de gemeenschappelijke regelingen VNOG, ODA en Laborijn. Ook is een verdere bijstelling opgenomen in verband met de minder verwachte opbrengsten uit de eigen bijdrage van de Wmo vanwege het abonnementstarief. Tevens is in 2023 de laatste jaarschijf ad € 75.000 van de verwachte gevolgen van de Algemene Maatregel van Bestuur inzake een realistische kostprijs van huishoudelijke hulp opgenomen in overeenstemming met besluitvorming uit de Voorjaarsnota 2018. Gezien de leeftijd van een aantal wethouders valt de dotatie aan de wachtgeld- en pensioenvoorziening in 2020 en 2021 lager (voordeliger) uit. De meicirculaire 2019 is verwerkt voor de komende jaren. Het verzekeringspakket van de gemeente vertoont na de aanbesteding een behoorlijke kostenstijging. Door dubbele verkiezingen in 2023 is dit budget verhoogd en als laatste zijn hier de loon- en prijsindex opgenomen conform de vastgestelde kaders begroting 2020.

1. Budget Regiodeal voor onder andere vitaal platteland en sloop

Op regionaal niveau spelen diverse projecten waar vanuit de gemeenten een financiële bijdrage wordt verwacht. Voor de financiële dekking van deze (kleinere) projecten was geen structurele post opgenomen. De komende jaren is structureel € 50.000 beschikbaar om cofinanciering van (kleinere) projecten mogelijk te maken.

2. Diverse infrastructurale werken

De renovaties van de Lichtenvoordsestraatweg, de Reehorsterlaan, de Admiraal de Ruyterstraat, de Roelvinkstraat en de Aaltenseweg brengen kapitaallasten met zich mee. De renovatie van de wegdelen komen ten laste van de algemene middelen en deze zijn in het schema opgenomen. Tegelijkertijd worden de onderliggende rioleringen bij alle drie de straten gerenoveerd. De hiermee samenhangende kapitaallasten worden meegenomen bij de berekening van de riooltarieven.

3. Ontwikkeling technieklokalen structureel opnemen

Het KBTO (Kontakt Bedrijfsleven Technisch Onderwijs) maakt zich al 25 jaar sterk om jongeren te stimuleren technisch onderwijs te gaan volgen. De stichting is ontstaan vanuit een samenwerking tussen het bedrijfsleven en scholengemeenschap Schaersvoorde. Het KBTO richt de verschillende technieklokalen in Aalten en Dinxperlo met materialen en gereedschappen in om kinderen uit groep 7 en 8 van de basisscholen kennis te laten maken met techniek. Vanwege de gestegen kosten, omdat de gemeente groot belang hecht aan deze vorm van onderwijs en ter ondersteuning van het bedrijfsleven, is in de Voorjaarsnota 2019 voor dit jaar al € 5.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt nu structureel opgenomen in de begroting.

4. Budget voor externe expertise sociaal domein

In het sociaal domein staat de gemeente Aalten er voor dat allen die daarvoor in aanmerking komen de benodigde zorg ontvangen. Tegelijkertijd is de uitdaging om organisatorisch en financieel nog beter grip op dit brede beleidsveld te krijgen. Ter ondersteuning is een werkbudget opgenomen voor de inhuur van externe expertise ad € 20.000 voor 2020.

5. Extra loonbudget sociaal domein

Het werk en daarmee samenhangend de werkdruk in het sociaal domein is fors toegenomen in verband met de stijging van het aantal aanvragen bij de Wmo en de Jeugdzorg. Om deze structurele stijging van het aantal aanvragen op te vangen is besloten de formatie van het team Zorg structureel uit te breiden met 2,5 fte. De jaarlijkse kosten van deze uitbreiding van de formatie bedragen circa € 150.000. Hiervan wordt vier jaar (tot en met 2023) jaarlijks € 75.000 opgevangen door de beschikbare ruimte in de reserve Formatie en organisatie te benutten. De andere € 75.000 komt ten laste van de algemene middelen.

6. Eenmalig vervallen post wegenonderhoud 'klachtenbudget'

Voor 2020 komt dit 'extra' budget van € 40.000 eenmalig te vervallen. In 2020 worden daardoor minder fysieke verkeersmaatregelen genomen en wordt eerst een snelheidsdisplay ingezet om de

bewustwording te vergroten. Eventuele noodzakelijke verkeersmaatregelen worden geprioriteerd en zoveel mogelijk gecombineerd met structureel onderhoud of ingepland voor 2021.

7. Post Omgevingswet vanaf één jaar na realisatie laten vervallen

De invoering van de Omgevingswet is meerjarig begroot. In het begrotingsjaar na invoering laten we dit vervallen. Vanaf dat moment valt het onder regulier budget. De vrijval, die oploopt naar € 174.000 is hier opgenomen.

8. Geen subsidie asbestsanering verstrekken

Gezien de landelijke besluitvorming omtrent het saneren van asbest(daken) is een dergelijke subsidie om een sanering te versnellen op dit moment geen prioriteit gezien de beschikbare financiële middelen binnen onze gemeente. Het daarvoor gereserveerde budget van € 200.000 wordt afgeraamd.

9. Onkruidbestrijding geheel via Laborijn organiseren

Het contract voor onkruidbestrijding wordt opgezegd en de benodigde capaciteit wordt ingehuurd via Laborijn. Dit zorgt voor een kostenbesparing van € 25.000.

10. Benoemen stortlocaties voor de klasse 'Industrie'

Binnen de gemeente wordt gezocht naar een stortlocatie voor grond met de klasse 'Industrie'. Dit betreft licht vervuilde grond, die niet meer geschikt is voor verwerking en die moet worden afgevoerd. Voorbeeld is de stortlocatie Koningsweg. Het benoemen van een stortlocatie zorgt voor een kostenbesparing die geraamd wordt op € 25.000, omdat de grond niet voor een hoog tarief hoeft te worden afgevoerd.

11. Bouwleges in 2020 incidenteel naar het niveau 2017/2018

De bouwleges zijn destijds voor 2020 afgeraamd in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet waardoor een verandering van het heffen van leges optreedt. Voor bepaalde activiteiten vervalt namelijk de vergunningsplicht. Nu de inwerkingtreding naar 2021 is gezet, worden de te ontvangen bouwleges voor 2020 met € 300.000 opgehoogd.

12. Verhoging forensen- en toeristenbelasting

De tarieven voor forensen- en toeristenbelasting worden met 20% verhoogd. Dit resulteert in een verwachte meeropbrengst van € 28.000. Door veel verblijfsaanbieders wordt het als lastig ervaren dat het tarief elk jaar wijzigt en dan vaak naar 'onpraktische' getallen. Vaak gaat het om een aanpassing van 1 of 2 (pro)cent. Door het tarief pas aan te passen op het moment dat het een afgerond getal bereikt, komen we aan hun wens tegemoet. (dus wel jaarlijks indexeren maar het tarief pas aanpassen bij € 1,30)

13. Wmo brede aanpak

De kosten voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Deze stijgende lijn wordt – waar mogelijk – afgebogen met behoud van ondersteuning en kwaliteit. Met inwoners en netwerkpartners onderzoeken we alternatieven en starten we experimenten. Binnen het taakveld Wmo worden maatregelen uitgewerkt met betrekking tot bijvoorbeeld de wasvoorziening, begeleiding, glasbewassing en vermindering van uren huishoudelijke hulp. De vermindering van de lasten loopt op naar € 750.000 in 2021.

14. Jeugdzorg brede aanpak

In samenwerking met uitvoerders en beschikkers van jeugdzorg worden kostenbesparende maatregelen ontwikkeld. Hierbij wordt gedacht aan het versterken van het preventieve veld waardoor minder kinderen doorverwezen worden naar de geïndiceerde zorg. Daarnaast wordt gekeken naar het contractbeheer. De reductie van lasten loopt op naar € 300.000 in 2022.

15. Zorggerelateerd vervoer

Ook hier worden maatregelen besproken om de kosten van het zorggerelateerd vervoer te verminderen. De ingeboekte besparing bedraagt € 10.000. Dit komt bovenop de € 30.000 die voor 2019 in de Voorjaarsnota 2019 incidenteel was bijgeraamd. In totaliteit is de uitdaging om structureel € 40.000 om te buigen.

16. Carillon

Door het carillon in Dinxperlo computergestuurd te gaan bedienen kan een besparing van € 5.000 gerealiseerd worden.

17. Begraafplaatsen inkomsten verhogen, aanpassingen beheer

De dienstverlening op onze begraafplaatsen is van hoog niveau en dit moet zo blijven. Door de opbrengsten van de begraafplaatsen te verhogen en aanpassingen in het beheer kan het dienstverleningsniveau voortgezet worden tegen lagere lasten. In totaliteit bedraagt het positieve effect op de begroting een bedrag dat oploopt tot € 70.000 in 2022.

18. Minder subsidie peuterspeelzalen kleine kernen

Er worden mogelijkheden uitgewerkt om te besparen op peuterspeelzalen door aanpassing van de kleinschaligheidssubsidie. Deze ombuiging loopt op naar € 37.000 in 2022.

19. Loonsom korten door vermindering overwerk en inhuur

Binnen de personeelsbegroting zijn mogelijkheden om de budgetten met € 50.000 te verlagen door overwerk en vakantiewerk te beperken.

20. Ozb opbrengst jaarlijks met 3% verhogen

In deze begroting is voor de periode 2020 tot en met 2023 een jaarlijkse stijging van het ozb opbrengst opgenomen van 3%. Dit resulteert in een (cumulerende) meeropbrengst van de onroerende zaakbelasting van € 135.000 per jaar.

21. Vrijval buffer algemene uitkering

Veiligheidshalve was er vanwege de forse fluctuaties van de diverse mei- en septembercirculaires een veiligheidsbuffer opgenomen voor de te ontvangen algemene uitkering uit het gemeentefonds. Omdat 2020 begroot is aan de hand van de recente meicirculaire 2019 worden voor 2020 minder fluctuaties verwacht en kan deze buffer van € 200.000 vrijvallen.

22. Jeugdzorg doortrekken extra middelen 2019-2021 in 2022 en 2023

Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget voor 2019, 2020 en 2021. Aanvullend wordt onderzoek verricht om te bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Voor 2022 en 2023 zijn er via het gemeentefonds geen middelen beschikbaar gesteld. Nader overleg tussen Rijk en provincies heeft ertoe geleid dat de middelen van 2021 wel als structureel dekkingsmiddel mogen worden ingezet, onder de voorwaarde dat gemeenten transformeren gericht op het beheersen van de kosten. Omdat het Rijk eerst nog 'zwaarwegend' onderzoek wil doen, is 60% van het bedrag van 2021 (dat is circa € 425.000) bijgeraamd. Dit betekent dat € 250.000 aanvullende rijksbijdrage is opgenomen voor 2022 en 2023 in afwachting van verdere berichten. Tegelijkertijd wordt binnen de taakvelden Wmo en jeugd naar meer kostenbeheersing gezocht.

23. Boete bij vermissing rijbewijs

Wanneer een rijbewijs als vermist is (of moet worden) geregistreerd, moeten gemeenten extra administratieve handelingen verrichten. Daarbij gaat het name om het opmaken van een verklaring van vermissing, het raadplegen van een aanvraag die betrekking heeft op het vermiste rijbewijs dat in een andere gemeente kan zijn verstrekt en het opvragen van andere informatie uit de landelijke en de lokale rijbewijsregistratie. In alle gevallen waarbij sprake is van het niet kunnen overleggen van een eerder afgegeven rijbewijs wordt een bedrag van € 25 aan leges geheven, ongeacht of sprake is van 'als gevolg van brand, van diefstal of van verlies'. Bij vermissing als gevolg van brand of woningbraak zal dit bedrag veelal kunnen worden verhaald op de (inboedel) verzekering. De verwachte inkomsten bedragen € 3.000.

24. Hogere inkomsten uit dividend

De werkelijke dividendopbrengst van deelnemingen in de BNG en Alliander vielen de afgelopen jaren hoger uit dan begroot. Daarom worden deze inkomsten structureel met respectievelijk € 25.000 en € 45.000 naar boven bijgesteld.

25. Lagere toevoeging reserve onderhoud gebouwen

De meerjarige onderhoudsplannen voor de gemeentelijke gebouwen zijn tegen het licht gehouden en het is verantwoord de jaarlijkse toevoeging aan de reserve met € 18.000 af te ramen.

26. Diverse besparingen op de bedrijfsvoering

Er is breed gezocht naar nog mogelijke besparingen, natuurlijk ook in de bedrijfsvoering. Denk hierbij aan het verder afslanken van abonnementen, het niet meer vermelden in De Telefoongids, minder lunchbroodjes, geen voetbal- en tourspel meer en een besparing op IT kosten. In totaliteit bedraagt de besparing € 26.000.

27. Besparing raadsbudget

Op het totale raadsbudget van circa € 60.000 in 2020 wordt een structurele besparing ingeboekt van € 5.000.

28. Alleen noodzakelijke indexeringen toepassen

De budgetten van externe kosten zijn niet conform de kaderstelling met 2% geïndexeerd, maar met 1,25%. Door deze lagere indexering ontstaat een voordeel van € 150.000.

Kerngegevens van de gemeente

Kerngegevens van de gemeente

A. Sociale structuur		2020	2019
Aantal inwoners		27.086	27.011
Waarvan:	0 -18 jaar	5.605	5.643
	19 - 64 jaar	15.396	15.396
	65 jaar en ouder	6.085	5.972
Aantal huishoudens in de bijstand		306	330
Aantal fte SW-medewerkers werkzaam via Laborijn		226	232

B. Fysieke structuur		2020	2019
Oppervlakte van de gemeente (hectare)		9.708	9.708
Aantal woningen		11.960	11.970
Lengte aan wegen (km)		420	420
Waarvan:	Wegen buiten de bebouwde kom	291	291
	Wegen binnen de bebouwde kom	129	129
Lengte van recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden (km) (exclusief zandwegen)		46	46
Aantal vierkante meter openbaar groen (inclusief bos)		1.721.525	1.720.025

Toelichting

Aantal woningen

De sloop van het voormalige verzorgingshuis 't Hoge Veld is hierin meegenomen. Daardoor vervallen 90 woningen, de rest is per saldo nieuwbouw.

Aantal vierkante meter openbaar groen (inclusief bos)

De locaties Spoorstraat in Dinxperlo (250 m²) en Bekendijk in Bredevoort (1.750 m²) zijn toegevoegd aan het openbaar groen. Het omgevormde of verkochte openbaar groen betreft 500 m².

Toelichting begroting 2020

Toelichting begroting 2020

In lijn met de door de raad vastgestelde Financiële verordening (Gemeentewet artikel 212), legt het college uiterlijk 31 mei de raad de kaders van de komende begroting voor. Deze voorlopige kaders voor de begroting zijn in de raadsvergadering van 21 mei 2019 vastgesteld. Vetgedrukt zijn de onderdelen waar bij het opmaken van de begroting nog wijzigingen zijn aangebracht.

1. De algemene uitkering is opgenomen op basis van de meicirculaire 2019.
2. Subsidies en bijdragen aan derden worden met 2% geïndexeerd (de prijsmutatie BBP uit de septembercirculaire 2018 jaarschijf 2020), tenzij er budgetafspraken zijn gemaakt over de indexering.
3. De budgetten die betrekking hebben op externe kosten worden eveneens met 2% verhoogd.

De budgetten van externe kosten zijn niet conform de kaderstelling met 2% geïndexeerd, maar met 1,25%. Door deze lagere indexering ontstaat een voordeel van € 150.000.

4. De huidige CAO Gemeenten is per 1 januari 2019 afgelopen. De CAO onderhandelingen voor de periode 2019-2020 geven aanleiding tot een correctie. Dit omdat in 2019, ondanks de begin april afgebroken onderhandelingen, de stijging hoger lijkt uit te vallen dan de geraamde stijging van 2,5%. Verwacht wordt een stijging van 3%, 0,5% meer dan begroot. Daarnaast vallen de werkgeverslasten ook nog eens ruim 1% hoger uit. Daarom is de verwachte structurele doorwerking voor 2019 1,5%. Voor 2020 wordt uitgegaan van de in de september-circulaire opgenomen loonvoet overheid die geraamd is op 3,5%. Indien er een andere CAO wordt afgesloten, wordt deze verwerkt.

De nieuwe CAO is vastgesteld. In 2020 gaat de loonsverhoging gefaseerd in, daarom niet de volledige verhoging in 2020 (€ 125.000 voordeel).

5. Zoals gebruikelijk worden de afvalstoffen- en rioolheffing op een dekkingspercentage van 100% gesteld.

6. Over de grafrechten en de kostendekkendheid wordt in het voorjaar 2019 nog een separaat raadsvoorstel verwacht.

In het dekkingsplan is meegenomen om de grafrechten naar een gemiddeld regionaal niveau te brengen. De geraamde meeropbrengst is € 35.000. Over dit onderwerp is een raadsvoorstel aan de orde geweest in september 2019.

7. De overige leges en rechten worden met 2,0% geïndexeerd.

Toeristen- en forensenbelasting stijgen met 20% en er is een boete tarief opgenomen dat in rekening wordt gebracht bij de vermissing van een rijbewijs. Conform dekkingsplan.

8. De verhoging ozb mee te nemen in het op te stellen dekkingsplan, waarbij zoals gewoonlijk wordt gestreefd de stijging van de woonlasten zoveel mogelijk te beperken (vooralsnog maximaal 3%).

De ozb stijging van 3% is niet alleen voor 2020 opgenomen, ook voor de jaren 2021-2022-2023 stijgt de opbrengst elk jaar met 3%. Conform dekkingsplan.

9. Aan de vernieuwing van de planning en control documenten wordt invulling gegeven.

10. Het college stelt een dekkingsplan op om de begroting financieel gezond te houden.

Programma 1 Ruimte

1. Ontwikkelingen binnen dit programma

Samenwerking, integrale afstemming met participatie van belanghebbenden en belangstellenden is de basis voor de uitvoering van diverse projecten en het maken van beleid binnen programma Ruimte.

Binnen de diverse projecten komen deze basisuitgangspunten terug.

Omgevingswet

De knelpunten in het huidige omgevingsrecht vragen om een aanpassing om het toekomstbestendig te maken. Lokale overheden moeten meer ruimte krijgen om eigen afwegingen en beleidskeuzes te maken waardoor maatwerk en flexibiliteit mogelijk wordt. Daarvoor heeft de Rijksoverheid de Omgevingswet ontwikkeld. Met de inwerkingtreding hiervan hoopt de wetgever vier doelen te realiseren ter verbetering van het huidige omgevingsrecht. Deze verbeterdoelen moeten zorgdragen voor een flexibel, toekomstbestendig omgevingsrecht met een bestuurscultuur van 'ja, mits...' en afwegingsruimte voor de lokale overheid. Daarbij spelen samenwerking en integraliteit belangrijke rollen. De gemeente Aalten wenst op een eigen manier invulling te geven aan de implementatie van de Omgevingswet in de organisatie. Het doel dat daarbij centraal staat, is dat stap voor stap een succesvolle implementatie van de Omgevingswet wordt geborgd. Randvoorwaarde in dit traject is om door middel van een breed commitment in de organisatie, oplossingsgericht te denken, inwoners en bedrijven goed te informeren, een goed verwachtingsmanagement te scheppen en een proactieve en faciliterende houding aan te nemen. In 2020 richten wij ons op de verdere uitwerking en implementatie van de Omgevingswet binnen de organisatie, maar ook daarbuiten.

Duurzaamheid

In het plan van aanpak Duurzaamheid zijn keuzes gemaakt voor projecten, acties en regelingen en deze zijn in een planning gezet. We hebben de duurzame ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn conform het

akkoord van Groenlo, welke uitgaat van energieneutraliteit regio breed in 2030. Een stevige uitdaging die we met inwoners, gemeenteraad, college en belanghebbende organisaties willen gaan waarmaken.

Verkeersveiligheid

De Admiraal de Ruyterstraat staat met vier locaties in de top 10 van onveiligste locaties binnen onze gemeente. Om de weg te verbeteren wordt in 2020 een bouwteam opgestart. Hierbij is het uitgangspunt dat met bewoners en belanghebbenden wordt samengewerkt om de weg veiliger, leefbaarder en toekomstbestendig te maken. Een lang, maar zeer mooi proces. Daarnaast ligt de focus ook op het verbeteren van de doorgaande fietsverbinding op de Admiraal de Ruyterstraat conform ons fietsbeleid.

We blijven ons inzetten op het vergroten van de veiligheid op en rondom het spoor. Voor alle onbewaakte overwegen zijn inmiddels maatregelen uitgewerkt en deze worden zo spoedig mogelijk doorgevoerd afhankelijk van de door te lopen procedures.

Deltaplan ruimtelijke adaptatie

Nederland werkt al enige tijd aan ruimtelijke aanpassingen als gevolg van klimaatverandering ('ruimtelijke adaptatie'). De urgentie van adaptatie is toegenomen. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al merkbaar. Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk nationaal plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk met concrete acties en doelen voor de verantwoordelijke overheden. In 2019 is een stresstest uitgevoerd om zo inzichtelijk te maken wat de gevolgen van klimaatverandering zijn voor onze gemeente. In 2020 wordt een start gemaakt met het realiseren van een aanvalsplan voor de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen.

Eikenprocessierups

Met alle eiken binnen de gemeente grenzen blijkt de bestrijding van de eikenprocessierups, met haar vervelende brandharen, de afgelopen jaren steeds meer kosten met zich mee te brengen. Niet uitgesloten kan worden dat ook de komende jaren de bestrijding meer budget vergt. Momenteel wordt onderzocht in hoeverre dit extra beslag op middelen gaat leggen. Wanneer er duidelijkheid is volgt een voorstel.

Wonen

De groei van het aantal huishoudens in de regio houdt langer aan dan eerder voorzien. Dit betekent dat er extra woningen moeten komen bovenop het aantal dat nu in afspraken is vastgelegd. We gaan daarom ruimte geven aan die bouw, maar met prioriteit voor woningen die in de behoefte voorzien. Op lokaal niveau wordt per kern de woonbehoefte inzichtelijk gemaakt om deze gegevens vervolgens om te vormen tot een lokale woonvisie 2020-2025. Daarbij wordt ingezet op betrokkenheid vanuit burgers, makelaars en bouwers, naast uiteraard de woningcorporaties en huurdersverenigingen.

Bereikbaarheid

De (grensoverschrijdende) bereikbaarheid van de gemeente is van groot belang. De kernen zijn goed ontsloten, maar er zijn nog voldoende kansen welke benut kunnen worden. Zo hebben wij ons momenteel ingezet voor de spoedige realisatie van de grensoverschrijdende buslijn Aalten – Bocholt. Met deze verbinding worden twee belangrijke vervoersnetwerken met elkaar verbonden. Daarnaast willen wij ons inzetten voor een verbetering van de bereikbaarheid via het spoor, middels realisatie van de RegioExpress Achterhoek. Dit is de (snel)trein die vanaf Winterswijk tot Doetinchem stopt langs alle stations en vanaf Doetinchem naar Arnhem zonder tussenstops. De tijdwinst bedraagt 13 minuten. Voor bereikbaarheid via de weg denken wij actief mee over één van de belangrijkste verkeersaders binnen onze regio, de N18.

Werken

De Achterhoekse gemeenten en provincie Gelderland hebben het gezamenlijke doel om lokale en regionale bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren op bedrijventerreinen die qua kwaliteit, maar ook qua beschikbaarheid voldoen aan de eisen en wensen van ondernemers en hun omgeving. Voor de gemeente Aalten is geconstateerd dat de grenzen aan inbreiding in de kern Aalten zijn bereikt; hier is behoefte aan ca. 5 ha op de korte termijn (tot 2023) tot 8 à 10 ha op de langere termijn (2023-2030). Deze behoefte staat los van het bedrijventerrein Westrand (in procedure). Voor Dinxperlo is naar verwachting zowel op de korte als middellange termijn sprake van voldoende aanbod.

Bedrijfscontactfunctionaris

In de praktijk blijkt dat zowel het college als de huidige bezetting intensief inzetten op de bedrijfscontacten waardoor extra uitbreiding van formatie niet noodzakelijk is.

2. Welke concrete doelstellingen zijn er?

P1.01 Omgevingswet *10 onderwerpen uit het uitvoeringsprogramma 2018-2022 Daadkrachtig, Duurzaam en Dichtbij

Acties

- We implementeren de Omgevingswet.
Portefeuillehouder: T.M.M. Kok
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.02 Duurzaamheid *9

Acties

- De specifieke acties volgen vanuit het plan van aanpak en prioritering vanuit de raad.
Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2021

P1.03 Wonen/transformeren leegkomend vastgoed *20,21

Acties

- Vaststellen van de lokale woonvisie 2020-2025 in 2020.
Portefeuillehouder: T.M.M. Kok
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.04 Versterken kwaliteit leefomgeving *11

Acties

- In 2020 wordt voor het centrum van Dinxperlo een integrale visie opgesteld.
Portefeuillehouder: T.M.M. Kok
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.05 Verkeersveiligheid

Acties

- Het terugdringen van het aantal (dodelijke) slachtoffers door in te zetten op verkeerseducatie en reconstructies van onveilige locaties /wegen.

Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.06 Verkeersveiligheid

Acties

- In 2019 worden voor alle NABO's maatregelen opgesteld.

Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.07 Bereikbaarheid *22,23

Acties

- Het faciliteren van de belanghebbende partijen om de buslijn Aalten – Bocholt te laten groeien.

Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.08 Veerkrachtige economie *17

Acties

- Medio 2020 is de omvorming van de regionale naar de lokale visie gereed.

Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 30-06-2020

P1.09 Werken

Acties

- In 2020 wordt de verkenning van de nieuwe uitleglocatie(s) uitgevoerd.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.10 Klimaatadaptatie

Acties

- In 2020 verkennen we welke wijken in welke periode gasloos kunnen worden gemaakt.

Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P1.11 Klimaatadaptatie

Acties

- Een plan opstellen om het huidige groen binnen de kernwinkelgebieden een impuls te geven op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

3. Overzicht middelen per taakveld

Bedragen x €1.000

Programma 1 Ruimte	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Verkeer en vervoer	-65	-390	-60	-60	-60	-60
Openbaar vervoer	0	-416	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	-3	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-37	-25	-7	-7	-7	-7
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-32	-37	-37	-37	-37	-37
Economische promotie	-174	-176	-204	-204	-204	-204
Sportaccommodaties	-313	-266	-259	-259	-259	-259
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-66	-147	-62	-62	-62	-62
Riolering	-2.071	-1.907	-1.920	-1.920	-1.920	-1.920
Afval	-1.878	-1.814	-1.883	-1.883	-1.883	-1.879
Milieubeheer	-133	-964	-38	-38	-38	-4
Begraafplaatsen en crematoria	-208	-219	-269	-269	-294	-294
Ruimtelijke ordening	-106	-111	-42	-42	-42	-42
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	-1.891	-1.401	-692	-749	-608	-81
Wonen en bouwen	-602	-201	-412	-112	-112	-112
Totaal Baten	-7.581	-8.074	-5.885	-5.642	-5.526	-4.961
Lasten						
Verkeer en vervoer	2.179	2.851	2.337	2.519	2.544	2.516
Openbaar vervoer	2	692	25	25	25	25
Economische ontwikkeling	16	20	18	18	18	18
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	41	16	4	4	4	4
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	50	45	44	47	44
Economische promotie	21	62	29	18	18	18
Sportaccommodaties	3.226	1.536	1.590	1.550	1.773	1.530
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.780	1.998	1.793	1.742	1.742	1.742
Riolering	1.550	1.347	1.457	1.507	1.492	1.546
Afval	1.521	1.473	1.536	1.536	1.536	1.532
Milieubeheer	794	1.809	946	925	925	891
Begraafplaatsen en crematoria	363	370	391	426	386	386
Ruimtelijke ordening	464	1.383	452	452	452	452
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	1.639	1.381	671	728	587	60
Wonen en bouwen	775	1.199	983	958	809	809
Totaal Lasten	14.415	16.187	12.280	12.454	12.360	11.574
Totaal Programma 1 Ruimte	6.834	8.113	6.395	6.812	6.834	6.614

Toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven

Verkeer en vervoer

Zowel de baten als de lasten zijn in 2019 incidenteel € 330.000 hoger in verband met de ontsluiting van be-drijventerrein 't Hietveld op de N317. Voor de gemeente is dit kostendekkend. De geraamde uitgaven groot onderhoud wegen zijn in 2019 hoger, maar fluctueren door de jaren. Deze kosten worden gedekt door de reserve onderhoud wegen. Daarnaast stijgen de onderhoudskosten wegen als gevolg van de nieuw doorgerekende MOP en de kapitaallasten door de investeringen die de komende jaren plaatsvinden (zie het investeringsschema). Verder is de kostenbesparing door de onkruidbestrijding geheel via Laborijn te verzorgen hieronder opgevoerd.

Openbaar vervoer

In 2019 zijn zowel de baten als lasten eenmalig hoger. Dit heeft te maken met de maatregelen niet actief beveiligde overweg (NABO's), zie raadsmededeling 16 mei 2018. 50% van de totale kosten komen voor rekening van het Ministerie I&W, 25% voor rekening van de provincie en 25% voor rekening van de gemeente.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Op dit taakveld worden de bedrijventerreinen in exploitatie verantwoord. Per saldo verloopt dit in de begroting budgettair neutraal. Volgens de nieuwe BBV voorschriften mogen de kosten van overhead nog wel toegerekend worden aan de complexen, maar worden deze niet meer afzonderlijk per complex verantwoord. Het saldo van het verschil ad € 6.000 is dan ook volledig toe te schrijven aan de kosten van de overhead.

Economische promotie

In de paragraaf Lokale heffingen is toegelicht dat de toeristenbelasting met circa 20% is verhoogd. Deze verhoging werkt ook door in het forfaitaire tarief en de eerste trede van de forensenbelasting. Dit zorgt vanaf 2020 voor een hogere bate van € 28.000.

Het voortzetten van het internationaal Netwerkburo kost in 2019 eenmalig € 16.000 extra. Daarnaast is vanuit het uitvoeringsprogramma € 20.000 geraamd voor het opstellen van de economische visie in 2019.

Sportaccommodaties

De grote mutatie ten opzichte van 2018 heeft te maken met de privatisering en revitalisering van Sportpark Zuid. Voor Sportpark Zuid zitten vanaf 2020 geen kosten meer in de begroting. De stijging van de kosten in 2022 betreft het planmatig onderhoud voor de andere sportgebouwen. Deze worden gedekt door de reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Het nieuwe project landschapsregeling loopt van 2019 tot en met 2022 en wordt deels gesubsidieerd door de provincie. Het budget is volledig in 2019 opgenomen. Het resterende saldo wordt jaarlijks via de voorjaarsnota doorgezet. Dit verklaart de daling aan de batenkant (€ 84.000) volledig en aan de lastenkant (€ 128.000) gedeeltelijk vanaf 2020. De verdere daling komt door de extra budgetten voor de essentaksterfte en de bomenschouw (€ 104.000 in 2019) en de budgetten vanuit het uitvoeringsprogramma voor de pilot basiskwaliteit landschap (€ 20.000 in 2019) en vergroening kernwinkelgebieden (€ 25.000 in 2020).

Riolering

De totale kosten voor riolering verlopen budgettair neutraal. Eventuele tekorten en overschotten worden verrekend met de voorziening riolering. In de kostenberekening nemen we hiervoor meer componenten mee dan uit dit taakveld blijkt (bijvoorbeeld btw). Hierdoor laten de lasten fluctuaties in de jaren zien. Vanaf 2020 voegen we weer toe aan de voorziening.

Afval

Het saldo van de baten en lasten blijft jaarlijks gelijk. Eventuele tekorten en overschotten worden verrekend met de voorziening afval. In de berekening is rekening gehouden met een jaarlijkse onttrekking aan de voorziening.

Milieubeheer

Het budget aan zowel de baten- als de lastenkant is vanaf 2020 flink lager dan in 2019. In 2019 verwachten wij de asbestsanering van de Nieuwstraat, waar een provinciale subsidie tegenover staat, helemaal af te wikkelen (€ 672.000). Daarnaast hebben we in 2019 en 2020 een gemeentelijk budget opgevoerd voor de klimaatstresstest en een (eerste) risicodialoog voor € 20.000. Dit voeren wij gezamenlijk met de gemeente Oost Gelre, de gemeente Winterswijk en waterschap Rijn en IJssel uit met subsidie van het ministerie I&W. Omdat wij penvoerder zijn is dit budget zowel in de baten als in de lasten opgehoogd met hun bijdrage, te weten € 254.000. Een eventueel saldo wordt via de voorjaarsnota doorgeschoven naar 2020.

Begraafplaatsen en crematoria

De dienstverlening op onze begraafplaatsen is van hoog niveau en dit moet zo blijven. Door de

opbrengsten van de begraafplaatsen te verhogen en aanpassingen in het beheer kan het dienstverleningsniveau voortgezet worden tegen lagere lasten. In totaliteit bedraagt het positieve effect op de begroting een bedrag dat oploopt tot € 70.000 vanaf 2022. De schommelingen in de lasten hebben te maken met groot onderhoud dat wordt gedekt door de reserve onderhoud gebouwen.

Ruimtelijke ordening

Het restant budget voor de structuurversterking kernen wordt elk jaar doorgeschoven naar het volgende jaar. Op dit moment is hiervoor nog € 766.000 opgenomen in het budget voor 2019. Vanuit het uitvoeringsprogramma is in 2019 een budget van € 100.000 opgenomen voor visie centrum Dinxperlo. Per saldo verklaart dit de lagere budgetten vanaf 2020.

Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)

Elk jaar ten tijde van het jaarwerk wordt een hercalculatie uitgevoerd voor de bouwgronden in exploitatie. Deze geactualiseerde cijfers zijn in deze begroting meegenomen. Fluctuaties in de jaren worden veroorzaakt door de verwachte realisatie van de verkopen en de te maken kosten (inclusief overhead) in de jaren.

Wonen en bouwen

Aan de batenkant worden de verschillen in de jaren veroorzaakt door de bouwleges. Vanaf 2021 treedt de Omgevingswet in werking en vindt er een verandering van het heffen van de leges plaats. Voor bepaalde activiteiten vervalt de vergunningplicht, waardoor het budget ook met € 300.000 is afgeraamd.

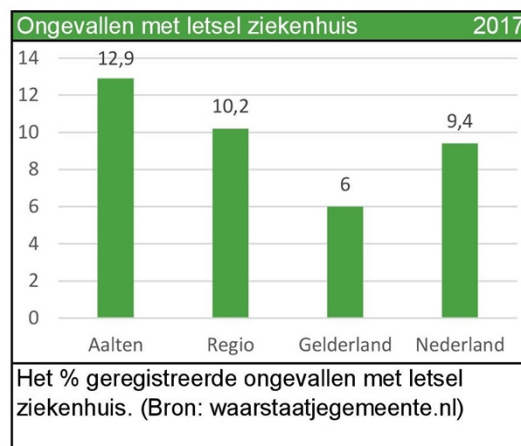
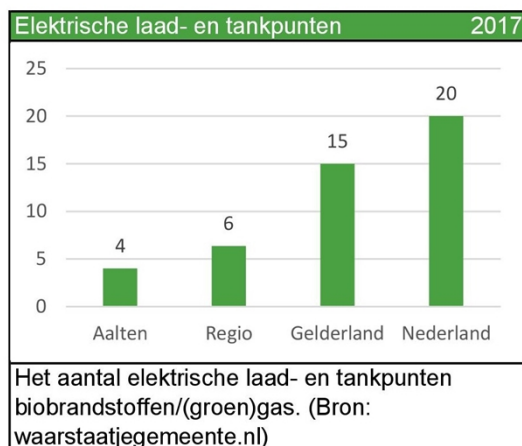
Aan de lastenkant hebben we extra kosten voor de invoering van de Omgevingswet begroot voor 2020 en 2021 (€ 174.000).

Gezien de landelijke besluitvorming omtrent het saneren van asbest(daken), is een dergelijke subsidie om een sanering te versnellen op dit moment geen prioriteit meer. Het daarvoor gereserveerde budget is afgeraamd, dit bedraagt in 2019 nog € 249.000.

Het budget voor de prestatieafspraken wordt elk jaar meegenomen naar het volgende jaar. Op dit moment is hiervoor nog € 159.000 opgenomen in het budget voor 2019.

4. Eigen grafieken indicatoren

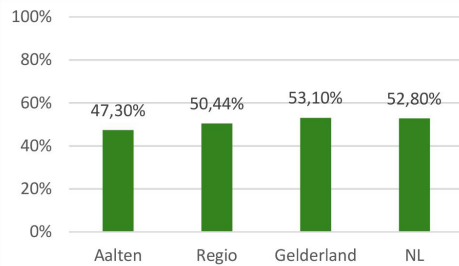
Programma 1 Ruimte

5. Verplichte indicatoren waarstaatjegemeente.nl

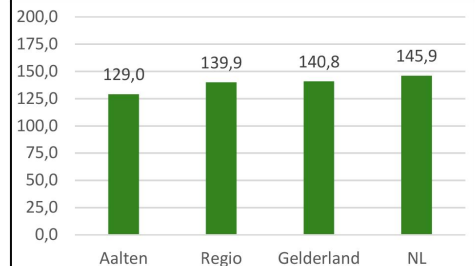
Programma 1 Ruimte

Funciemenging 2018

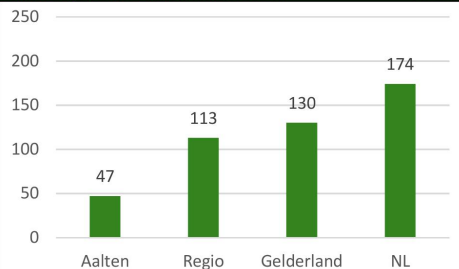
De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. (Bron: LISA)

Vestigingen van bedrijven 2018

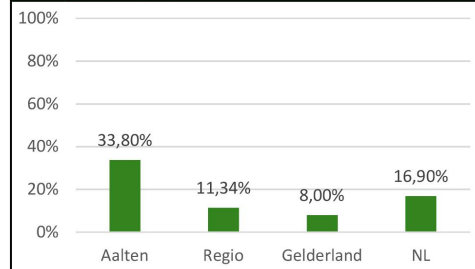
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. (Bron: LISA)

Omvang huishoudelijk restafval 2017

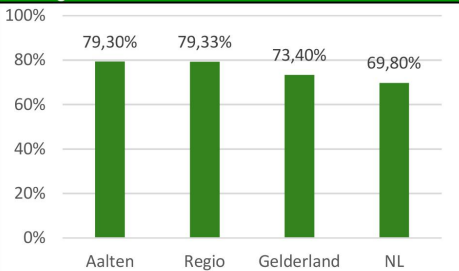
Het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk restafval, aantal kilo per inwoner. (Bron: CBS)

Hernieuwbare electriciteit 2017

Het % hernieuwbare elektriciteit, opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa, t.o.v. het totaal aan elektriciteit. (Bron: RWS)

Demografische druk 2018

De som van het aantal personen van 0-20 jaar en ≥ 65 jaar in verhouding tot de personen van 20-65 jaar. (Bron: CBS)

Programma 2 Sociaal Domein

1. Ontwikkelingen binnen dit programma

Daadkrachtig, Duurzaam en Dichtbij is het motto van het uitvoeringsprogramma van het college. Dit motto is natuurlijk ook van toepassing op het sociaal domein. Samen met collega's, maatschappelijke partners en inwoners werken wij ook in 2020 aan ontwikkeling en vernieuwing van vraagstukken.

Daarbij ligt het accent op preventie, vroegsignalering en transformatie.

Inclusieve samenleving

Om te voldoen aan het VN-verdrag ter bevordering van een inclusieve samenleving komt er in 2020 een lokale inclusie agenda voor de gemeente Aalten. In deze agenda beschrijven we de maatregelen die we nemen, zodat mensen met en zonder handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven en mee kunnen doen aan de Aaltense samenleving.

Sociaal domein

Grip op de financiën is een rode draad voor dit programma. De kosten voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Deze stijgende lijn wordt - waar mogelijk - afgebogen met behoud van ondersteuning en kwaliteit. Binnen de Wmo willen we taken op een andere manier organiseren, waardoor we minder kosten maken. In de jeugdzorg willen we het voorveld nog meer in stelling brengen, zodat minder kinderen verwezen worden naar de geïndiceerde jeugdzorg. Met inwoners en netwerkpartners onderzoeken we alternatieven en starten we experimenten.

Het is van groot belang dat wij het eigen initiatief en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners stimuleren binnen het beschikbare budget. We moedigen inwoners aan zelfredzaam te zijn en te blijven. We ondersteunen inwoners als zij zichzelf of samen met hun netwerk niet weten te redden. Wij stimuleren verbindingen met aanpalende beleidsterreinen, zoals sport, gezondheid, cultuur en onderwijs, om zo veel mogelijk te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op specialistische zorg. Wij richten ons op preventieve activiteiten die aantoonbaar werken.

In het kader van de doorontwikkeling van het sociaal domein gaan we vanaf 1 januari 2020 werken met een integrale 'omgekeerde' verordening. Deze wijkt duidelijk af van eerdere verordeningen: deze is ingericht op thematiek in plaats van op wetgeving, is ze goed leesbaar en helder van opbouw. Hierdoor kunnen inwoners nog beter geholpen worden, zeker als het gaat om mensen met problemen op meerdere terreinen. In de verordening is de leefwereld van de inwoner leidend. Bovendien helpt het onze consultants om maatwerk zonder willekeur te leveren.

Door roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken, kan de gezondheid van heel veel Nederlanders verbeteren. Daarom heeft de Rijksoverheid een Nationaal Preventieakkoord gesloten. In 2020 komt de gemeente Aalten met een Lokaal Uitvoeringsprogramma Gezondheid. De thema's van dit programma sluiten aan op het Nationaal Preventieakkoord.

Laborijn

Voor Laborijn is 2020 een belangrijk jaar. Naar aanleiding van het onderzoek door Berenschot gaat Laborijn de dienstverlening aan klanten verbeteren. Er komen extra activiteiten op de korte, middellange en langere termijn. Dit ter aanvulling op het al aanwezige plan van aanpak voor de participatiewet en plan van aanpak voor de organisatieontwikkeling. De gemeente Oude IJsselstreek heeft aangegeven uit te willen treden uit de GR, dit is een omvangrijk proces dat nauwgezet aangepakt moet worden en in 2020 uitgewerkt wordt. Uiteraard moeten alle activiteiten gerealiseerd worden binnen de door de gemeenten gestelde financiële kaders. Het uitgangspunt hierbij is dat de bijdrage van de deelnemende gemeenten over de periode 2020 tot en met 2023 in lijn blijft met eerdere besluitvorming zoals vastgelegd in de vastgestelde (oorspronkelijke) begroting 2019 en de daarin opgenomen meerjarenraming.

VNOG

In het najaar 2019 worden bestuurlijke keuzes gemaakt die bepalend zijn voor de uitvoering van de brandweertaken. Deze keuzes hebben mogelijk gevolgen voor de operationele dienstverlening en het benodigde budget. Tevens worden de ontwikkeling om verder 'in control' te komen bij de veiligheidsregio nauwlettend gevolgd.

Inburgering

Het aantal nieuwkomers is in de afgelopen jaren toegenomen. Integratievraagstukken spelen onder andere op het gebied van cultuur, taal – en in het verlengde daarvan – onderwijs en werk. Om hier zorgvuldig en daadkrachtig mee om te gaan, wordt nauw met betrokken netwerkpartners (jeugdzorg, Figulus, scholen, Laborijn, Werkgevers Service Punt, de Woonplaats en de politie) samengewerkt. Gezamenlijk wordt gewerkt aan de implementatie van de Nieuwe Wet Inburgering die 1 januari 2021 van kracht wordt.

Muziekonderwijs

2020 wordt een belangrijk jaar voor het muziekonderwijs. Er wordt voor HAFA (Harmonie/Fanfare) afscheid genomen van muziekschool Boogie Woogie en vanaf augustus 2020 willen we muziekonderwijs continueren in samenwerking met de muziekverenigingen. Beide processen, stoppen met Boogie Woogie voor HAFA en opnieuw organiseren van deze vorm van muziekonderwijs, moeten zorgvuldig uitgevoerd worden. Daarnaast kijken we naar kansen/mogelijkheden in de gehele 'breedte' van muziek en muziekonderwijs. Onder andere in de cultuurnota zal hier aandacht aan worden geschonken.

75 jaar bevrijding

In 2019 en 2020 viert Nederland 75 jaar bevrijding. In samenwerking met verschillende maatschappelijke organisaties zijn we begonnen met de voorbereiding van mogelijke activiteiten tijdens de viering. De gemeente Aalten heeft zich aangesloten bij het regionale programma. Dit programma is gebaseerd op twee centrale thema's, waarin viering en samenwerking centraal staan. Verdere versterking projectmatig werken en integrale advisering

Een van de belangrijkste onderwerpen van de aanpassing van de organisatie in het voorjaar van 2019 was de verdere versterking van projectmatig werken en integrale advisering.

In de tweede helft van 2019 volgen ruim 60 medewerkers een basistraining projectmatig werken/integraal werken en ruim 20 medewerkers volgen de training Prince 2, projectmatig werken voor projectleiders.

In 2020 wordt (de verdere versterking van) het projectmatig werken en integrale advisering verder geïmplementeerd en moet duidelijk zichtbaar worden dat de organisatie hierin stappen zet.

Herijking beleid bestuurlijke en ambtelijke integriteit

Organisaties, inwoners, bestuurders en medewerkers mogen rekenen op een integere en betrouwbare gemeente. We brengen onze beleids- en procedureregels over integriteit, voor zowel bestuur als ambtenaren, daarom in lijn met nieuwe wetgeving en handreikingen.

Het hebben van dergelijke afspraken leidt niet vanzelf tot integer gedrag. We geven daarom aandacht aan bewustwording en de randvoorwaarden die nodig zijn: een open, transparante cultuur, waarin mensen elkaar aanspreken en waarin integer gedrag regelmatig onderwerp van gesprek is. Het hebben van regels alleen is niet voldoende, iedereen moet er ook naar kunnen en willen handelen.

Ondermijning

De praktijk laat zien dat de georganiseerde misdaad vanuit Brabant en Limburg opschuift naar het oosten van Nederland. Mensenhandel, witwaspraktijken en georganiseerde hennepcultuur: ondermijnende criminaliteit kan in elke gemeente voorkomen, ook in de gemeente Aalten. Door het verstrekken van vergunningen of subsidies lopen gemeenten daarbij het risico onbewust criminelen te faciliteren. Uit het ondermijningsbeeld voor onze gemeente komt naar voren, dat het grote buitengebied en de geografische ligging aan de grens onze gemeente aantrekkelijk maakt voor criminelen. Criminaliteit stopt niet bij de (gemeente)grens. Daarom kiezen we voor een bredere aanpak in regionaal verband. Bijzonder in dit kader is de komende wetwijziging Wet Bibob, die onder meer mogelijkheden biedt aan bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak, om eigen onderzoek te verrichten. Verder vergroot de wijziging de mogelijkheden van het Landelijk Bureau Bibob om stromanconstructies te achterhalen. De doelstelling is dat we ons weerbaar maken tegen ondermijnende criminaliteit. De bestuurlijke aanpak van ondermijning krijgt in 2020 verder vorm waarbij de mogelijkheden van de Wet Bibob worden meegenomen. Hiertoe behoren een duidelijk handhavingsbeleid, kennis en bewustwording vergroten, een betere afstemming, zowel intern als extern, het uitvoeren van controles, maar ook het ontwikkelen van een goede communicatiestrategie.

Horecavisie

De horeca heeft behoefte aan duidelijkheid over de mogelijkheden en beperkingen van de horeca binnen de gemeente Aalten. Een horecavisie overstijgt meerdere beleidsterreinen, zoals toerisme, economie, overlast, maar ook alcoholmatiging. Horeca speelt een steeds belangrijker rol. Het is de kunst om daarbij een goede balans te vinden tussen de veelal tegenstrijdige belangen van betrokken partijen, waaronder de bewoners van het centrum. De doelstelling is te komen tot een toekomstbestendige visie op de horeca. Een project-groep voor het opstellen van de nieuwe horecavisie is inmiddels ingesteld. In 2020 wordt de raad een beleidsnota voorgelegd, met daarin een integrale visie op de horeca in onze gemeente.

Evenementenvergunningen

Vanuit het verenigingsleven bestaat de behoefte om aanvraagformulieren voor een evenementenvergunning te digitaliseren. In het kader van de afstemming tussen de Omgevingswet en de APV-vergunningen worden de procedures momenteel op elkaar afgestemd. Dit houdt in dat ook bij de vergunningverlening in het kader van de APV gewerkt gaat worden met digitale formulieren. Naar verwachting wordt dit het eerste kwartaal van 2020 operationeel.

Sport

Sport vraagt om verbinding. Verbinding tussen sporten en sportverenigingen, verbinding tussen sport en bredere maatschappelijke doelstellingen en tussen sport en het sociaal domein. Vitaliteit, beweging en preventie met sport als middel zijn hierbij sleutelwoorden. Eind 2019 start de tweede talentverbinder in onze gemeente, de focus van deze talentverbinder zal liggen bij sport en verenigingen. Een van de aspecten waar deze persoon mee aan het werk gaat, zijn de 'open en vitale sportparken'. Hierbij zal onder meer de samenwerking worden gezocht met het Graafschap College in het kader van hybride leren. Een en ander zal mede worden ontwikkeld binnen de kaders en regionale samenwerking van Achterhoek in Beweging. "In aansluiting op het Achterhoeks beweeg- en sportakkoord wordt in 2020 een lokaal sportakkoord opgesteld."

2. Welke concrete doelstellingen zijn er?

P2.01 Inclusieve samenleving *16,40,41,42 onderwerpen uit het uitvoeringsprogramma 2018-2022 Daadkrachtig, Duurzaam en Dichtbij

Acties

- 1 juli 2020 heeft Aalten een lokale inclusie agenda met daarin maatregelen die genomen zijn en worden, zodat iedereen mee kan doen.

Portefeuillehouder: J.C. Wikkerink

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 01-07-2020

P2.02 Jongeren *35,36

Acties

- In 2020 worden voorliggende voorzieningen (bijv. het Preventie Platform Jeugd) versterkt.

Portefeuillehouder: A.J. te Lindert

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P2.03 Zorg

Acties

- Vanaf januari 2020 wordt gewerkt volgens de omgekeerde toets.

Portefeuillehouder: A.J. te Lindert, J.C. Wikkerink

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P2.04 Zorg

Acties

- In het eerste kwartaal van 2020 zijn acties opgestart om te komen tot besparingen in de Wmo en Jeugdzorg.

Portefeuillehouder: A.J. te Lindert, J.C. Wikkerink

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 01-04-2020

P2.05 Zorg

Acties

- Wanneer een inwoner een wens heeft voor ondersteuning of begeleiding kijken we eerst wat deze inwoner zelf kan.

Portefeuillehouder: J.C. Wikkerink

P2.06 Zorg

Acties

- 1 juli 2020 heeft Aalten een lokaal uitvoeringsprogramma gezondheid.
Portefeuillehouder: J.C. Wikkerink
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 01-07-2020

P2.07 Muziekonderwijs

Acties

- Op 1 augustus 2020 is de samenwerking met Boogie-Woogie correct en zorgvuldig afgewikkeld.
Portefeuillehouder: A.J. te Lindert
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 01-08-2020

P2.08 Laborijn

Acties

- In 2020 monitoren we de uitvoering van het plan van aanpak 'samen sterk voor inwoners naar werk' dat in 2019 van start is gegaan intensief.
Portefeuillehouder: J.C. Wikkerink
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P2.09 Nieuwkomers *45

Acties

- Op 1 juli 2020 is er een nota waarin de lokale kaders van het beleid worden bepaald.
Portefeuillehouder: J.C. Wikkerink
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 01-07-2020

P2.10 Bestuur en organisatie

Acties

- Gedurende 2020 wordt duidelijk zichtbaar dat de organisatie stappen zet in het integraal en projectmatig werken.
Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P2.11 Bestuur en Organisatie

Acties

- Eind 2020 zijn de beleids- en procedureregels over integriteit in lijn met nieuwe wetgeving en handreikingen.
Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P2.12 Openbare orde en veiligheid *15

Acties

- In 2020 worden acties ingezet tot verbetering van het handhavingsbeleid, afstemming, bewustwording en communicatie.
Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp
Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P2.13 Economie *18

Acties

- In het tweede kwartaal van 2020 komt er een nota met een heldere toekomstbestendige integrale visie op de horeca in de gemeente Aalten.

Portefeuillehouder: M.J. Veldhuizen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 30-06-2020

P2.14 75 jaar bevrijding *32

Acties

- Er vinden diverse activiteiten plaats tijdens de viering in 2020.

Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P2.15 Sport *28

Acties

- In 2020 wordt het concept van open en vitale sportparken doorontwikkeld. Eind 2020 kent de gemeente Aalten een lokaal sportakkoord.

Portefeuillehouder: A.J. te Lindert

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

3. Overzicht middelen per taakveld

Bedragen x €1.000

Programma 2 Sociaal Domein	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Bestuur	-457	-46	-46	-46	-46	-46
Crisisbeheersing en brandweer	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Openbare orde en veiligheid	-58	-159	-16	-16	-16	-16
Onderwijshuisvesting	-35	-36	-37	-37	-37	-37
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-237	-283	-279	-279	-279	-279
Sportbeleid en activering	-8	0	0	0	0	0
Musea	-15	-15	-14	-14	-13	-12
Cultureel erfgoed	-29	-71	-2	-2	-2	-2
Media	-22	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-76	-4	-53	-53	-53	-53
Wijkteams	-5	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-4.740	-4.318	-4.533	-4.675	-4.779	-4.853
Begeleide participatie	-31	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-8	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-7	-13	-13	-13	-13	-13
Maatwerkdienstverlening 18+	-480	-280	-250	-250	-250	-250
Totaal Baten	-6.209	-5.225	-5.243	-5.384	-5.487	-5.561
Lasten						
Bestuur	1.747	2.125	1.805	1.796	1.885	1.885
Crisisbeheersing en brandweer	1.588	1.675	1.909	1.902	1.922	1.953
Openbare orde en veiligheid	337	453	200	200	200	200
Openbaar basisonderwijs	3	7	12	12	12	12
Onderwijshuisvesting	998	845	819	815	812	809
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	935	1.060	1.038	1.020	1.001	1.001
Sportbeleid en activering	195	193	194	194	190	194
Cultuurpresentatie-productie-particip.	364	269	247	247	247	247
Musea	279	317	317	316	316	315
Cultureel erfgoed	114	186	118	119	118	123
Media	506	496	489	489	489	489
Samenkracht en burgerparticipatie	2.962	3.093	3.074	3.039	3.039	3.039
Wijkteams	244	334	340	340	340	340
Inkomensregelingen	7.528	7.608	7.575	7.684	7.804	7.890
Begeleide participatie	8.969	8.357	8.064	7.764	7.644	7.504
Arbeidsparticipatie	536	574	611	619	636	654
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	721	743	707	707	707	707
Maatwerkdienstverlening 18+	3.934	4.439	4.251	4.169	4.246	4.321

Maatwerkdienstverlening 18-	5.188	5.264	5.561	5.264	5.216	5.216
Geëscaleerde zorg 18+	31	24	16	16	16	16
Geëscaleerde zorg 18-	472	533	601	601	601	601
Totaal Lasten	37.652	38.597	37.948	37.313	37.440	37.516
Totaal Programma 2 Sociaal Domein	31.443	33.372	32.705	31.929	31.952	31.956

Toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven

Bestuur

De lasten zijn in de begroting van 2019 eenmalig hoger, doordat met de voorjaarsnota het restantbudget voor de cofinanciering van de Leader-projecten als budget is opgevoerd. In het verleden werden deze projecten nog afzonderlijk opgevoerd. Door de samenstelling van het huidige college hoeven we in 2020 en 2021 minder te doteren aan de voorziening voor wachtgeld- en pensioenverplichtingen.

Crisisbeheersing en brandweer

Om de VNOG financieel-organisatorisch voldoende op peil te krijgen moet de bijdrage van de deelnemende gemeente worden opgehoogd. In 2018 was reeds rekening gehouden met een te kort van ruim € 90.000 over het jaar 2018. In 2019 bleek dit tekort echter € 100.000 hoger, waardoor de totale bijraming op € 191.000. Daarnaast zit er een verschuiving tussen de doorbelasting van de uren van Openbare orde en veiligheid naar dit taakveld, in 2019 heeft deze uitsplitsing nog niet plaatsgevonden.

Openbare orde en veiligheid

Zowel aan de baten als aan de lastenkant neemt het budget af. Dit heeft te maken met het onderzoek naar explosieven aan de Nieuwstraat die in 2018/2019 is uitgevoerd en volledig door het Rijk en de Provincie wordt vergoed. Zoals hiervoor in taakveld Crisisbeheersing en brandweer is genoemd, heeft er een verschuiving van de doorbelaste uren plaatsgevonden.

Onderwijshuisvesting

De geringe daling van de lasten komt, omdat we door een lagere boekwaarde van de activa minder rente aan dit taakveld toerekenen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

In 2019 is voor het leerlingenvervoer eenmalig bedrag van € 30.000 bijgeraamd, omdat het duurdere individuele vervoer vaker is ingezet. Hier wordt vanaf 2020 kritischer naar gekeken. Temeer omdat er een ombuiging is opgenomen voor zorggerelateerd vervoer van € 10.000. De ombuiging op de peuterspeelzalen door aanpassing van de kleinschaligheidssubsidie loopt op naar € 37.000 in 2022.

Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Daling van het budget is het gevolg van een incidentele subsidie aan de Koppelkerk in 2019 van € 19.000.

Cultureel erfgoed

Het budget is zowel aan de baten als aan de lastenkant lager. Dit komt omdat de hoogte van de monumentensubsidie van de Provincie voor 2020 nog niet bekend is en daarom ook nog niet is opgevoerd. In 2019 is hiervoor € 65.000 opgenomen. Het gemeentelijk aandeel is wel opgenomen.

Samenkracht en burgerparticipatie

De stijging aan de batenkant betreft de eigen bijdrage van partners inzake het plan Talent dat per 1 september 2019 een vervolg krijgt. Dit veroorzaakt een gelijke stijging aan de lastenkant, omdat hier verplichtingen voor dit plan tegenover staan. Verder is in 2020 op dit taakveld eenmalig een werkbudget van € 20.000 opgenomen voor de inhuur van externe expertise ter ondersteuning van het sociaal domein. Door uitbreiding van het aantal huisartsenpraktijken dat deelneemt aan het project praktijkondersteuner Jeugd is het budget met ingang van 2020 structureel op € 120.000 gezet. Voor het Naoberfonds staat in 2019 nog € 147.000 in het budget.

Inkomensregelingen

Aan de batenkant is het BUIG-budget verantwoord. Deze is opgenomen op basis van het voorlopige budget 2019 van het Rijk, waarbij rekening is gehouden met een gelijkblijvend aandeel in het macrobudget. Dit budget wordt één op één overgemaakt aan Laborijn, dat de uitvoering van de inkomensregeling voor haar rekening neemt. De hoogte van het budget is in overeenstemming met de begroting van Laborijn. Aan de lastenkant zijn de budgetten voor de uitvoeringslasten van Laborijn, het BUIG-budget en andere minimaregelingen opgenomen. De uitvoeringslasten laten tot en met 2021 een stijging zien, omdat in de rijksbijdrage Sociale Werkvoorziening tot en met 2021 nog een korting is verwerkt, die niet volledig gecompenseerd wordt. Vanaf 2022 vervalt deze korting. In het BUIG-budget is tot en met 2020 een tekort geraamd, vanaf 2021 verwachten we een overschot. Ook deze

budgetten zijn opgenomen conform de begroting van Laborijn. In 2019 zit nog budget voor het project ondersteuning en advies agrarische ondernemers ter hoogte van € 92.000. Dit project is in 2019 afgesloten.

Begeleide participatie

Het van het Rijk ontvangen budget voor de SW wordt één op één doorbetaald aan Laborijn. Dit budget laat een daling zien als gevolg van een daling van het SW-bestand en een lager bedrag per SW-medewerker. Daarnaast zijn hieronder de budgetten voor de Wmo begeleiding verantwoord. De kostenstijging van 10% door het invoeren van reële tarieven in 2019 wordt waar mogelijk afgebogen met behoud van ondersteuning en kwaliteit. Hiervoor onderzoeken we met inwoners en netwerkpartners alternatieven en starten we experimenten.

Arbeidsparticipatie

Het van het Rijk ontvangen re-integratiebudget laat een kleine jaarlijkse stijging zien en wordt één op één doorbetaald aan Laborijn.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

In 2019 heeft het college besloten de inkoop, het onderhoud en de keuring van hulpmiddelen in eigen beheer uit te voeren. Hiervoor is € 45.000 van het budget overgeheveld naar het loonbudget.

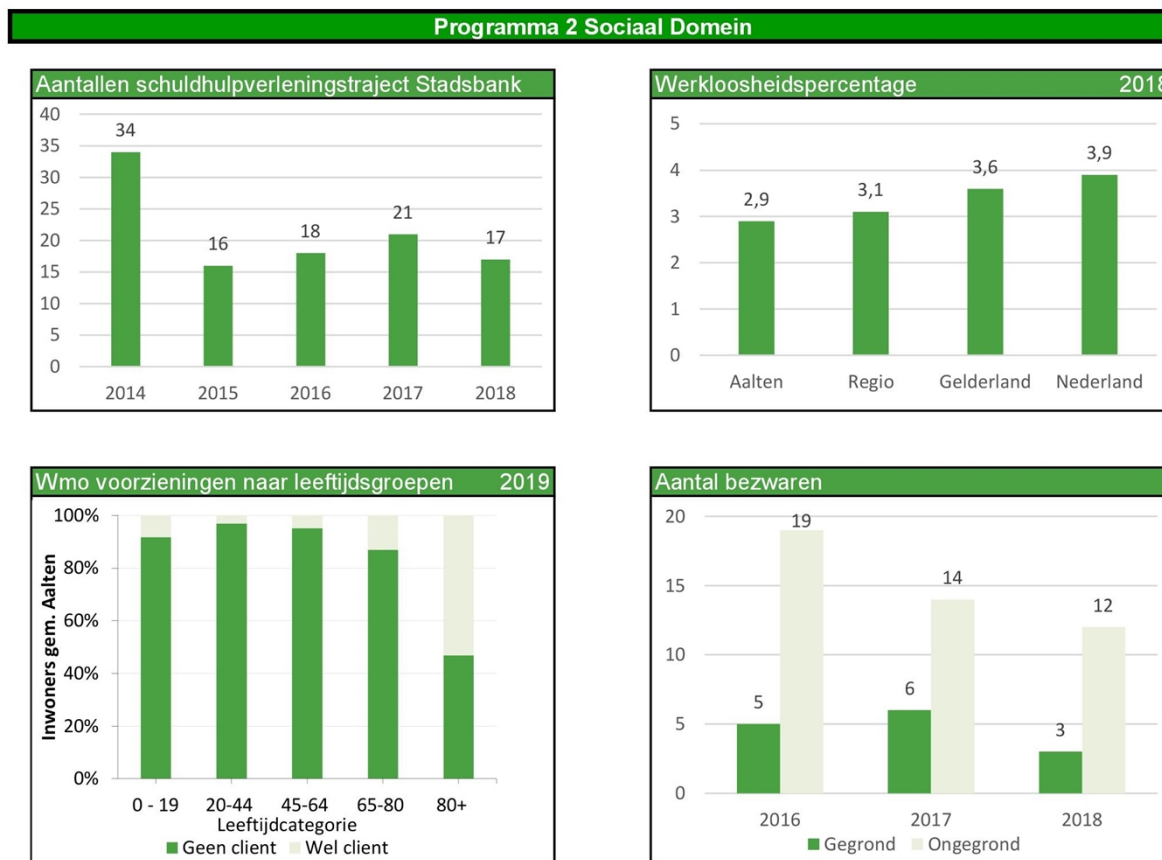
Maatwerkdienstverlening/geëscaleerde zorg 18+

Om de stijgende kosten voor de huishoudelijke hulp om te buigen worden maatregelen uitgewerkt met betrekking tot de wasvoorziening, glasbewassing en vermindering van uren huishoudelijke hulp. De geraamde besparing hierop is voor 2020 voor € 125.000 ingeboekt, vanaf 2021 voor € 250.000. Tot en met 2020 heeft het Rijk extra geld beschikbaar gesteld voor de bestrijding van armoede. Dit budget van € 35.000 vervalt met ingang van 2021.

Maatwerkdienstverlening/geëscaleerde zorg 18-

In de voorjaarsnota 2019 is voor zowel 2019 als voor 2020 rekening gehouden met een tariefstijging en een volumetoename. Om deze sterk stijgende kosten om te buigen worden in samenwerking met uitvoerders en beschikkers van jeugdzorg kostenbesparende maatregelen ontwikkeld. De verwerkte korting hiervoor loopt op van € 50.000 in 2020 tot € 300.000 in 2022. Daarnaast is structureel een deel van dit budget ingezet voor het project praktijkondersteuner huisarts.

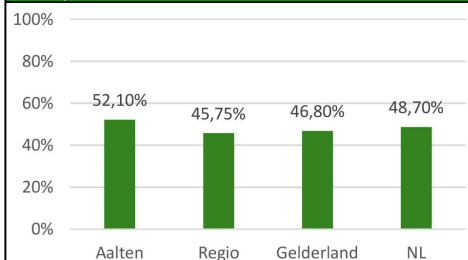
4. Eigen grafieken indicatoren

5. Verplichte indicatoren waarstaatjegemeente.nl

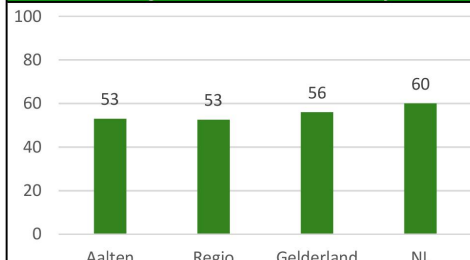
Programma 2 Sociaal Domein

Niet-sporters 2016

Het percentage inwoners ≥ 19 jaar dat niet wekelijks sport t.o.v. het totaal aantal inwoners ≥ 19 jaar. (Bron: Gezondheidsenquête CBS en RIVM)

Maatwerkarrangementen WMO 2e halfjaar 2018

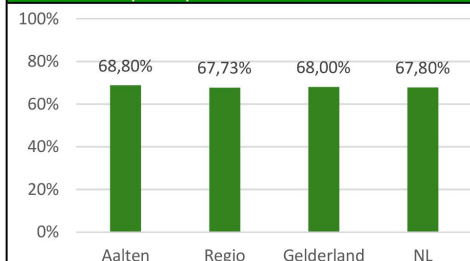
Het aantal personen met een maatwerkarrangement per 1.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. (Bron: CBS)

Banen 2018

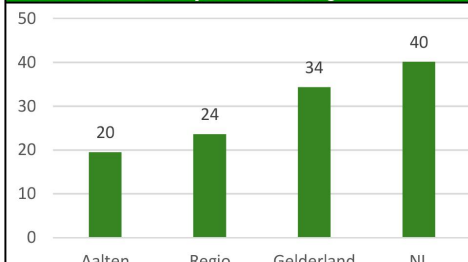
Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. (Bron: LISA)

Netto arbeidsparticipatie 2018

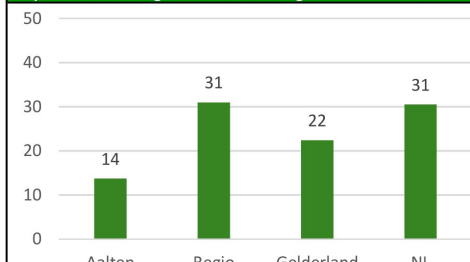
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking. (Bron: CBS)

Personen met een bijstandsuitkering 2018

Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners. (Bron: CBS)

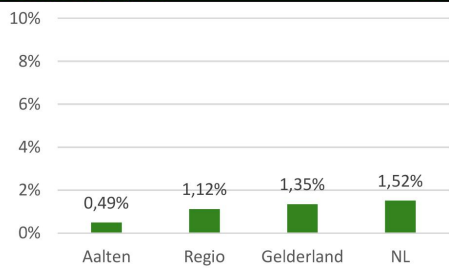
Lopende re-integratievoorzieningen 2018

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar. (Bron: CBS)

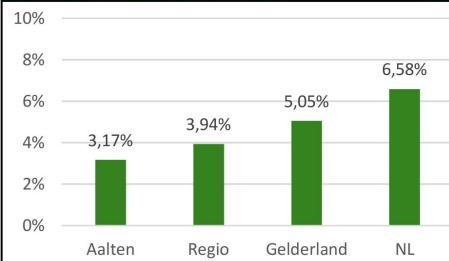
Programma 2 Sociaal Domein

Werkloze jongeren 2015

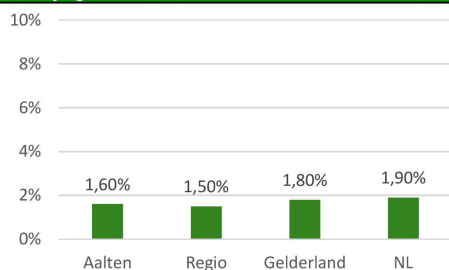
Het percentage werkloze jongeren 16-22 jaar. (Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel)

Kinderen in uitkeringsgezinnen 2015

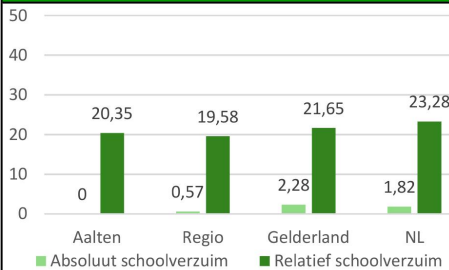
Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. (Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel)

Voortijdige schoolverlaters 2018

Het % van het totaal aantal leerlingen in de leeftijd 12-23 jaar dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. (Bron: DUO)

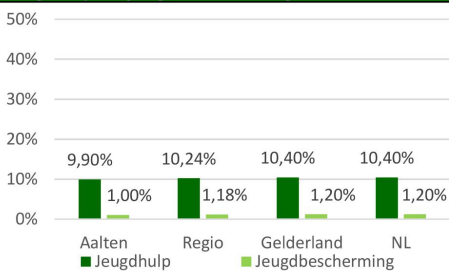
Schoolverzuim 2017

- Absoluut verzuim: Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen in de leeftijd 5-18 jaar.

- Relatief verzuim: Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen in de leeftijd 5-18 jaar. (Bron: Ingrado)

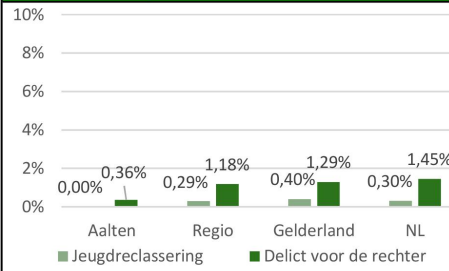
Jeugdhulp en jeugdbescherming 2018

- Jeugdhulp: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar.

- Jeugdbescherming: Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar. (Bron: CBS)

Jeugdreclassering en delicten 2018

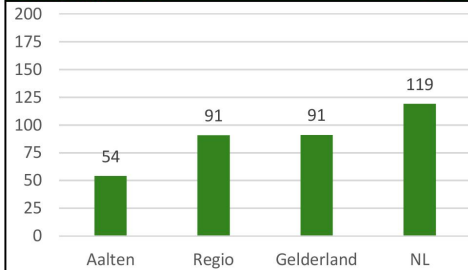

- Jongeren met jeugdreclassering: Het percentage jongeren 12-23 jaar met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren 12-23 jaar.

- Jongeren met een delict voor de rechter: Het percentage jongeren 12-21 jaar dat met een delict voor de rechter is verschenen. (Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel)

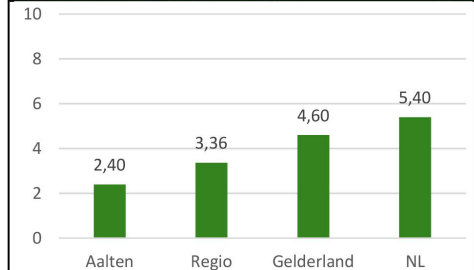
Programma 2 Sociaal Domein

Verwijzingen Halt 2018

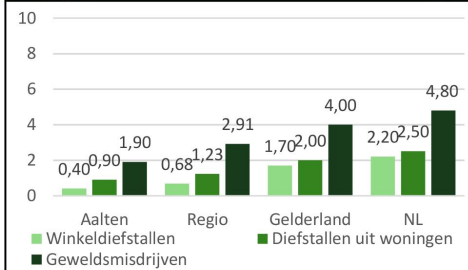
Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar. De verwijzingen betreffen de verwijzingen van jongeren door: politie, een bijzondere opsporings-ambtenaar of via de officier van justitie. (Bron: Bureau Halt)

Vernielingen en beschadigingen 2018

Het aantal geregistreerde vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte, per 1.000 inwoners. (Bron: CBS)

Misdrijven 2018

- Winkeldiefstallen: Het aantal geregistreerde winkeldiefstallen, per 1.000 inwoners.
 - Diefstallen uit woning: Het aantal geregistreerde woningdiefstallen, per 1.000 inwoners.
 - Geweldsmisdrijven: Het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voor-beelden zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en lichamelijk letsel door schuld. (Bron: CBS)

Programma 3 Bedrijfsvoering

1. Ontwikkelingen binnen dit programma

Burgers en ondernemers hebben een steeds grotere informatiebehoefte. De gemeente is haar klanten hierin tegemoet gekomen door hen één centraal punt te bieden, waar zij terecht kunnen met al hun vragen en verzoeken: het Klant Contact Centrum (KCC). Het KCC is het aanspreekpunt voor ons dienstverleningsconcept. Dit dienstverleningsconcept is voor onze burgers en wordt in 2020 geactualiseerd. De huidige servicenormen worden daarbij kritisch beoordeeld en herijkt.

In de huidige tijd is online aanwezigheid en digitale bereikbaarheid een must. Via de website kan een inwoner 24/7 zelf informatie opzoeken en contact opnemen. Dat kan ook via Twitter en Facebook. Zelf zaken regelen en aanvragen kan met e-formulieren, waarbij gegevens automatisch worden doorgestuurd. Daarvoor zijn alle gemeentelijke dienstverleningskanalen (telefoon, balie, website, post en e-mail) geïntegreerd in één omgeving. Ieder onderwerp of aanvraag wordt bij elkaar gehouden in één zaakdossier. Onderdeel daarvan is ook het digitale besluitvormingstraject voor de raad.

De gemeentelijk informatiearchitectuur is efficiënt opgezet en deze wordt verder uitgebouwd.

Voorwaarde is dat juiste en actuele informatie beschikbaar is om een klantvraag correct af te handelen, tegen verantwoorde kosten en binnen wet- en regelgeving. Gebleken is dat er grote behoefte bestaat aan kengetallen voor het sociaal domein. Aan de ontsluiting van deze data wordt gewerkt. Verdere ontwikkelingen zijn: aansluiten op digitaal stelsel Omgevingswet, digitaal vergaderen, werken in de cloud, aansluiten op de Berichtenbox en validatie van de digitale handtekening.

Fraude met adresgegevens is een ander aandachtspunt. Iemand die met een verkeerd woonadres in de Basisregistratie Personen (BRP) staat, kan daarmee adresfraude plegen en bijvoorbeeld misbruik maken van regelingen als kinderbijslag, studiefinanciering en de toeslagenwet of (belasting)schulden en boetes ontwijken. Het belang van juiste adresgegevens is dus groot. Door adresonderzoek wordt de kwaliteit van adresgegevens verhoogd in de BRP en werken overheden samen. Vanuit de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) worden niet alle adressen onderzocht, alleen die waarover twijfels bestaan bij (meerdere) overheidsorganisaties. Zo worden burgers niet onnodig lastiggevallen en wordt de privacywetgeving gerespecteerd.

Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. De BIO vervangt de bestaande Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid. Helder, actueel en veilig. De BIO omvat bijna 60% minder maatregelen dan de BIG, maar deze maatregelen zijn wel verplicht. De BIO stuurt meer op verantwoordelijkheden en risicomangement binnen de eigen organisatie.

Daarnaast moet ons privacybeleid steeds geactualiseerd worden. Ook krijgt in 2020 de manier waarop privacy in onze organisatie ingebed wordt, meer structuur. Hiervoor is al een aantal procedures aangescherpt. Tevens moet privacybescherming cyclisch ingericht (Plan, Do, Check, Act) worden en daarmee een vast onderdeel uitmaken van onze dagelijkse praktijk. Dit om de aantoonbare werking van de genomen maatregelen vanuit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) te borgen. De AVG en ook de BIO stuurt met name op deze verantwoordingsplicht. Dit alles vraagt om een verdere vorm van informatieveiligheids- en privacybewustzijn. In 2020 steken we daarom ook in op het stimuleren van brede bewustwording van zowel bestuurders als medewerkers.

De duurzaamheidsmaatregelen bij de verbouw van de werf (zonnepanelen en warmtepomp) zijn al succesvol. Dit geeft aanleiding om te onderzoeken of dit uit te breiden valt naar andere gemeentelijke gebouwen.

Voor het in stand houden van alle voorzieningen is een duurzame en gezonde financiële positie noodzakelijk. Dit wordt bereikt door een goede meerjarige begroting en een gedegen risicoanalyse. Hierdoor ontstaat in een vroeg stadium inzicht in mogelijke knelpunten waarop gericht actie kan worden ondernomen. Met behulp van de nieuw aangeschafte software Pepperflow kunnen uitgebreide (financiële) overzichten en rapportages worden gemaakt. Deze budgetinformatie en stuurinformatie (eventueel aangevuld met gegevens uit andere databases) kan worden gebruikt door het management.

2. Welke concrete doelstellingen zijn er?

P3.01 Vraaggerichte processen en inrichting van de organisatie / Mensgerichte techniek

Acties

- Juni 2020 – De klant meer bekend maken met het proces gevonden en verloren voorwerpen.
Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 30-06-2020

- Oktober 2020 – Afhandeling van de vraag van de klant kritisch bekijken/ optimaliseren en meenemen in actualisatie dienstverleningsconcept.

Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-10-2020

P3.02 Interne communicatie - Intranet / Raadsnet / communicatiebeleidsplan optimaliseren

Acties

- Juni 2020 - Communicatiebeleidsplan.

Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 30-06-2020

- December 2020 - Social intranet: plan van aanpak gereed.

Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P3.03 Burgerparticipatie/Burgerpanel

Acties

- Juni 2020 - Participatieplan gereed

Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 30-06-2020

P3.04 Informatieveiligheid en Privacy Wet

Acties

- 2020 staat in het teken van de verdere implementatie van de BIO en het inbedden van de verantwoordingssystematiek ENSIA.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

- 2020 - Cyclisch inrichten BIO en privacy in de organisatie en waarborgen verantwoordingsplicht.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

- 2020 - Actualiseren privacybeleid.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

- 2020 - Organisatiebrede bewustwording stimuleren.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

P3.05 Aansluiting BGT - BOR

Acties

- Mei 2020 – Voorafgaand aan de koppeling tussen de diverse brongegevens moeten de verschillen worden opgelost.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-05-2020

P3.06 Overgang van inhoud naar gebruiksoppervlakte als grondslag herwaardering WOZ

Acties

- November 2020 – De WOZ-waardering op basis van de gebruiksoppervlakte kan worden getest en vergeleken met dezelfde waardering op basis van de inhoud.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 30-11-2020

P3.07 Bestrijden adres-gerelateerde fraude

Acties

- Juni 2020 - Aansluiten op informatieknooppunt LAA.

Portefeuillehouder: A.B. Stapelkamp

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 30-06-2020

P3.08 Invoering rapportagetool Planning en Control

Acties

- Maart 2020 – De implementatie van Pepperflow is gestart.

Portefeuillehouder: T.M.M. Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-03-2020

3. Overzicht middelen per taakveld

Bedragen x €1.000

Programma 3 Bedrijfsvoering	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Burgerzaken	-466	-287	-281	-301	-301	-301
Beheer overige gebouwen en gronden	-429	-310	-219	-219	-219	-219
Overhead	-204	-3	-59	-59	-59	-59
Treasury	-817	-716	-738	-715	-695	-675
OZB woningen	-3.028	-3.157	-3.215	-3.308	-3.401	-3.494
OZB niet-woningen	-1.415	-1.504	-1.511	-1.553	-1.595	-1.637
Belastingen overig	-232	-235	-239	-239	-239	-239
Algemene uitkering en overige uitk.GF	-40.684	-41.810	-43.526	-43.396	-43.075	-43.211
Overige baten en lasten	-2.157	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-49.430	-48.021	-49.787	-49.790	-49.584	-49.835
Lasten						
Burgerzaken	749	712	629	661	661	694
Beheer overige gebouwen en gronden	616	484	478	599	497	507
Overhead	7.879	7.918	8.055	7.971	7.992	8.082
Treasury	342	362	298	273	253	232
OZB woningen	164	187	182	182	182	182
OZB niet-woningen	110	129	121	121	121	121
Belastingen overig	117	116	116	116	116	116
Algemene uitkering en overige uitk.GF	0	4	4	304	304	304
Overige baten en lasten	580	-688	872	1.011	923	1.066
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	14	10	10	10	10
Resultaat van de rek. van baten en lst.	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	10.558	9.238	10.767	11.249	11.060	11.315
Onttrekkingen						
Mutaties reserves	-6.361	-3.260	-629	-760	-822	-610
Stortingen						
Mutaties reserves	6.540	558	550	560	560	560
Resultaat van de rek. van baten en lst.	417	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	6.956	558	550	560	560	560
Totaal Programma 3 Bedrijfsvoering	-38.277	-41.485	-39.100	-38.741	-38.787	-38.569

Toelichting op de verschillen tussen de jaarschijven

In de lasten van TV0080 Overige baten en lasten zit het (voorlopige) begrotingsaldo verwerkt. Het betreft onderstaande bedragen (x € 1.000):

	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Meerjarig 2021	Meerjarig 2022	Meerjarig 2023
(Voorlopig) begrotingsaldo	N.v.t.	1.601	-3	-103	-81	-292

Burgerzaken

Zowel aan de baten als aan de lastenzijde neemt in 2020 het budget af. Dit heeft deels te maken met de daling in aanvragen van reisdocumenten en rijbewijzen. De verwachting is dat het aantal aanvragen vanaf 2021 iets toeneemt. Daarnaast zijn in 2019 twee verkiezingen gehouden en in 2020 geen.

In 2021 worden de Tweede Kamer verkiezingen verwacht, in 2022 de gemeenteraad en 2023 de verkiezingen voor Provinciale Staten en waterschap.

Beheer overige gebouwen en gronden

In 2019 zijn de baten eenmalig met € 100.000 verhoogd, omdat van een aantal groenstroken de huurtermijn was afgelopen en daarmee een verplichting tot koop ontstond.

Overhead

Op dit taakveld worden alle kosten verantwoord die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces, zoals huisvesting, informatievoorziening, bestuursondersteuning en facilitaire zaken.

Zoals in het totaal financieel overzicht, mutaties ongewijzigd beleid genoemd, is het budget voor verzekering vanaf 2020 structureel met € 20.000 toegenomen. Daarnaast zijn diverse bezuinigingen op de bedrijfsvoering doorgevoerd, dit geeft een besparing van € 26.000.

Personeelskosten

Vanwege regionale samenwerking ontvangen we van derden een tegemoetkoming in de salariskosten. Dit verklaart de toename in de baten.

De salariskosten die kunnen worden toegerekend aan specifieke producten, worden op de betreffende taakvelden verantwoord. Dit gebeurt op basis van tijdschrijven. De indirecte uren worden op taakveld overhead opgenomen. De begrote uren 2020 zijn gebaseerd op de werkelijk geschreven uren 2018 en wijken wat af van de primitief begrote uren 2019. Daarnaast is het uurtarief gestegen met ruim 5% (zie paragraaf bedrijfsvoering). Dit alles verklaart de toename van € 266.000.

De post inhuur personeel is in 2019 bijgesteld. In 2020 geeft dit een voordeel van € 233.000.

Huisvesting

De toename in de lasten ad € 82.000 wordt grotendeels veroorzaakt door de hogere kapitaallasten (nieuwbouw werf) en de kosten van groot onderhoud. De kosten van groot onderhoud zijn gebaseerd op het

onderhoudsplan en worden gedekt uit de reserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Automatisering

In de voorjaarsnota 2019 is gerapporteerd over de structurele stijging van de kosten. Met name de licentie-kosten van Microsoft en de kosten van invoering van landelijk verplichte standaarden stijgen. In 2020 wordt het budget ten opzichte van 2019 verhoogd met € 28.000. Vanaf 2021 neemt dit nog eens met € 20.000 toe.

Treasury

De dividendopbrengsten zijn structureel met € 70.000 verhoogd. Daarnaast zijn de renteopbrengsten op de verstrekte geldleningen lager, omdat er versneld is afgelost. Zoals in de paragraaf Financiering is geschreven, houden we er rekening mee dat een geldlening van € 5.000.000 wordt aangetrokken.

Ondanks dat het saldo van de leningenportefeuille toeneemt met € 2.000.000, betalen we minder rente, omdat het verschuldigde rentepercentage lager ligt dan dat van de afgeloste leningen.

OZB woningen en niet-woningen

In de paragraaf Lokale heffingen is toegelicht dat de opbrengstverhoging ozb 3% bedraagt. Dit geeft in 2020 een meeropbrengst van € 135.000 ten opzichte van de primitieve raming 2019. Omdat de raming 2019 in de voorjaarsnota is verhoogd met € 70.000, is er nu nog een verschil tussen beide jaarschrijven te zien van

€ 65.000.

Algemene Uitkering

De uitkomsten van de doorrekening van de meicirculaire 2019 geven geen reden tot optimisme. De groei (accres) van het gemeentefonds neemt de komende jaren af. De belangrijkste oorzaak ligt in de lagere ontwikkeling van lonen en prijzen. De Rijksoverheid raamt daardoor minder geld voor deze posten, waardoor gemeenten ook minder ontvangen (trap op trap af systematiek). Deze dalende accessen lopen op en cumuleren tot een lagere uitkering voor Aalten van ruim € 800.000 in 2023.

Ondanks deze daling ontvangt de gemeente voor 2020 nog wel een hogere uitkering van netto ruim € 1 miljoen. Dit is wel lager dan waarop we hadden gerekend. Overigens is dit maar net genoeg om de loon- en prijsstijgingen voor 2020 te dekken.

Overige baten en lasten

Op dit taakveld wordt het begrotingssaldo gepresenteerd. Conform de voorjaarsnota 2019 is het

verwachte tekort voor 2019 € 1.601.000, terwijl voor 2020 het overschot is geraamd op € 3.000. Onvoorzien maakt ook deel uit van dit taakveld, in 2019 is deze volledig ingezet, in 2020 is het budget bepaald op € 200.000. In totaal geeft dit een verschil van € 1.804.000.

In de loop van 2019 zijn er voor € 246.000 wijzigingen doorgevoerd op de loonbudgetten. Zoals bij Overhead is geschreven, worden de salariskosten doorbelast aan de diverse taakvelden. Deze doorbelasting wordt alleen in de primitieve raming verwerkt, bij wijzigingen in de loop van het jaar wordt het niet toegerekend maar als een sluitpost op Overige baten en lasten opgenomen.

Mutaties reserves

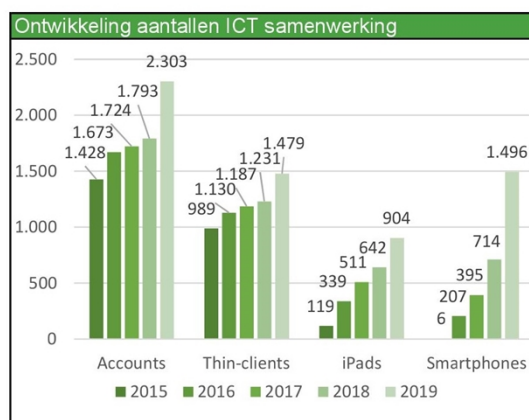
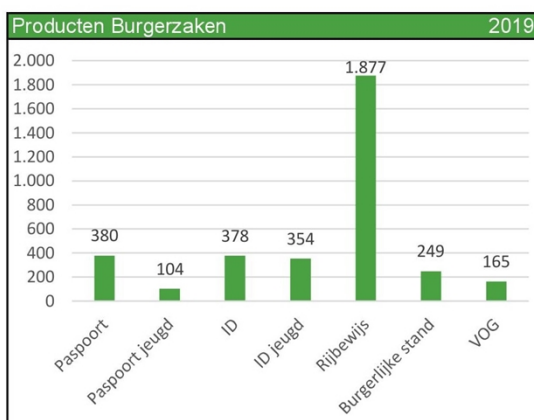
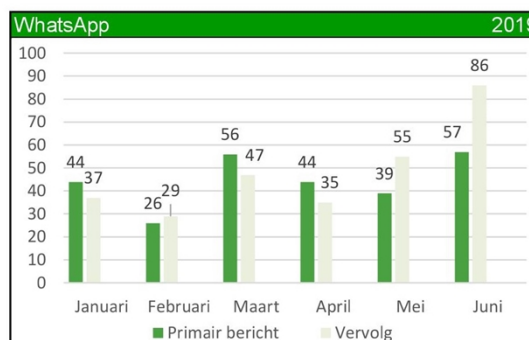
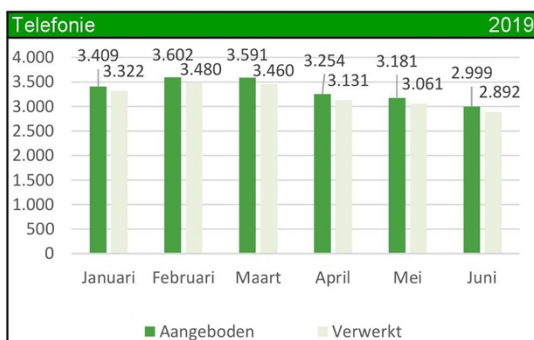
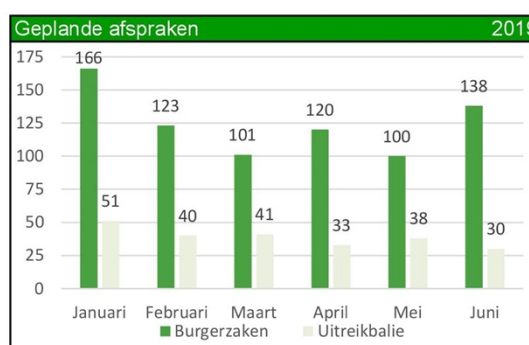
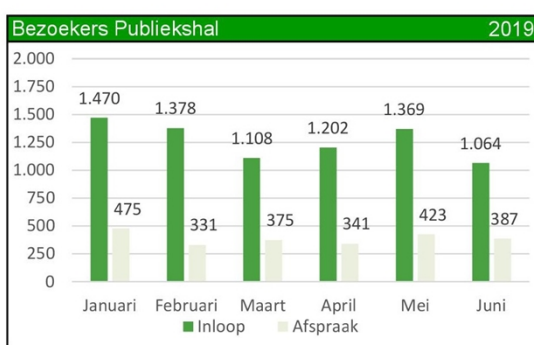
In het overzicht reserves en voorziening worden de mutaties 2020 toegelicht.

De grote verschillen ten opzichte van 2019 zijn toe te schrijven aan de onttrekkingen op algemene reserve en de reserve decentralisaties. De algemene reserve is onder ander ingezet als dekkingsmiddel voor de uitgaaven structuurversterking kernen en voor de Leader-projecten.

Het saldo van de reserve decentralisatie is in 2019 in zijn geheel ingezet als dekkingsmiddel.

4. Eigen grafieken indicatoren

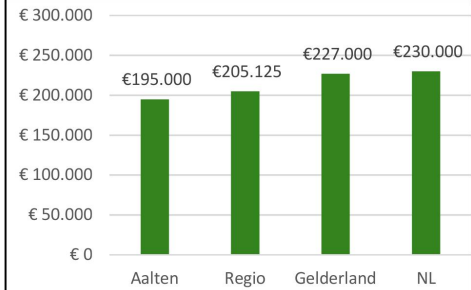
Programma 3 Bedrijfsvoering

5. Verplichte indicatoren waarstaatjegemeente.nl

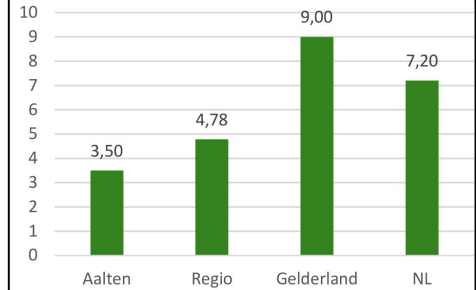
Programma 3 Bedrijfsvoering

Gemiddelde WOZ-waarde 2018

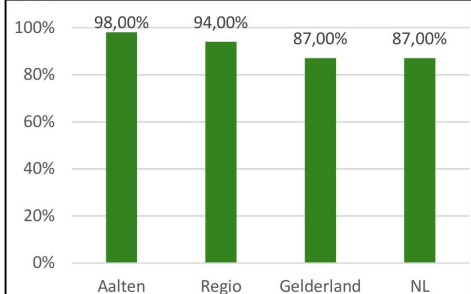
De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. (Bron: CBS)

Nieuw gebouwde woningen 2016

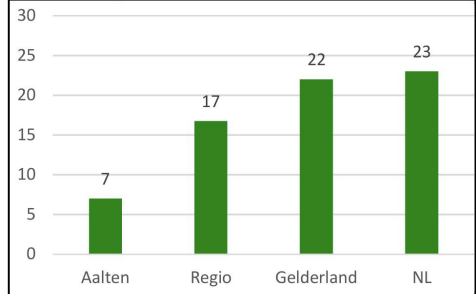
Het aantal nieuwbouwoningen, per 1.000 woningen. (Bron: ABF)

Tijdig betaalde facturen 2018

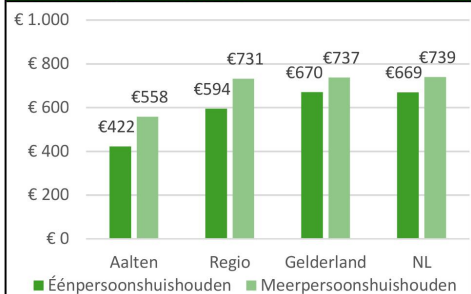
Het % facturen dat tijdig is betaald.

Betaaltermijn 2018

Het gemiddeld aantal dagen tot betaling facturen.

Gemeentelijke woonlasten 2018

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden/meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. (Bron: COELO)

Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

“Samen volop inzetten voor onze burgers en bedrijven”

De overheid, waaronder onze gemeente, is er voor de burgers en de bedrijven. En die burgers en bedrijven verwachten betrouwbaarheid, deskundigheid, onpartijdigheid, rechtmatig handelen en bovenal adequate afhandeling. Het handelen van de organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, is in de volle breedte van het gemeentelijk takenpakket gericht om aan deze verwachtingen zo goed mogelijk te voldoen. Er wordt verbinding gezocht met onze bewoners, bedrijven en bezoekers door met hen te communiceren en hen, daar waar dat mogelijk en zinvol is, bij besluitvorming te betrekken. Het verbeteren van onze dienstverlening heeft verregaande consequenties voor onze bedrijfsvoering. Om deze verbeteringen een duidelijke richting te geven, werken we vanuit een dienstverleningsconcept.

Hieraan liggen de volgende doelen ten grondslag:

- * Het optimaliseren van de externe dienstverlening;
- * Het vergroten van de onderlinge samenwerking;
- * Samenhang van beleid binnen de gemeentelijke organisatie;
- * Het creëren van een gemeenschappelijk uitgangspunt.

Het klant contact centrum is het eerste aanspreekpunt voor inwoners en daarmee is het dus ook het visite-kaartje van de gemeente Aalten. Hoe inwoners behandeld worden en wat hun eerste indruk van het KCC is, bepaalt in grote mate hoe zij over de gemeente Aalten denken.

Via de gemeentelijke website kunnen inwoners 24/7 zelf informatie opzoeken en contact opnemen met de gemeente. Die mogelijkheid is er ook via social mediakanalen (Twitter en Facebook) waar de gemeente Aalten op te vinden is. Zelf zaken regelen en aanvragen wordt steeds eenvoudiger: aan beschrijvingen van producten en diensten van de gemeente is in voorkomende gevallen een digitaal in te vullen meldings- of aanvraagformulier toegevoegd. Via de website kunnen inwoners 24/7 een afspraak met de gemeente inplannen. Natuurlijk is het ook mogelijk telefonisch een afspraak te maken.

Een goede bedrijfsvoering, die gericht is op onze omgeving, betekent beheersing van alle processen inclusief bijsturing waar nodig. Dit is een voorwaarde om aan deze verwachtingen te voldoen en gemeentelijk beleid te realiseren. Er wordt voldaan aan alle wetgeving op het brede gemeentelijke werkterrein, transparant verslag gedaan over de uitvoering middels de reguliere P&C cyclus of bij majeure zaken met een raadsmededeling. Bij alle externe ontwikkelingen die op een gemeente afkomen, is het niet alleen belangrijk dat Aalten een flexibele organisatie is, maar ook een vlot lerende, met voortdurend aandacht voor mogelijke verbeteringen van processen. Naast het dynamische going-concern spelen volgende issues voor 2020:

1. Herijking beleid met betrekking tot bestuurlijke en ambtelijke integriteit

Organisaties, inwoners, bestuurders en medewerkers mogen rekenen op een integere en betrouwbare gemeente. We brengen onze beleids- en procedureregels over integriteit, voor zowel bestuur als ambtenaren, daarom in lijn met nieuwe wetgeving en handreikingen. Het hebben van dergelijke afspraken leidt niet vanzelf tot integer gedrag. We geven daarom aandacht aan bewustwording en de randvoorwaarden die nodig zijn: een open, transparante cultuur, waarin mensen elkaar aanspreken en waarin integer gedrag regelmatig onderwerp van gesprek is. Het alleen hebben van regels is niet voldoende, iedereen moet er ook naar kunnen en willen handelen.

2. Opleidingen en aanpassing werkwijzen in het kader van de wijziging van de organisatie

Na een voorbereidingstraject van ruim 1½ jaar, waarbij alle medewerkers, de teamcoördinatoren en de ondernemingsraad nauw betrokken zijn geweest, is de nieuwe organisatiestructuur begin april 2019 ingevoerd. Met de nieuwe organisatiestructuur willen we slagvaardig inspelen op diverse maatschappelijke ontwikkelingen en op de bestuurlijke ambities, zoals opgenomen in het raadsprogramma en het uitvoeringsprogramma.

In 2019 zijn belangrijke stappen gezet voor de implementatie van deze organisatiewijziging. De huisvesting en de werkprocessen zijn aangepast aan de nieuwe structuur. Er is een opleidingsplan vastgesteld, dat in de tweede helft van 2019 wordt uitgevoerd met een uitloop van enkele opleidingen in 2020. De verdere versterking van projectmatig werken en integrale advisering en het werken met burgerparticipatie zijn belangrijke onderwerpen in het opleidingsplan.

In het borgen van de benodigde cultuurverandering wordt – naast de betreffende opleidingen – voorzien binnen de reguliere leidinggevende taken van de afdelingshoofden. Waar nodig voeren de afdelingshoofden daarover gesprekken met individuele medewerkers.

3. Vitaliteit en gezondheid

Met een bovengemiddeld hoge leeftijd (49,4 jaar versus 48,1 jaar in de sector Gemeenten) en bovengemiddeld lange duur van de dienstverbanden (16,8 jaar versus 12,2 jaar in de sector Gemeenten) is de vraag relevant hoe we onze organisatie in de komende jaren vitaal en gezond houden. We hebben weliswaar de structuur, de huisvesting, de processen en de opleidingen geregeld, maar daarmee zijn we er nog niet. Bij de invulling van vacatures zetten we sterk in op verjonging, maar daarnaast moeten we bezien wat er aanvullend nodig is om onze oudere medewerkers gezond en vitaal te houden tot aan de verhoogde pensioenleeftijd. Het is de bedoeling om deel te gaan nemen aan het programma NOG Fitter en Vitaler van de GGD. CAO-partijen in de gemeentelijke sector hebben de afspraak gemaakt het onderwerp Vitaliteit te regelen in de volgende CAO vanaf 1 januari 2021. We wachten deze CAO-afspraken vanzelfsprekend af, maar sluiten niet uit dat er aanvullend gemeentelijk beleid nodig is vanwege de voornoemde specifieke kenmerken van onze organisatie.

4. Invoering nieuwe beoordelingsmethodiek

Een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het MT, de OR, het GO en P&O heeft in 2018 een voorstel ontwikkeld voor de invoering van een eigentijdse beoordelingsmethodiek met 360 graden feedback. Een specifieke app biedt daarbij de mogelijkheid voor continue feedback op het functioneren van de medewerker door het afdelingshoofd, collega's binnen de organisatie en derden. In het tweede halfjaar van 2019 wordt een pilot gehouden. Op grond van de uitkomsten van die pilot wordt een definitief besluit genomen over de daadwerkelijke invoering voor de gehele organisatie en de daarbij te maken keuzes.

5. Project Wnra

Per 1 januari 2020 gaat de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in. Voor ambtenaren geldt straks het private arbeidsrecht, net als voor werknemers in het bedrijfsleven nu al het geval is. Om de invoering en implementatie van de gevolgen van de Wnra in de gemeente Aalten in goede banen te leiden is een projectteam ingesteld. Dit team bestaat uit vertegenwoordigers van het management, de OR, het GO en P&O en is van start gegaan in het najaar van 2018. Het projectteam zorgt er onder andere voor dat de medewerkers goed worden geïnformeerd, dat er adequate scholingstrajecten zijn voor het management, de medezeggenschapsorganen en de medewerkers van P&O en dat alle lokale arbeidsvoorwaarden Wnra-proof zijn. We gaan daarbij uit van een beleidsarme invoering zonder inhoudelijke wijzigingen van arbeidsvoorwaarden en voor omzetting van rechtswege van de bestaande aanstellingen in arbeidsovereenkomsten.

6. Digitalisering, informatisering en automatisering

De IT samenwerking bestaat op dit moment uit 14 organisaties waaronder de gemeenten Aalten, Oude IJsselstreek, Doetinchem, Doesburg en Bronckhorst en daarnaast uit 9 verbonden partijen (bijvoorbeeld de ODA, Laborijn en het Erfgoedcentrum). Binnen de IT samenwerking wordt samengewerkt op het gebied van automatisering en IT systemen. De IT samenwerking ondersteunt hiermee ruim 1.800 gebruikers.

Onderwerpen die de komende tijd speciale aandacht vragen zijn het meer en meer ontsluiten van de cloud en daarmee samenhangend het veilig versturen en opslaan van data. Dit wordt bereikt via onder andere extra versleuteling, certificering en beveiligd mailen. Een ontwikkeling is bijvoorbeeld dat mailings worden gescand op mogelijke onveilige tekstdelen en gedrag (andere afzenders als normaal) en suggesties te doen over de verzending via een veilig transport. Dit kan via een speciale tool hiervoor zoals Zivver.

De verdere uitbouw van het digitale bestuurlijke besluitvormingsproces voor de gemeenteraad (B&W is al gerealiseerd) wordt onderzocht en de realisatie volgt waarschijnlijk in de eerste maanden van 2020.

Een andere ontwikkeling vormt het op te stellen beleid rondom digitaal ondertekenen. Digitaal ondertekenen is niet zozeer het toevoegen van een gescande handtekening, maar het digitaal onderhands coderen van het bestand wat verstuurd wordt, waardoor het een juiste juridische status krijgt. Daarbij wordt ook afgestemd welke uitgaande stukken nog daadwerkelijk een handtekening moeten hebben.

7. Informatieveiligheid en privacy

Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. Dit is één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de hele overheid, gebaseerd op internationaal erkende ISO-normatiek. Deze doorontwikkeling vanuit de huidige BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) houdt met name in dat de maatregelen altijd een verplichtend karakter hebben. Het jaar 2020 staat vooral in het teken van de cyclische inrichting van de BIO en

tevens privacy. Ofwel 'Plan, Do, Check, Act' moet adequaat worden ingericht, zodat over deze verantwoordelijkheden ook goed rekenschap kan worden afgelegd. Ook staat het actualiseren van het privacybeleid gepland voor 2020 net als aandacht voor organisatie brede bewustwording omtrent het thema informatieveiligheid en privacy.

8. Uurtarief ten behoeve van doorberekeningen

Voor het doorberekenen van diverse werkzaamheden wordt gewerkt met een uniform uurtarief. Er is een berekening gemaakt op basis van totale loon- en overheadkosten voor het tarief per uur. Dit resulteert in een tarief voor 2020 van € 68. Dit uurtarief wordt gebruikt voor onder meer het bepalen van de legestarieven en voor de toerekening van de kosten aan riolering en afvalverwerking. Het uurtarief van Aalten is reëel in vergelijking met andere gemeenten.

kosten x € 1.000

Onderbouwing uurtarief	Kosten	Uren	Uurtarief
Loonkosten	12.105	273.000	€ 44
Overhead:			
Kosten huisvesting	701		
Kosten automatisering	1.724		
Kosten materieel	435		
Personeelskosten	436		
Kosten facilitair	3.304		
Totaal overhead	6.600	273.000	€ 24
Uurtarief			€ 68

9. Verplichte beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	2020	2019
1 Formatie	fte per 1.000 inwoners	6,39	6,46
2 Bezetting	fte per 1.000 inwoners	6,39	6,46
3 Apparaatskosten	kosten per inwoner	€ 596,78	€ 566,54
4 Externe inhuur	% van totale loonsom	0,72%	0,87%
5 Overhead	% van totale lasten	12,93%	12,56%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen geeft inzicht in:

- de mate waarin de gemeente belangrijke financiële risico's loopt;
- de financiële buffer (weerstandscapaciteit) die zij daarvoor achter de hand heeft.

Voor een beoordeling van het weerstandsvermogen worden in deze paragraaf de bedoelde risico's geconfronteerd met de aanwezige weerstandscapaciteit.

1. Weerstandscapaciteit

Met weerstandscapaciteit worden al die elementen bedoeld waarmee tegenvallers kunnen worden opgevangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, moet worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

De weerstandscapaciteit kan worden onderverdeeld in structurele en incidentele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit structurele middelen in de begroting waarmee optredende risico's kunnen worden opgevangen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden aangewend.

bedragen x € 1.000

Bepaling van de weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit		
Rekeningresultaat	Het positieve resultaat	3
Vrij aanwendbare algemene reserve	De algemene reserve is de reserve waaraan de raad geen specifieke bestemming heeft gegeven en die een financiële bufferfunctie heeft. Op dit moment is hiervan nog niets bestemd.	13.05 8
Bestemmingsreserves	Deze reserves zijn beklemd.	0
Stille reserves effecten	De stille reserve in deze financiële vaste activa wordt niet meegenomen in de berekening, omdat de verhandelbaarheid van deze aandelen (Alliander, Vitens, BNG en ROVA) zeer beperkt is.	0
Stille reserves activa	Deze stille reserve bestaat uit de bezittingen waarvan de waarde bij verkoop hoger is dan de boekwaarde. Op basis van ervaring zetten we een derde deel in.	888
Totaal incidentele weerstandscapaciteit		13.94 9
Structurele weerstandscapaciteit		
Onbenutte belastingcapaciteit	Hieronder wordt voor de OZB de ruimte opgenomen die er is tussen onze eigen tarieven en de normtarieven voor de zogenaamde artikel 12 gemeenten. De overige belastingen/heffingen zijn kostendekkend of van geringe betekenis.	1.564
Rentebaten algemene reserve vrij besteedbaar	Aangezien er geen rente meer toegevoegd wordt aan de reserves is inzet niet mogelijk.	0
Onvoorzien (structureel)		200
Totaal structurele weerstandscapaciteit		1.764
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		15.71 3

2. Risico's

Het hebben van risico's is inherent aan het uitoefenen van een organisatie zoals een gemeente. Het is echter van belang deze risico's te kennen en hier adequate maatregelen voor te treffen (verzekeren) dan wel risico's te wegen bij het aangaan ervan of hier tijdig op in te spelen. Een overzicht van de risico's wordt steeds geactualiseerd. De 25 belangrijkste risico's worden beschreven en gekwantificeerd. De tien grootste worden afzonderlijk genoemd. Bij een zekerheidsniveau van 99% is de aan te houden reserve voor de gemeente Aalten volgens de nieuwe berekening € 5,3 miljoen. Dit houdt in dat, als de gemeente Aalten dit bedrag als reserve op haar balans aanhoudt, zij in 99 van de 100 jaar voldoende reserves heeft om de schades op te vangen, maar in één jaar is er niet genoeg. In de begroting zijn de meest actuele risico's opgenomen.

Het terugbrengen van de reserves naar dit niveau is niet wenselijk, aangezien er niet voorzienbare toekomstige ontwikkelingen kunnen zijn die mogelijk leiden tot additionele risico's in de toekomst. Een aanvullende buffer is daarom gewenst. Deze noodzakelijke buffer is op basis van ervaring opgenomen voor een bedrag van het begrotingstotaal. Dit komt neer op een buffer van € 6,2 miljoen.

Risico	Mogelijk gevolg	%
Budgettaire tekorten bij partijen waar gemeentelijke taken zijn neergelegd	Politieke druk om financiële steun te bieden	8,60%
Uitvoering van raadsbesluit inzake regionale (en lokale) woonagenda en kernenfoto's	Door demografische ontwikkelingen andere vastgoedvraag, hierdoor waardedaling	6,50%
Essenziekte, droogte, eikenprocessierups eikenbomen (>50%)=> veel dode bomen	Kappen bomen Financieel	5,80%
Budget- Participatiewet	Overschrijding budget Beleid aanpassen	5,40%
Budget- Jeugdzorg	Overschrijding budget Beleid aanpassen	5,40%
Budget - Wmo	Overschrijding budget Beleid aanpassen	5,40%
Virusaanvallen op ICT-gebied	Dataverlies Uitval /verlies van productie (algemeen)	5,40%
Algemene uitkering - bezuiniging Rijk	Financieel (bezuinigingen of belasting omhoog)	4,30%
Regionale afstemming in het sociale domein	Financieel - zeggenschap - bevoegdheden	4,30%
Aanstellingstermijnen van raadsleden	Onverwachte bestuursopdrachten waarvoor geen of onvoldoende gelden beschikbaar zijn	4,30%
Totaal van de tien grootste risico's (55% van het totale risicoprofiel)		2.900
Totaal overige risico's (45% van het totale risicoprofiel)		2.400
Totaal alle risico's		5.300

3. Weerstandsvermogen

Het vermogen van een gemeente om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van deze gemeente in gevaar komt. Dit wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van onze gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

De uitkomst van de ratio (1,37) is voldoende en is ten opzicht van vorig jaar (1,38) nagenoeg gelijk gebleven. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat deze ratio altijd een momentopname betreft.

Ratio weerstandsvermogen 2020 =	<u>Beschikbare weerstandscapaciteit</u>	<u>Benodigde weerstandscapaciteit</u>		
Weerstandscapaciteit, incidenteel	13.949			
Weerstandscapaciteit, structureel	1.764			
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	15.713			
Gekwantificeerde risico's	5.300			
Buffer Aalten norm	6.200			
Totale benodigde weerstandscapaciteit	11.500			
Saldo/overschot		4.213		
Ratio onder andere gehanteerd door provincie		1,37		
>2	0	0,8 – 1,0	0	Voldoende
1,4 – 2,0	0	0,6 – 0,8	0	
1,0 – 1,4	0	< 0,6	0	

Verplichte kengetallen

Deze kengetallen helpen bij het verkrijgen van inzicht in de financiële positie van een gemeente. In de onderstaande tabel staan de uitkomsten.

Verplicht voorgeschreven kengetallen	Werkelijk 2018	Raming na wijziging 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
1a. Netto schuldquote (NS)	39,5%	52,1%	51,2%	50,8%	50,4%	47,0%
1b. NS gecorrigeerd voor alle leningen	18,2%	33,0%	33,8%	35,2%	36,4%	34,7%
2. Solvabiliteitsratio	38,7%	32,2%	32,9%	33,0%	33,0%	34,0%
3. Structurele exploitatieruimte	0,5%	0,0%	0,1%	0,5%	0,6%	0,6%
4. Grondexploitatie	3,3%	3,4%	2,8%	1,9%	2,1%	2,1%
5. Belastingcapaciteit	78,6%	72,6%	71,7%	71,7%	71,7%	71,7%

Toelichting verplichte kengetallen

De categorieën zijn gebaseerd op de norm van de provincie (groen is voldoende, oranje matig en rood onvoldoende). Voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen, de grondexploitatie en de belastingcapaciteit zijn vanuit de provincie geen norm aangegeven.

Deze kengetallen geven aan hoe we er als gemeente voor staan. We hebben geen rode blokjes, alhoewel het momentopnames zijn en blijven. Dit soort cijfers moeten altijd goed geïnterpreteerd worden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft het eigen vermogen in een percentage van het totaal vermogen weer. Hoe hoger het percentage, hoe gezonder de gemeente. Voor wat betreft solvabiliteit zitten we rond het Gelders gemiddelde van 34%. Daarmee valt de ratio in het midden van categorie B, dit blijft de komende jaren ongewijzigd.

Norm provincie Gelderland	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a Netto schuldquote (NS)	tot 90%	tussen 90% tot 135%	hoger dan 135%
1b NS gecorrigeerd voor alle leningen	tot 90%	tussen 90% tot 135%	hoger dan 135%
2. Solvabiliteitsratio	hoger dan 50%	tussen 20% tot 50%	kleiner dan 20%
3. Structurele exploitatieruimte	begroting en meer-jaren hoger dan 0%	begroting of meerjaren hoger dan 0%	begroting en meer-jaren kleiner dan 0%
4. Grondexploitatie	tot 20%	tussen 20% tot 35%	hoger dan 35%
5. Belastingcapaciteit	tot 95%	tussen 95% tot 105%	hoger dan 105%

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

In de Gemeentewet staan de lokale heffingen die een gemeente mag heffen limitatief opgesomd.

Deze

heffingen worden verdeeld in algemene belastingen en rechten. De algemene belastingen zijn: onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting. De opbrengst van deze belastingen zijn door een gemeente vrij te besteden. De rechten zijn: afvalstoffenheffing, rioolheffing en diverse leges en overige rechten voor dienstverlening op verzoek. De tarieven van deze rechten moeten zodanig worden vastgesteld dat de opbrengsten de kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Op grond van het BBV is een gemeente daarom verplicht om een kostenonderbouwing op te nemen waaruit de maximale kostendeckendheid van 100% blijkt.

Overzicht van de lokale heffingen

bedragen x € 1.000

Overzicht belastingen en heffingen		
	2020	2019
Onroerende zaakbelasting (OZB)	4.719	4.584
Afvalstoffenheffing	1.142	1.142
Rioolheffing	1.895	1.854
Hondenbelasting	176	173
Forensenbelasting	94	81
Toeristenbelasting	90	75
Marktgeld	21	20
Secretarieleges	425	420
Bouwleges	392	182
Begraafrechten	263	214
Totaal	9.217	8.745

Ontwikkeling van de lokale heffingen

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB zorgt voor de hoogste belastingopbrengst en kan gesplitst worden in een eigenaarsdeel (woningen en niet-woningen) en een gebruikersdeel (niet-woningen). De grondslag van de aanslag is de vastgestelde WOZ-waarde van de onroerende zaak. Voor het belastingjaar 2020 geldt een vastgestelde WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2019. De gemiddelde WOZ-waarde van een woning is vanaf de vorige waardepeildatum gestegen met ongeveer 7,0%. Voor het nieuwe tijdvak bedraagt de gemiddelde waarde van een woning circa € 214.875 (2019 € 200.820).

In het dekkingsplan begroting 2020 - 2023 is uitgegaan van een opbrengstverhoging OZB van 3% (meeropbrengst € 135.000). In het woonlastenoverzicht staat de uitwerking daarvan. De voorgestelde tarieven zijn:

Tarieven onroerendezaakbelasting (OZB)		
	2020	2019
Woningen		
- eigenaardeel	0,13%	0,13%
Niet – woningen		
- eigenaardeel	0,19%	0,19%
- gebruikersdeel	0,14%	0,14%

Omdat de gemiddelde waardestijging van woningen 7,0% is, kan het tarief met 4,4% worden verlaagd. De tarieven voor de niet-woningen worden aangepast aan de gemiddelde waardestijging van 1%. Alle tarieven zijn berekend aan de hand van voorlopige WOZ-waarden. In de raadsvergadering van december 2019 wordt de verordening OZB vastgesteld. Op dat moment zijn de definitieve WOZ-waarden bekend. Indien daartoe aanleiding is, worden de tarieven bijgesteld.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing

Een gemeente heeft de wettelijke plicht tot het inzamelen van (huishoudelijk) afval bij huishoudens en mag de kosten daarvan verhalen op de burger. In de gemeente Aalten wordt het omgekeerd inzamelen toegepast. Naast het vastrecht, wordt alleen een afrekening verzonden voor het aantal aanbiedingen respectievelijk ledigingen van restafval. Het gemiddelde aantal aanbiedingen van een huisvuilzak en ledigingen van een restafvalcontainer is 15 huisvuilzakken en vijf ledigingen. Mede dankzij een onttrekking van € 376.000 aan de voorziening kan het vastrecht € 75 blijven.

Tarieven afvalstoffenheffing (in €)		
	2020	2019
Vastrecht per huishouden	75	75
Per aanbieding van een huisvuilzak 40 liter	1,5	1,5
Per lediging van een restcontainer 140 liter	5,25	5,25
Per lediging van een restcontainer 240 liter	9	9

Rioolheffing

Rioolheffing

Uit de rioolheffing wordt niet alleen voorzien in rioleringskosten, maar ook in de kosten van de afvoer van regenwater en grondwater. Deze kosten zijn opgenomen in het GRP. De aanslagen worden berekend op basis van het werkelijke waterverbruik en worden via de waternota van Vitens geïnd.

Tarieven rioolheffing (in €)		
	2020	2019
Tot 2.500 m ³ , per m ³ afvalwater	1,37	1,34
Van 2.500 m ³ tot 5.000 m ³ , per m ³	1,04	1,02
Boven 5.000 m ³ , per 1.000 m ³	68,93	67,58
Per m ² verharde oppervlakte	0,52	0,51

Toeristenbelasting en forensenbelasting

In het dekkingsplan begroting 2020 - 2023 is een verhoging van de toeristenbelasting van circa 20% opgenomen. Deze verhoging werkt ook door in het forfaitaire tarief en in de eerste trede van de forensenbelasting. De voorgestelde tarieven zijn:

Tarief toeristenbelasting (in €)		
	2020	2019
Tarief per persoon per overnachting	1,25	1,05
Forfaitair tarief	182	153

Tarieven forensenbelasting (in €)		
Waarde object	2020	2019
€ 30.000,00 of minder	182	153
€ 30.001,00 t/m € 60.000,00	211	207
€ 60.001,00 t/m € 120.000,00	284	279
€ 120.001,00 t/m € 180.000,00	352	345
€ 180.001,00 t/m € 240.000,00	424	416
€ 240.001,00 t/m € 300.000,00	505	496
€ 300.001,00 t/m € 360.000,00	571	561
€ 360.001,00 en meer	718	704

Forensenbelasting

Hondenbelasting en overige leges/tarieven

De tarieven van de hondenbelasting en overige leges worden met 2% verhoogd. Uitzondering daarop zijn de tarieven die gebaseerd zijn op het gemeentelijk uurtarief en/of een wettelijk (maximum)tarief.

Tarieven hondenbelasting (in €)		
	2020	2019
Per hond	62	61
Kennel	186	183

Lasten- en batenoverzicht van de kostendeckende tarieven

De tarieven voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgeden en leges dienen zodanig te worden vastgesteld dat de opbrengsten de kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Hieronder hebben we dat inzichtelijk gemaakt.

bedragen x € 1.000

Afvalstoffenheffing	Bedrag	Dekking
Lasten afvalstoffenheffing	1.171	
Overhead (inclusief btw)	347	
Onttrekking voorziening	-376	
Totale kosten	1.142	
Opbrengst afvalstoffenheffing	1.142	
Totale opbrengsten	1.142	
Dekking		100%

Rioolheffing	Bedrag	Dekking
Lasten riolering	1.170	
Overhead (inclusief btw)	463	
Toevoeging voorziening	262	
Totale kosten	1.895	
Opbrengst rioolheffing	1.895	
Totale opbrengsten	1.895	
Dekking		100%

Lijkbezorgingsrechten	Bedrag	Dekking
Lasten begraafplaats	397	
Overhead	164	
Totale kosten	561	
Opbrengst lijkbezorgingsrechten (inclusief luidrechten)	265	
Totale opbrengsten	265	
Dekking		47%

Marktgeld	Bedrag	Dekking
Lasten markt	31	
Overhead	11	
Totale kosten	42	
Opbrengst marktgeld	21	
Totale opbrengsten	21	
Dekking		50%

Leges zijn belastingen die de gemeente heft voor het verstrekken van individuele diensten. Uitgangspunt bij het vaststellen van de legestarieven is maximaal 100% kostendekkendheid. Er mag geen winst worden gemaakt. Kruissubsidiëring in de legesverordening is binnen de titel wel toegestaan. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan: het hoger vaststellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te houden.

bedragen x €
1.000

Hoofdstuk	Onderwerp	Toe te rekenen	Overhead	Totaal	Baten	Dekking
Titel 1 Algemene dienstverlening						
1	Burgerlijke stand	48	17	65	24	37%
2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteit	191	82	273	79	29%
3	Rijbewijzen	112	37	149	142	95%
4	Verstrekking uit de Basisregistratie personen (BRP)	6	3	9	5	56%
5 t/m 17	Diversen	92	12	104	34	33%
	Subtotaal titel 1	449	151	600	284	47%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning						
3	Omgevingsvergunning	359	130	489	417	85%
7	Bestemmingsplannen	67	28	95	35	37%
1,2,4,5,6,8	Diversen	0	0	0	0	0%
	Subtotaal titel 2	426	158	584	452	77%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn						
2	Organiseren evenementen of markten	22	11	33	13	39%
5A	Algemene verordening Ondergrondse infrastructuren	109	10	119	38	32%
	Subtotaal titel 3	131	21	152	51	34%
	Eindtotaal	1.006	330	1.336	787	59%

Ontwikkeling van de woonlasten

Onderstaande tabel geeft de omvang van de lokale woonlasten voor een gemiddeld (meerpersoons) huishouden weer en bestaat uit onroerende zaakbelasting (alleen voor de eigenaar), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de berekening van de OZB is uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarde van een woning van € 214.875. Bij de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van het vastrecht en 15 aanbiedingen van een huisvuilzak en voor de berekening van de rioolheffing gaan we uit van drie personen (waterverbruik 120 m³).

Woonlasten per huishouden (in €)				
	2020	2019	Wijziging	
			Eigenaar	Huurder
Gemiddelde OZB aanslag	269	265	2,67%	N.v.t.
Afvalstoffenheffing	97,5	97,5	0%	0%
Rioolheffing	164,4	160,8	2,24%	2,24%
Totale woonlasten	530,9	523,3	2,04%	1,39%

Kwijtscheldingsbeleid

Voor burgers met een laag inkomen bestaat de mogelijkheid om gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van betaling van belasting te verzoeken. Kwijtschelding is mogelijk voor hondenbelasting (één hond), afvalstoffenheffing (gemaximeerd aantal aanbiedingen/ledigingen) en rioolheffing (maximaal gemiddeld waterverbruik). Of men in aanmerking komt voor kwijtschelding hangt af van het netto besteedbaar inkomen; dit is het bedrag dat men overhoudt nadat de uitgaven zijn afgetrokken van de netto inkomsten. Daarnaast vindt er een vermogenstoets plaats. In de begroting wordt rekening gehouden met een totaalbedrag van circa € 54.000 aan kwijt te schelden lokale heffingen.

Paragraaf Financiering

Algemeen

De paragraaf Financiering in de begroting behandelt de beleidsplannen voor het komende jaar en de paragraaf in het jaarverslag gaat in op de resultaten van de beleidsuitvoering. Basis van het treasurybeheer vormt het Treasurystatuut dat iedere vier jaar door de raad wordt vastgesteld. Voor het laatst is dit in 2017 geactualiseerd.

Voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie is het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van

financiële informatie van wezenlijk belang. Deze informatie wordt gebruikt voor het opstellen van een liquiditeitsplanning. Op basis van deze planning wordt geld aangetrokken of tijdelijk weggezet. Het streven is uiteraard een sluitende meerjarenbegroting en dat is in voorliggende begroting gelukt.

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de renteverwachting op de geld- en kapitaalmarkt. Hiervoor wordt gekeken naar informatie van de grote Nederlandse banken waaronder de BNG en het Centraal Planbureau. De economische groei in de eurozone vertraagt. De prognose voor 10 jaar is nu 0,3% ultimo 2020. De herfinancieringsrente is sterk bepalend voor de korte rente. Deze rente ligt momenteel op 0,00% en zal naar verwachting voorlopig ongewijzigd blijven.

De deelfuncties van treasury zijn: kasbeheer, risicobeheer en gemeentefinanciering.

1. Kasbeheer

Het kasbeheer behelst het geldstromenbeheer en het saldo- en liquiditeiten beheer. Belangrijk is dat aan de betalingsverplichtingen kan worden blijven voldaan. Met de BNG heeft de gemeente vanaf 2019 een nieuwe doorlopende financieringsovereenkomst afgesloten. Daarin is onder meer de kortkredietverlening geregeld. Deze overeenkomst is een belangrijk sturingsinstrument. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk uitgevoerd bij één bank, de BNG.

2. Risicobeheer

Dit onderdeel geeft inzicht in het risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van de paragraaf Financiering. De belangrijkste risico's zijn renterisico, koersrisico en kredietrisico, waar de wet Fido een aantal indicatoren gedefinieerd heeft waarbinnen overheden kunnen opereren.

Kasgeldlimiet

Het renterisico op kortlopende financiering (looptijd korter dan één jaar) wordt ingeperkt door de kasgeldlimiet. Met name voor kortlopende financiering kan het renterisico groot zijn. Wijzigingen op de korte rente hebben direct invloed op de rentelasten. Alhoewel dit de laatste jaren sterk is afgenomen door de extreem lage rentestanden. De totale omvang van de vlottende schuld is gebonden aan een maximum van 8,5% van de jaarbegroting bij aanvang van het dienstjaar. Dit is de kasgeldlimiet. De aangetrokken schuld mag deze limiet in principe niet overschrijden. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet toch overschrijdt dient de toezichthouder op de hoogte te worden gesteld en moet een plan worden ingediend om weer aan de limiet te voldoen.

De verwachting is dat de kasgeldlimiet in 2020 niet wordt overschreden.

Berekening Kasgeldlimiet		
1	Begrotingstotaal 2020 (inclusief mutaties reserves)	€ 61,50 mln.
2	Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,50%
3	Kasgeldlimiet (1 x 2)	€ 5,20 mln.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt het risico van rentewijziging bij herfinanciering van de vaste schuld (looptijd langer dan één jaar) te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij renteherziening en herfinanciering. De mate van deze spreiding wordt uitgedrukt in de renterisiconorm. De renterisiconorm bedraagt 20% van de vaste schuld. Dat betekent dat in enig jaar 20% van de vaste schuld mag worden vernieuwd door middel van herfinanciering en/of renteherziening.

bedragen x € 1.000

Variabelen renterisiconorm		2020
1	Renteherzieningen	0
2	Aflossingen	3.026
3	Renterisico (1+2)	3.026
4	Renterisiconorm	12.309
5a = (4 >3)	Ruimte onder de renterisiconorm	9.283

Berekening renterisiconorm		2020
4a	Begrotingstotaal (exclusief mutaties reserves)	61.546
4b	Percentage regeling	20%
4	Renterisiconorm: (4a x 4b/100)	12.309

Uit voorgaand overzicht blijkt dat verwacht wordt, dat het renterisico op de vaste schuld ruim binnen de wettelijk vastgestelde kaders blijft.

In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

bedragen x € 1.000

Renteschema		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		583
De externe rentebaten		-227
Saldo rentelasten en rentebaten		356
Rente die wordt doorberekend aan de grondexploitatie		-38
Rente die wordt toegerekend aan taakvelden via projectfinanciering		0
Rentebaat van doorverstrekte leningen		0
		-38
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		318
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		318
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		317
Renteresultaat op het taakveld treasury		-1

Koersrisicobeheer

De koersrisico's van de gemeente Aalten zijn nagenoeg nihil. Met de invoering van het schatkistbankieren, mag de gemeente overtollige middelen alleen in de schatkist aanhouden. Hetzij in rekening courant hetzij via deposito's. Over de middelen die de gemeente in de schatkist aanhoudt, vergoedt de schatkist rente. Deze rente ligt over het algemeen lager dan de rente die de gemeente kan krijgen op de geld- en kapitaalmarkt. Daar staat tegenover dat er ook geen beleggingsrisico meer wordt gelopen.

Kredietrisicobeheer

Voor wat betreft het kredietrisicobeheer (of debiteurenrisicobeheer) worden niet of nauwelijks problemen verwacht. Daar waar nodig zijn voorzieningen getroffen. Regelmatig wordt de hoogte van de voorziening beoordeeld en indien nodig aangepast.

3. Gemeentefinanciering

De financieringspositie van de gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte wordt voor een groot deel bepaald door het verloop van de geplande investeringen en de aflossingsverplichtingen. Er wordt naar gestreefd de benodigde leningen tegen zo gunstig mogelijke condities aan te trekken. Daartoe wordt bij het afsluiten van leningen rekening gehouden met de bestaande liquiditeitsplanning, de rentevisie en de renterisiconorm.

In 2020 wordt op bestaande vaste geldleningen ruim € 3 miljoen afgelost. Voor nieuwe investeringen inclusief de afloop van voorgenomen investeringen uit voorgaande jaren is ongeveer € 7 miljoen

nodig. In totaal dus een behoefte aan € 10 miljoen extra geld. Gelet op de verwachting dat kort geld ook in 2020 nog erg goedkoop is, gaan we zoveel mogelijk via kasgeld en rekening courant financieren. Op basis van deze gegevens gaan we wel vast geld aantrekken. Hoeveel is nog niet helemaal duidelijk. Rekening houdende met de kasgeldlimiet denken we een vaste geldlening nodig te hebben van € 5 miljoen. Dit is in onderstaand overzicht verwerkt.

Ongeveer € 10 miljoen van de totaalschuld betreft het aandeel verstrekte hypotheekleningen. Hiervoor wordt een rentevergoeding ontvangen. Per saldo heeft de gemeente circa € 15 miljoen aan vaste schuld.

bedragen x € 1.000

Mutaties leningenportefeuille		
	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2020	23.503	2,71
Nieuwe leningen (conversie)	0	0
Nieuwe leningen (financieringsbehoefte)	5.000	1,25
Reguliere aflossingen	3.026	0
Vervroegde aflossingen (conversie)	0	0
Stand per 31 december 2020	25.477	2,28

Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden zijn verplicht (wet Fido) om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Er is een drempel ingebouwd van 0,75% van het begrotingstotaal exclusief mutaties op de reserves. Dit deel mag buiten de schatkist worden gehouden. Voor Aalten is de drempel voor 2020 berekend op € 461.000. Over de middelen die worden aangehouden in de schatkist wordt normaal gesproken rente vergoed. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Door de jaren heen maken wij relatief gezien weinig gebruik van de schatkist. Dit zal in 2020 niet veel anders zijn. De financieringsbehoefte wordt zo goed mogelijk afgestemd op de te verwachten investeringen en aflossingen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Een deel van de gemeentelijke taken richt zich op het onderhoud van de openbare ruimte en kapitaalgoederen. Om deze kapitaalgoederen op een acceptabel niveau te houden, is goed beheer noodzakelijk. Gelet op de omvang van de te beheren kapitaalgoederen legt deze continue taak een substantieel beslag op budgettaire middelen. Het is daarom van groot belang om de omvang van de te beheren objecten in de openbare ruimte en de huidige kwaliteit volledig in beeld te hebben. Het beleid voor het uitvoeren van onderhoudsactiviteiten aan gemeentelijke kapitaalgoederen is opgenomen in de nota verkrijging/vervaardiging en onderhoud kapitaalgoederen.

Openbare ruimte

Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

De voortdurende ontwikkeling en zorg die is gericht op het waarborgen van de kwaliteit van de openbare ruimte waarmee de belanghebbenden tevreden zijn en zich betrokken weten, zodanig dat ook de leefbaarheid en de economische vitaliteit wordt gediend.

Onderhoud wegen

Voor het onderhoud van de wegen is in 2009 een beleidsnota wegen vastgesteld. Het groot onderhoud van de wegen steunt op jaarlijks geactualiseerde onderhoudsschema's die uitgewerkt en/of bijgesteld worden na visuele inspecties. In deze onderhoudsschema's zijn de wegen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, opgenomen die voor de komende vijf jaar op de planning staan. De kosten van dit onderhoud worden gedekt door een onttrekking aan de reserve onderhoud wegen. De jaarlijkse voeding om het onderhoudsniveau sober te kunnen handhaven bedraagt € 290.000. Het reguliere jaarlijkse onderhoud van de wegen in 2020 bedraagt € 489.000. De reserve en het actuele meerjaren onderhoudsplan (MOP) zijn op elkaar afgestemd. Hierbij is geen sprake van afwijkingen of achterstallig onderhoud. Uit inventarisatierondes van de wegen blijkt dat er geen noemenswaardige afwijkingen zijn ten opzichte van de actuele onderhoudsplannen. Er kunnen zich incidenten voordoen die direct worden opgelost. Deze staan echter los van de reguliere onderhoudsplannen. Investerings worden geactiveerd en volgens de economische levensduur afgeschreven.

Onderhoud bruggen en duikers

Om het onderhoud en de instandhouding van onze bruggen en duikers te waarborgen is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Jaarlijks worden alle bruggen en duikers geïnventariseerd en gecontroleerd. Uit de inventarisatieronde blijkt dat het meerjaren onderhoudsplan nog steeds actueel is. Voor 2020 hoeft het meerjaren onderhoudsplan dan ook niet te worden bijgesteld en kan het geplande jaarlijkse onderhoud worden uitgevoerd. De lasten hiervoor zijn in 2020 € 48.000. Dit is inclusief het eventueel renoveren en tussentijds vervangen van bruggen en duikers.

Openbare verlichting

In de begroting is jaarlijks een bedrag van € 46.000 opgenomen voor investering in vervanging van lichtmasten. Deze investering wordt in 30 jaar afgeschreven. Een aantal jaren geleden is een vervangingsplan openbare verlichting opgesteld. Bij vervanging van verouderde lichtmasten worden deze vervangen door lichtmasten met Led-verlichting. Voor 2020 worden extra lichtmasten vervangen om bezuinigingen op onderhoud en energie voor de komende jaren te realiseren. Het onderhoud van de openbare verlichting bedraagt € 27.000 structureel. De jaarlijkse kapitaallasten (afschrijving en rente) bedragen circa € 15.000.

Openbaar groen

In 2012 is een groenbeleidsplan vastgesteld met daarin onder meer aangegeven aan welke kwaliteitseisen het openbaar groen binnen de kernen moet voldoen. Het groenbeleidsplan geeft in de module beeldkwaliteit aan dat er een eenmalige investering nodig was om het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau sober te kunnen handhaven. Op basis van dit plan zijn renovaties van beplantingsstroken uitgevoerd, waardoor de kwaliteit is toegenomen en het vastgestelde kwaliteitsniveau sober voor de komende jaren is gewaarborgd. Gekoppeld hieraan is een groenbeheersplan, waarop het jaarlijks onderhoud van het openbaar groen is gebaseerd. Door het onderhoud op basis van het groenbeheersplan te laten uitvoeren, wordt het gestelde onderhoudsniveau gehandhaafd. Jaarlijks wordt bekeken of een bijstelling van het groenbeheersplan moet plaatsvinden. De extreme hitte van afgelopen zomers heeft een behoorlijke aanslag op het openbaar groen gepleegd. Thans wordt geïnventariseerd of vervangingen of extra aanpoot noodzakelijk is. Zo nodig wordt de raad hieromtrent aanvullend geïnformeerd.

Speelvoorzieningen

In 2014 is de nieuwe speelnota Spelenderwijs Ontmoeten vastgesteld. Aan dit beleid is uitvoering gegeven en het project is afgerond. Alle speelterreinen die op de nominatie stonden te verdwijnen zijn geamoveerd en alle (nieuwe) speelterreinen zijn (her)ingericht. Voor het onderhoud en de vervanging van speelvoorzieningen is structureel € 45.000 in de exploitatie opgenomen.

Riolering

Het verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2015-2019 is de neerslag van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsnota dient te hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu en het onderhoud. Het voorstel is om in 2019 nog geen nieuw GRP op te stellen, omdat het huidige plan nog aan de eisen voldoet en we in 2021 kunnen aansluiten bij de nieuwe Omgevingswet. Momenteel wordt ook gewerkt aan een stresstest en klimaatadaptatie. Eventuele maatregelen hieruit worden ook verwerkt in de omgevingsplannen. Tevens wordt aangegeven hoe de maatregelen en investeringen worden bekostigd. De investeringen in de riolering worden geactiveerd, de lasten worden via de riooltarieven verhaald op de burgers. De eventuele overschotten of tekorten worden jaarlijks met de voorziening Riolering geëgaliseerd.

Klimaatverandering leidt tot hogere temperaturen, nattere winters, heftigere buien en een kans op drogere zomers wat extra investeringen met zich mee kan brengen. Hieraan wordt de komende jaren de nodige aandacht geschonken.

Gebouwenbeheer

De gemeente heeft een aantal gebouwen in eigendom, beheer en onderhoud. Om waardevermindering van de gebouwen te voorkomen is een goede staat van onderhoud noodzakelijk. Bij het beheer en onderhoud wordt onderscheid gemaakt tussen het beheer en onderhoud van het gebouw, alles wat aard- en nagelvast is (technisch onderhoud) en het beheer en onderhoud door de gebruiker (water, gas, elektra, telefonie, schoonmaak en dergelijke). Een goede meerjaren onderhoudsplanning is niet alleen om technische redenen van belang. Even belangrijk zijn de bedrijfseconomische aspecten en de tevredenheid van de gebruikers van het object. Jaarlijks worden de gebouwen geïnspecteerd en de onderhoudsschema's hierop aangepast. De meerjaren onderhoudsplannen zijn gekoppeld aan de reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen. De reserve wordt jaarlijks met een gelijk bedrag gevoed, zodat de lasten gelijkmatig in de exploitatie zijn opgenomen. Grote, vaak wisselende onderhoudskosten worden aan deze reserve onttrokken. Onttrekkingen worden door middel van de tussentijdse rapportages door de raad geautoriseerd. Voor het reguliere, kleinere onderhoud is budget structureel in de begroting opgenomen. Ieder jaar wordt aan een aantal specifieke gebouwen extra aandacht gegeven door middel van clustering van onderhoudswerkzaamheden, waardoor een efficiency voordeel gehaald wordt.

Het onderhoud van de diverse gebouwen van de gemeente wordt op verschillende manieren uitgevoerd.

Gemeentelijke gebouwen, niet voor de gemeentelijke dienst bestemd

Zowel het groot als het klein onderhoud van deze gebouwen komt voor rekening van de gemeente. Het groot onderhoud is in beeld gebracht door middel van een meerjaren onderhoudsplan (MOP). Om deze kosten te dekken is een reserve gevormd die jaarlijks met een gelijk bedrag wordt gevoed. De middelen hiervoor zijn in de begroting opgenomen. Daarnaast is voor het reguliere jaarlijkse onderhoud een budget in de exploitatie opgenomen. Met de vaststelling van het onderhoudsplan is voldoende onderbouwing aanwezig om de gebouwen adequaat te onderhouden en in stand te houden. Na de installatie van zonnepanelen op de daken van de verbouwde Gemeentewerf en de sporthal in Bredevoort willen we stappen maken in de verduurzaming van ons vastgoed. Allereerst wordt hiervoor bekeken welke gebouwen hier het meest geschikt voor zijn.

Ieder jaar wijzigt de bouwvoorraad minimaal. De kleedaccommodatie van SVD is geprivatiseerd en een woonhuis aan de Bredevoortsestraatweg naast de Atletiekvereniging is aangekocht en direct verhuurd voor maximaal 2 jaar. De achtergelegen grond is verhuurd aan de Atletiekvereniging.

Gemeentelijke huisvesting

Locaties Hofstraat 8 en Markt 7

Het onderhoud aan deze gebouwen is in het MOP opgenomen. Er zijn geen bijzonderheden, wel blijven we hier ook kritisch kijken naar de toepasbaarheid van nieuwe ontwikkelingen op gebied van duurzaamheid.

Gemeentewerf locatie Derde Broekdijk 1E

Hier is de buitendienst gehuisvest. Het pand is uitgebreid met een verdieping. Voorjaar 2020 wordt hier een nieuw MOP voor opgesteld.

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het omvat alle strategieën van de gemeente rond het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van beleidstaken zoals ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, verkeer en vervoer, cultuur, sport en recreatie en economische structuur. Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. De resultaten, maar vooral de financiële risico's, zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente. Daarom is transparantie van grondbeleid van groot belang.

In de Nota Vastgoed Gemeente Aalten, die in 2014 door de raad is vastgesteld, is het begrip grondbeleid omschreven als een activiteit van de lokale overheid, waarbij op een uitvoeringsgerichte wijze sturing wordt gegeven aan de ruimtelijke ordening, ten einde een goede en evenwichtige inrichting van de ruimte te verkrijgen. Hierbij kunnen ook die voorzieningen worden gerealiseerd die in de regel niet door de particuliere sector worden ontwikkeld (bijvoorbeeld sociale woningen, sociaal-culturele voorzieningen, openbaar vervoer en infrastructuur). Bovendien is grondbeleid een beleidsveld waar de lokale overheid doelen op kan realiseren.

Met behulp van deze nota wordt inzicht gegeven in de rol van de gemeente in het beleidsproces en worden voorstellen gedaan op welke wijze de inzet van het aan de gemeente beschikbaar gestelde instrumentarium in het beleidstraject kan worden verbeterd gericht op effectiviteit van het te voeren grondbeleid. Er wordt in het grondbeleid onderscheid gemaakt in actief en passief (faciliterend) beleid. In deze nota is het accent verschoven van actief naar passief grondbeleid. Indien bij specifieke projecten/nieuwe ontwikkelingen actief grondbeleid gewenst is, dan wordt hiertoe separaat besloten. In genoemde nota worden verder de beschikbare instrumenten beschreven die de gemeente ten dienste staan bij het voeren van een optimaal grondbeleid. Daarnaast wordt ingegaan op de organisatie van het gemeentelijk grondbeleid met betrekking tot de bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheid, op de financiële en administratieve randvoorwaarden en op het uitgiftebeleid van de aangekochte gronden.

> Risico's grondexploitatie

Op grond van de begrotingsvoorschriften worden de risico's jaarlijks ingeschat en wordt waar nodig per complex een voorziening ten laste van het resultaat getroffen.

> Bestemmingsreserve Dorpsuitleg

Deze reserve is gevoerd uit de bijdrage van de exploitant van bedrijventerrein 't Hietveld in Dinxperlo, gebaseerd op een bijdrage per uitgegeven vierkante meter bouwgrond. De volledige bijdrage is ontvangen. Het saldo van de reserve bedraagt afgerond € 263.000 op 31 december 2019.

Voor de gronden onderscheiden we een drietal categorieën

1. Gronden en terreinen niet in exploitatie;
2. Faciliterend grondbeleid;
3. Bouwgrond in exploitatie (BIE).

1. Gronden en terreinen niet in exploitatie

Tot deze categorie wordt onder meer gerekend De Wegwijzer en Westrand Aalten. Er zijn ontwikkelingen ten aanzien van deze twee onderdelen. Daarnaast behoren tot deze categorie gronden die voorlopig niet worden ontwikkeld en die in een eerder stadium zijn geschrapt binnen bestaande complexen, zoals Kern De Heurne en een deel van Westrand Aalten.

De boekwaarde op 31 december 2018 van deze categorie bedraagt € 2.243.000.

Westrand Aalten

Er is een overeenkomst met een bedrijf op basis waarvan ruim 5 ha van de oorspronkelijk beschikbare hoeveelheid als bedrijventerrein wordt ontwikkeld. Dat betekent dat de overtollige hectares (69.335 m²) zijn afgestoten als landbouwgrond. Deze meters zijn in 2016 al afgewaardeerd naar agrarische waarde en overgebracht naar de rubriek gronden en terreinen onder de materiële vaste activa.

Het bestemmingsplan is door de gemeenteraad vastgesteld. Tegen dit bestemmingsplan zijn beroepen aangetekend bij de Raad van State. Op dit moment is nog niet bekend wanneer de zitting bij de Raad van State plaatsvindt.

De Wegwijzer

Voor dit complex is een bouwgrondexploitatie opgesteld die door de raad in 2013 is aangehouden. De bouwgrondexploitatie laat een verwacht positief resultaat zien van € 437.000, uitgaande van de realisatie van 9 woningen. Nu is deze locatie in beeld voor de mogelijke vestiging van een supermarkt.

2. Faciliterend grondbeleid

Tot deze categorie behoren de gronden die in eigendom zijn van derden. Bij de ontwikkeling daarvan treedt de gemeente faciliterend op. De door de gemeente gemaakte kosten worden op de private partij verhaald. Afspraken hierover worden vastgelegd in een overeenkomst. In beginsel verloopt dit budgettair neutraal. Het gaat eind 2018 nog om 11 projecten.

Bij de complexen vallend onder deze categorie wordt er in principe van uitgegaan dat de door de gemeente gemaakte kosten minus opbrengsten uiteindelijk minimaal gecompenseerd worden door de met de ontwikkelaars overeengekomen exploitatiebijdragen. Bij de beoordeling per complex is dan ook vastgesteld dat met betrekking tot geen enkel complex een financieel risico wordt gelopen.

Hoge Veld

Ten aanzien van het Hoge Veld is hier te melden dat de ontwikkeling wat vertraging heeft opgelopen, vanwege de complexiteit van de sloop van de hoogbouw. In het gebouw is asbest verwerkt, hetgeen bijzondere aandacht vraagt voor de wijze van sanering. Met de koper is overeengekomen dat de gemeente een deel van de hogere sloopkosten als gevolg van de asbest voor haar rekening neemt. De sloop is inmiddels afgerond. De verwachting is dat in het laatste kwartaal van 2019 wordt gestart met de realisatie van de noodzakelijke infrastructuur.

3. Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Dit zijn de gronden in eigendom van de gemeente waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een begroting heeft vastgesteld. Het betreft zowel woningbouw als bedrijventerreinen.

Eind 2018 zijn nog 9 grondcomplexen in exploitatie. Volgens de laatste hercalculaties (van ultimo 2018) worden daarvan de volgende resultaten verwacht:

bedragen x € 1.000

Bouwgrond in exploitatie (BIE)			
	Uitkomst	Resultaat	Opmerkingen
Kobus III	320	Negatief	
Lintelo uitbreiding kern	19	Positief	
Kern De Heurne 1e fase	4	Positief	
Herontwikkeling Ds van Dijklocatie	354	Negatief	
Herstructureringsplan De Rietstap	0		
't Warmelinck	8	Positief	
Haartsebos	132	Negatief	
Kraaienboom	32	Negatief	
Industrieterrein II	265	Negatief	Na eerdere winstneming in 2008 (525)

Van alle bouwgrond in exploitatie zijn per ultimo 2018 de bestaande financiële risico's in beeld gebracht. Daar waar een negatief financieel resultaat is berekend, is een voorziening getroffen. De totale voorziening per 31 december 2018 bedraagt € 1.103.000.

Conclusie

De bedrijfsvoering en financiële administratie van de grondexploitaties is adequaat. De processen met betrekking tot het grondenbeheer zijn beschreven en de taken en bevoegdheden tussen Openbare Ruimte en Informatiebeheer zijn organisatorisch voldoende afgebakend. Per ultimo 2018 zijn van alle complexen met een kostprijsozopzet de kostprijscalculaties geactualiseerd en de complexen met alle overige gronden beoordeeld, geanalyseerd en, voor zover mogelijk, geactualiseerd.

Hiermee is een juist en volledig inzicht verkregen in de bestaande boekwaarde van de complexen en de toekomstige resultaten. In de door de raad vastgestelde Nota Vastgoed Gemeente Aalten vindt het grondbeleid het formele kader.

Paragraaf Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijk)

Per publiekrechtelijke regeling is de ratio van het weerstandsvermogen opgenomen. Om te beoordelen in hoeverre het weerstandsvermogen toereikend is, wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie wordt uitgedrukt in een ratio, waarbij normaliter gestreefd zou moeten worden naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0.

Ratio weerstandsvermogen	
>2 0	0,8 – 1,0 0
1,4 – 2,0 0	0,6 – 0,8 0
1,0 – 1,4 0	< 0,6 0

Bedragen
x € 1.000

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA), Hengelo Gelderland (Programma 1)

Doelstelling en openbaar belang De ODA behandelt voor de partners de aanvragen voor vergunningen in het kader van het omgevingsrecht (milieudeel), toetst meldingen, houdt toezicht op en handhaaft de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Daarnaast adviseert de ODA gemeenten en provincie (op verzoek) bij de opstelling van beleid en bij specifieke ontwikkel- of uitvoeringsprojecten.

Partijen Naast Aalten de gemeenten Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de Provincie Gelderland.

Actualiteit De ODA bereidt zich voor op diverse ontwikkelingen als de inbreng van milieukennis bij de voorbereiding op de Omgevingswet en het samen met diverse bevoegde instanties aanpakken van milieucriminaliteit en ondermijning. Ook de advisering van bedrijven rond het thema energie en duurzaamheid is een actuele ontwikkeling net als het meedenken bij het asbestvraagstuk.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2019	2.862	2.675	399	Sluitend	1,01
2020	2.652	2.625	444	Sluitend	1,01

Regio Achterhoek, Doetinchem (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang Zeven gemeenten in de Achterhoek werken samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen ten behoeve van regionale ontwikkeling en belangenbehartiging.

Partijen Naast Aalten de gemeenten Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk

Actualiteit In de afgelopen periode is hard gewerkt aan het afsluiten van een Regiodeal als een van de eerste Regio's met het Rijk. De ambitie is om in 2030 in de Achterhoek een nog sterker bloeiende en innovatieve economie te realiseren met een kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving. Speerpunten zijn: Smart Economy, Smart Living en Smart Governance.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2019	5.563	2.352	190	Sluitend	1,16
2020	6.446	1.593	186	Sluitend	1,15

GGD Noord- en Oost-Gelderland, Warnsveld (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang De GGD NOG beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de inwoners van 22 gemeenten die bij GGD NOG zijn aangesloten.

Partijen De GGD bestaat uit 22 gemeenten uit het noorden en oosten van Gelderland.

Actualiteit Er is een ambtelijke commissie ingesteld met als doel te komen tot een beter gedragen systeem van loon- en prijsindexering.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2019	66	1.578	416	Sluitend	1,01
2020	134	1.317	426	Sluitend	0,94

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG), Apeldoorn (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang Iedere gemeente dient deel uit te maken van één van de 25 veiligheidsregio's. De taken van een veiligheidsregio liggen op het gebied van de voorbereiding en bestrijding van rampen en grote incidenten door de brandweer, de GHOR (geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen), de politie en gemeente.

Partijen De VNOG bestaat uit 22 gemeenten uit het noorden en oosten van Gelderland.

Actualiteit Om in control te komen wordt 2019 gebruikt. Tevens worden in het najaar van 2019 keuzes gemaakt die in 2020 gevolgen kunnen hebben voor de invulling van de dienstverlening.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2019	2.134	42.737	1.464	Sluitend	1
2020	1.821	53.740	1.507	Sluitend	1,7

Stadsbank Oost Nederland (SON), Enschede (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang Financiële zelfredzaamheid van de inwoners van de aangesloten gemeenten vergroten en ondersteuning bij financiële problemen van de inwoners.

Partijen Er zijn 22 aangesloten gemeenten uit Twente en de Achterhoek.

Actualiteit De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening wordt aangepast. De wijzigingen gaan onder andere over het besluit over toegang tot schuldhulp (doelgroepenbeleid) en het plan van aanpak, vroegsignalering van schulden en het uitwisselen van persoonsgegevens. Daarnaast staat het onderwerp Bewindvoering volop in de belangstelling. De Stadsbank en de aangesloten gemeenten gaan een pilot uitvoeren om (de groei van) de bewindvoering (en de hiermee gepaard gaande uitgaven) terug te dringen en adequate alternatieve vormen van ondersteuning te ontwikkelen.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2019	1.081	14.798	152	Positief 2	1,1
2020	1.082	14.817	155	Positief 3	1,12

Laborijn, Doetinchem (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang Laborijn heeft tot taak zorg te dragen voor de uitvoering van de gehele participatiewet. Zij ondersteunt inwoners voor wie werk zoeken en vinden niet vanzelfsprekend is, op hun weg naar een baan of, als dat nog niet mogelijk is, door (maatschappelijke) participatie.

Partijen Naast Aalten de gemeenten Doetinchem, Oude IJsselstreek en Montferland.

Actualiteit De gemeente Oude IJsselstreek heeft aangegeven uit te willen treden uit de GR per 1 januari 2021, dit is een omvangrijk proces dat nauwgezet aangepakt moet worden en in 2020 uitgewerkt wordt. De financiële gevolgen hiervan zijn uiteraard nog niet duidelijk. Als reactie op het onderzoek door Berenschot omtrent klantbejegening heeft Laborijn acties ingezet om de dienstverlening te verbeteren. Daarnaast heeft Laborijn een bezuinigingsopgave van 2,2 miljoen in 2020 verwerkt in haar begroting. Hiermee komt onze bijdrage uit op € 1.771.000.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2019	4.983	8.900	1.719	Sluitend	Niet bekend
2020	4.097	9.060	1.771	Sluitend	1,09

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL), Doetinchem (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang Gemeenten en provincie werken samen in het ECAL, dat is ontstaan uit de samenvoeging van het Achterhoekse Archief en het Staring Instituut. Het Erfgoedcentrum voert de wettelijke archieftaken conform Archiefwet en overige erfgoedtaken zoals documentatie, onderzoek en publieksfunctie uit.

Partijen De gemeenschappelijke regeling voert de wettelijke taken uit voor de gemeenten Aalten, Berkelland, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk en Bronckhorst. Voor de niet wettelijke taken betalen Doesburg, Lochem, Zevenaar, Duiven, de Provincie Gelderland en andere donateurs een bijdrage.

Actualiteit Geen bijzondere ontwikkelingen.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Bijdrage	Saldo Begroting	Ratio weerstand
2019	103	693	12.851	Positief 57	2,74
2020	128	660	12.533	Positief 25	2,32

Vennootschappen en coöperaties (privaatrechtelijk)

Leisurelands B.V. (Programma 1)

Doelstelling en openbaar belang	Bedrijfsmatig en duurzaam aanbieden van vrijetijdsbesteding voor een breed publiek. Dit doen door middel van grondgebonden recreatievoorzieningen met groen als decor. Daartoe voor zichzelf en anderen grondgebonden exploitaties doen. Daarmee direct en indirect een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en vrijetijdsbesteding in de regio waar zij actief is.
Partijen	Aandeelhouders waaronder Achterhoekse en Liemerse gemeenten als voormalige RAL gemeenten. Namens de aandeelhoudende voormalige Recreatieschap Achterhoek Liemers (RAL) gemeenten treedt de gemeente Doetinchem in de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering van Leisurelands op.
Financieel	Aalten ontvangt geen dividenduitkering. Een besluit over het al dan niet afstoten van aandelen is nog niet genomen.

ROVA, Zwolle (Programma 1)

Doelstelling en openbaar belang	ROVA is de afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie van 23 gemeenten. ROVA zet zich in voor een schonere en duurzame leefomgeving.
Partijen	ROVA werkt voor 23 aandeelhoudende gemeenten.
Financieel	Begroot is een structurele dividendopbrengst van € 149.000 in 2020. Werkelijk ontvangen in 2019 € 129.572 en 2018 € 155.580.

Coöperatieve Achterhoekse Groene Energie Maatschappij, Winterswijk (Programma 1)

Doelstelling en openbaar belang	De AGEM gelooft in een duurzame Achterhoek die niet afhankelijk is van fossiele brandstoffen. Doel is een energieneutrale Achterhoek in 2030.
Partijen	Naast Aalten zijn de volgende gemeenten lid: Berkelland, Doetinchem, Oude IJssel-streek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk en Bronckhorst. Ook is inmiddels een achttal burgerorganisaties lid.
Financieel	Vanaf 2017 is de AGEM financieel zelfstandig en ontvangt geen jaarlijkse bijdrage van de gemeente. Wel staat de gemeente borg voor de nakoming van de verplichtingen uit hoofde van een financieringsovereenkomst met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten. De maximale borgstelling bedraagt € 56.000 te vermeerderen met boeten, rente en kosten.

EUREGIO, Gronau (D) (Programma 2)

Doelstelling en openbaar belang	De EUREGIO is actief in de opbouw en versterking van de structuren en de grensoverschrijdende samenwerking in het Nederlands-Duitse grensgebied.
Partijen	De EUREGIO telt 104 Duitse en 25 Nederlandse lidgemeenten, vijf Landkreisen en twee waterschappen.
Financieel	Per inwoner wordt in 2019 € 0,29 bijgedragen (€ 7.819). Voor 2020 wordt dit tarief begin 2020 vastgesteld in de algemene ledenvergadering.

BNG Bank, Den Haag (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang	Deze bank is van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG is een betrokken partner voor een duurzamer Nederland en stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te bereiken.
Partijen	De Nederlandse Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Financieel Begroot is een structurele dividendopbrengst van € 37.000 in 2020. Werkelijk ontvangen in 2019 € 48.841

NV Alliander, Arnhem (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland. Kernactiviteiten zijn het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit. Deze taken zijn wettelijk bepaald gezien het belang van een betrouwbare aanvoer van energie.

Partijen Provincies Gelderland en Noord-Holland, BV houdstermaatschappij Falcon en de gemeente Amsterdam: zij hebben gezamenlijk driekwart van de aandelen in bezit. Het overige deel is in bezit van 55 andere gemeentelijke aandeelhouders.

Financieel Begroot is een structurele dividendopbrengst van € 318.000 in 2020. Werkelijk ontvangen in 2019 € 430.822 en in 2018 € 262.802.

Vitens, Utrecht (Programma 3)

Doelstelling en openbaar belang Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en levert drinkwater aan circa 5,7 miljoen klanten. De verantwoordelijkheid van Vitens is een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.

Partijen 111 aandeelhouders bestaande uit gemeenten en provincies.

Financieel Begroot is een structurele dividendopbrengst van € 21.000 in 2020. Werkelijk ontvangen in 2019 € 16.824.

In liquidatie

Tot 2016 was ISWI de gezamenlijke sociale dienst van Oude IJsselstreek en Aalten. Per 1 maart 2018 is een liquidatieverslag gemaakt, waarna het liquidatiesaldo grotendeels aan de gemeenten is uitgekeerd. Omdat er nog een claim is ingediend over een reeds afgewikkeld bedrijfsongeval bij een derde, is er een kleine reserve aangehouden voor nog resterende verplichtingen. Aangezien het hier waarschijnlijk een zekerheidsstelling van rechten betreft verwachten we geen problemen, maar is de werkelijke vereffening nog wel even uitgesteld.

In 2013 is besloten dit (recreatieve) samenwerkingsverband van 13 gemeenten in de Achterhoek en Liemers op te heffen. In augustus 2019 is de eindverantwoording opgesteld. Verrekening van het saldo, op basis van het aantal inwoners, betekent voor Aalten een uitkering van € 36.826. Daarnaast worden de voormalige RAL aandelen omgezet naar aandelen Leisurelands B.V. Aalten ontvangt er 955 (een aandeel van circa 0,4%). De keuze of Aalten deze aandelen al dan niet behoudt, wordt te zijner tijd aan de gemeenteraad voorgelegd.

Paragraaf Demografische ontwikkeling

Algemeen

In deze 'krimpparagraaf' besteden we aandacht aan de effecten van de demografische ontwikkelingen, zijnde de ontgroening en vergrijzing van de bevolking, op de leeftijd van de huishoudens, de leefbaarheid, diverse voorzieningen, de woningmarkt en de arbeidsmarkt. Deze paragraaf is opgenomen vanwege het belang in onze regio, het is geen verplichte paragraaf vanuit het BBV.

1. Demografisch Effect Rapportage (DER)

In 2011 is de DER vastgesteld waarvan onder andere deze demografische paragraaf het resultaat is. Bij de actualisatie van de DER, begin 2017, heeft het sociaal domein en het onderwijs een hogere prioriteit (A) gekregen. Met name bij de beleidsvelden die met prioriteit A in de DER zijn opgenomen moet bij beleidsvorming nadrukkelijk gekeken worden naar de effecten van de demografische ontwikkeling en moet dat ook expliciet worden aangegeven in college- en raadsvoorstellen.

Dat betreft de volgende beleidsvelden:

1. Bestuurlijke samenwerking en stedelijke vernieuwing/volkshuisvesting;
2. Beheer wegen;
3. Participatiewet, Wmo, sociaal cultureel werk, jeugd en jongerenwerk, gezondheidszorg, jeugdzorg, openbaar vervoer, bibliotheek en alle vormen van onderwijs.

2. Vertaling demografische effecten in visie Krachten versterken en raadsprogramma

Bij de vorming van de Toekomstvisie Aalten 2025 en verder Krachten Versterken heeft het aspect van de ontgroening en vergrijzing speciale aandacht gekregen. Het inspelen op de gevolgen van de ontgroening en vergrijzing heeft een prominente rol in de visietekst gekregen, zoals "We zorgen voor onze ouderen", "Koesteren onze jeugd", "Woonvormen voor jong en oud", "Voldoende werkgelegenheid (behoud en terugkeer jeugd)". Daarnaast is geconstateerd in de visie dat de bevolkingssamenstelling een gegeven is, waar we reëel naar moeten kijken en waar we zo goed mogelijk mee om moeten gaan.

Vervolgens heeft de raad deze aspecten nog benadrukt door in het op 23 mei 2018 vastgestelde raadsprogramma de volgende overwegingen en aandachtspunten/acties op te nemen:

- tracht leegstaande panden om te laten vormen tot betaalbare woningen voor jongeren, alleenstaanden en ouderen en zorg voor diverse subsidies/leningen;
- we investeren in infrastructuur en het beheer en onderhoud van sport- welzijns- en overige accommodaties. Door demografische ontwikkelingen vraagt dat aandacht;
- de gemeente moet zich inspannen om de jeugd veilig en gelukkig te laten opgroeien. De gemeente moet dan ook een actieve rol vervullen in het samenbrengen van onderwijs, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Denk aan werkplekken voor jongeren en afstudeerplekken. Scholen hebben te maken met krimp. Voor behoud van de leefbaarheid in de buurtschappen moet er alles aan gedaan worden om daar de scholen te behouden;
- ouderen verdienen veel aandacht en steun, niet alleen in de 'zorg' maar ook om vitaal te blijven.

3. Bevolkingsopbouw en -prognose

De huidige leeftijdsopbouw van de bevolking geeft een sterke indicatie voor de leeftijdsopbouw van de komende decennia in de gemeente. De invloed van migratie is daarop beperkt. Op 1 januari 2019 had de gemeente 27.012 inwoners. De vergrijzing en ontgroening zet steeds sterker door. Onder de 45 jaar zijn de leeftijdsgroepen fors kleiner dan de groepen 45-64. Er zal dus op termijn (30-40 jaar) een hele andere samenstelling van de bevolking zijn in de gemeente Aalten. De komende decennia worden overheerst door de sterke vergrijzing en de daarbij behorende gevolgen voor de arbeids-, woningmarkt, zorg en voorzieningen. Het sterfteoverschot is de laatste jaren aan het toenemen. We zien al jaren dat het aantal geboorten/kleine kinderen aan het afnemen is. Logisch als we zien dat het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd sterk is teruggelopen ten opzichte van de oudere leeftijdsgroepen. Ook het aantal kinderen per vrouw loopt terug.

Bevolkingsopbouw qua leeftijd 1-1-2019	
Leeftijdsklasse 90-99	217
Leeftijdsklasse 80-89	1.249
Leeftijdsklasse 70-79	2.798
Leeftijdsklasse 60-69	3.634
Leeftijdsklasse 50-59	4.331
Leeftijdsklasse 40-59	3.497
Leeftijdsklasse 30-39	2.676
Leeftijdsklasse 20-29	2.635
Leeftijdsklasse 10-19	3.368
Leeftijdsklasse 0-9	2.606
	27.011

Bron: GBA-Aalten 1-1-2019

Leeftijdsopbouw huishoudens per gebied per 1 januari 2019

In verhouding is er in de kleine kernen en het buitengebied een groter aandeel senioren huishoudens dan in de hoofdkernen. Uit het AWLO 2017 is het beeld gekomen dat juist deze groep senioren vrij honkvast is en veelal blijft wonen in de huidige woning tot het laatste stadium. Juist de kleinere groep jonge huishoudens zijn meer verhuisgeneigd en die zorgen voor beweging in de woningmarkt. Die beweging zal zich met name afspelen in de hoofdkernen.

Prognoses

Er worden door verschillende bureaus bevolkingsprognoses gemaakt. De mate van detaillering is daarvan verschillend. In al die prognoses zitten kleine verschillen. Het beeld voor de gemeente Aalten is echter in alle prognoses gelijk: een afnemend aantal inwoners en vergrijzing en ontgroening. Het CBS heeft in december 2018 onderstaande prognose aan inwoners gepubliceerd voor de gemeente Aalten.

In opdracht van de regiogemeenten heeft het bureau ABF diverse scenario's doorgerekend. Resultaat daarvan voor de gemeente Aalten is dat het aantal inwoners in 2025 een bandbreedte van 26.080 tot 27.240 inwoners laat zien. Waarbij het hoogste aantal alleen behaald zal worden als het ons lukt alle jongeren aan de Achterhoek respectievelijk Aalten te binden. Dit wordt echter door ABF als een niet realistisch scenario gezien. Alleen door te monitoren zal duidelijk worden welke prognose realistisch blijkt.

Het aantal huishoudens blijft, door gezinsverdunding, nog wel licht groeien tot ongeveer 2028. Met name door de groei van senioren huishoudens. Daarna stabiliseert het aantal huishoudens zich, wel daarbinnen toename van eenpersoonshuishoudens, om enige tijd later qua aantal echt af te nemen als de grootste groep van de babyboom generatie komt te overlijden.

Bevolkingsprognose	
2020	26.400
2025	25.600
2030	24.700
2035	23.900
2040	23.000

Demografie en zorgvraag

Door de vergrijzing zal de gemiddelde leeftijd van de bevolking toenemen. De keuze voor kleinere gezinnen en de mogelijkheid om dit te realiseren liggen aan de basis van de vergrijzing. De sterfteontwikkeling is feitelijk de belangrijkste oorzaak van de vergrijzing. We leven steeds langer. De gemiddelde Nederlandse man wordt nu bijna 80 jaar en de vrouw 83 jaar. Door verbeterde hygiëne, voeding en gezondheidszorg is het de verwachting dat de levensverwachting verder zal stijgen. Het CBS gaat nu al uit van 87 jaar voor mannen en 90 jaar voor vrouwen in 2060. De groep 75+ gaat in de gemeente voornamelijk tussen 2025 en 2040 flink groeien. Dat is de groep waarin de zorgvraag relatief hoog is. De vraag naar gemeentelijke ondersteuning wordt daarbij nog eens extra versterkt door het beleid dat mensen langer zelfstandig moeten blijven wonen. Inwoners komen minder snel in aanmerking voor intramurale voorzieningen en blijven daardoor tot op latere leeftijd langer zelfstandig (in de buurt) wonen, met eventueel noodzakelijke ondersteuning/begeleiding.

Prognose ontwikkeling aantal inwoners per gebied

In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt wat het effect is van de leeftijdsopbouw op de lange termijn ontwikkeling qua aantal inwoners in de diverse gebieden in de gemeente. Met name in het buitengebied en de kleine kernen zal er in 2046 een zeer forse afname van het aantal inwoners zijn. Dit zal invloed hebben op de bezetting van woningen in die gebieden en het draagvlak voor voorzieningen zoals scholen.

Bron: Monitor Wonen en Zorg, Provincie Gelderland, Factsheet Gemeente Aalten, 2016

	totale aantal inwoners		afname	85+ 85+		toename	15-30 jarigen		
	2016	2046		2016	2046		2016	2046	afname
Barlo	680	376	-45%	8	29	263%	138	50	-64%
IJzerlo	605	502	-17%	8	45	463%	97	70	-28%
Lintelo	781	612	-22%	17	75	341%	131	55	-58%
Aalten	14.148	13.617	-4%	388	891	130%	2.233	1.852	-17%
Haart	623	338	-46%	14	28	100%	107	54	-50%
Bredevoort	1.818	1.027	-44%	41	89	117%	266	123	-54%
Dinxperlo	7.298	6.715	-8%	202	519	157%	1.090	765	-30%
De Heurne	947	786	-17%	19	76	300%	149	83	-44%
Totaal	26.900	23.973	-11%	697	1.752	151%	4.211	3.052	-28%

Bron: Monitor Wonen en Zorg, Provincie Gelderland, Factsheet Gemeente Aalten, 2016

4. Demografie en woningen

De meeste woningen staan in de hoofdkernen. Daar zal de vraag naar woningen het sterkst blijven, omdat het aantal inwoners daar het minst zal teruglopen. Of daar nu de juiste woningen staan voor de komende decennia is de vraag. Volgens de uitkomsten van het AWLO 2017 voldoen al veel woningen niet meer aan de kwalitatieve eisen van veel jongere huishoudens. En dat is de groep die actief woonruimte zoekt en zorgt voor dynamiek op de woningmarkt. Vervangende nieuwbouw vindt op het moment nauwelijks plaats. Dat zal moeten toenemen, want de levensduur van woningen heeft een grens waarbij investeren naar de moderne kwaliteitseisen niet meer renderend is. Denk aan de verduurzaming. Vanaf begin 2018 is daar nog bijgekomen dat woningen in de nabije toekomst van het aardgas af moeten. Hoe gaan we dat allemaal vormgeven?

Tegelijkertijd constateren we dat na de crisis een inhaalslag gaande is op de woningmarkt. Met name meer starters worden actief en zoeken een geschikte woning. Ook wil een bescheiden deel senioren doorstromen naar echte levensloopgeschikte woningen. De koopwoningmarkt laat begin 2019 zien dat er in de gemeente een overcapaciteit is aan woningen vanaf 3 ton. De vraag ligt juist bij de goedkopere prijsklassen. Daar zal dus voor de komende jaren het accent op moeten liggen. In de kleine kernen en het buitengebied zal de komende decennia naar verwachting vraaguitval bij woningen komen terwijl daar op dit moment de prijsklasse nog veelal te hoog is voor jongere huishoudens.

De leegstand van woningen zal naar verwachting tegen 2025 zo'n 4% bedragen als inderdaad het in 2017 afgesproken aantal van 483 extra woningen wordt gerealiseerd en er geen significante sloop/reductie gaat plaatsvinden. Na 2028 zal vraaguitval ontstaan bij woningen die niet voldoen aan de moderne kwaliteitseisen van huishoudens en te veel investering vragen om mee te kunnen doen in de energietransitie. Dat zal aanleiding zijn voor sloop en vervangende nieuwbouw, waarbij dan een geleidelijke afname van het aantal woningen zal moeten plaatsvinden om geen overcapaciteit te hebben. In onderstaand overzicht is geen rekening gehouden met de realisatie van 'rode' plannen op de woningbouwplanning en mogelijke extra, nog niet geplande, woninginitiatieven.

Levensloopbestendigheid/nultreden Achterhoek bestaande woningen

Op basis van eigen onderzoek hebben we een redelijk goed beeld van onze bestaande woningvoorraad. We denken dat zo'n 66% min of meer geschikt te maken is voor bewoning door senioren. Het betreft woningen met een ruime woonkamer, ruime slaapkamer, ruime badkamer en gelegen op één woonlaag of met een traplift goed toegankelijk te maken. Uiteraard moeten diverse eigenaren/bewoners wel aanpassingen doen om de veiligheid te vergroten. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het weghalen van een hoge douchebakken en vervangen door een inloop-douche en indien nodig het aanbrengen van een traplift. Het woningbestand vanaf de jaren zeventig scoort hierin goed. Nieuwe toevoegingen, ook voor starters, moeten bij voorbaat al geheel levensloopbestendig zijn om

de vraag in de komende decennia voor de groeiende groep senioren op te kunnen vangen die echt levensloopbestendig willen wonen en dus met alle noodzakelijke functies op één woonlaag. Als er op termijn woningen uit de markt gehaald moeten worden, dan is de kwalitatieve geschiktheid van een woning voor bewoning in alle leeftijdsfasen een aspect om rekening mee te houden, naast de kosten van verduurzaming en stedenbouwkundige aspecten.

* in 2019 sloop Hoge Veld

	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2025
Aantal woningen/woonfunctie	11.811	11.869	11.920	11.973	11.966	12.225
BAG correcties	11	11	10	17	-80	0
In aanbouw 1-1-	38	35	42	73	50	0
Nog gepland toe te voegen	458	411	371	336	243	0
Leegstand*	479	484	511	456	420	575
Percentage leegstand	4,10%	4,10%	4,30%	3,80%	3,50%	4%
Aantal huishoudens	11.410		11.511	11.586	11.650	11.750

* in 2019 sloop Hoge Veld

5. Leefbaarheid en voorzieningenniveau

Zowel binnen Dinxperlo als binnen de kern Aalten zijn ruim voldoende voorzieningen binnen een redelijke loop/fietsafstand bereikbaar voor de bewoners. Er zal op termijn wel een reductie van het aantal winkels plaatsvinden en zal er een aantrekkelijk compact winkelgebied moeten zijn om voldoende kwaliteit te kunnen waarborgen.

Er wordt een flinke afname voorzien van de schoolgaande jeugd. Dat zal ook een groot effecten hebben op een aantal voorzieningen, zoals scholen en peuterspeelzalen. De verwachting is dan ook reëel dat er schoolgebouwen en lokalen leeg komen. Daarnaast zorgt de vergrijzing voor een forse groei in de zorg behoefte, zowel in de thuiswoonsituatie als voor de opvang in de laatste levensfase. Dat stelt ook eisen aan het daarvoor benodigde vastgoed. Met name in de kern Aalten is er wel extra zorgvastgoed nodig voor de doelgroep senioren. Hergebruik van bestaand vastgoed is daarvoor een eerste optie. Maatschappelijk vastgoed van instellingen, zoals kerkgenootschappen komt onder druk te staan door de afname van het aantal inwoners. We zien her en der al dat kerkgebouwen hun functie verliezen. Het vinden van nieuwe functies voor dergelijk leegkomend vastgoed is een grote uitdaging en zal zeker niet altijd lukken.

In overleg met burgers, instellingen en buurgemeenten moet bezien worden welke voorzieningen op welke plekken echt lange termijn toekomstwaarde hebben en welke niet. Op basis daarvan moeten er keuzes gemaakt worden waar een gemeente nog efficiënt haar middelen op zal inzetten. Ook particuliere eigenaar en stichtingen moeten voorsorteren op sloop van vastgoed.

In 2021 zal er weer een Achterhoeks Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek worden gehouden. De insteek is om minimaal de huidige score qua leefbaarheid voor de gemeente en de kernen te behouden. We monitoren dit (regionaal) iedere 4 jaar en hopen daarmee de eerste signalen/indicaties van terugloop qua leefbaarheid te traceren zodat er gerichte acties gedaan kunnen worden om het leefbaarheidsniveau hoog te houden.

6. De arbeidsmarkt en de vooruitzichten voor sociale en economische vitaliteit.

Arbeidsmarkt

Na een dip in 2015 (10.000 banen), is het aantal banen weer aan het toenemen. In 2018 waren er zo'n 10.700 banen bij 2.160 bedrijven.

In de bevolkingsprognoses zien we een afname van de beroepsbevolking. Dat zal dus spanning op de arbeidsmarkt gaan veroorzaken. De vraag is of het bedrijfsleven op de langere termijn hier in de Achterhoek nog wel de juiste mensen kan vinden voor haar banen. In diverse sectoren zal een beroep moeten worden gedaan op EU-arbeidsmigranten.

Capaciteit bedrijvigheid en bedrijfsterreinen

In de gemeente Aalten is in totaal zo'n 129,5 hectare bedrijventerrein aanwezig, waarvan nu nog 8% direct uitgifbaar. Het grootste deel daarvan ligt in Dinxperlo. In het recentste Regionaal Programma Werklocaties (RPW) is een uitbreidingsbehoefte geraamd bij de kern Aalten van circa 5 ha op de korte termijn (tot 2023) en nog 8 à 10 ha op de langere termijn (2023-2030). Dit is noodzakelijk om het bedrijfsleven voldoende te kunnen accommoderen en te voorkomen dat bedrijven de gemeente gaan verlaten.

Capaciteit detailhandel

De omvang van het winkelaanbod in de gemeente Aalten is ruim bemeten. De leegstand zal naar

verwachting de komende jaren toenemen tenzij we strategisch m² detailhandel verminderen. Met name buiten de kernwinkelgebieden. De druk op de lokale winkel vindt zijn oorzaak deels in de ontwikkeling van internet aankopen. Het marktaandeel daarvan groeit nog steeds. De demografische ontwikkeling heeft ook een negatief effect op het bestedingspatroon van mensen. Ouderen besteden minder in de detailhandel dan mensen in de opbouwfase van hun leven.

Ontwikkeling arbeidspotentieel

Voor de ontwikkeling van de arbeidsmarkt is het belangrijk om een beeld te hebben over de omvang van de beroepsbevolking. Daarbij werd tot voor kort nog standaard uitgegaan van een leeftijdsgroep 15-64 jaar. We weten dat jongeren veelal pas later gaan werken (eerst studeren) en dat de pensioenleeftijd is gestegen tot nu al ruim 66 jaar. In 2016 bedroeg de beroepsbevolking ruim 14 duizend personen volgens het CBS. Met een afname van de bevolking en de ontgroening ligt een verdere afname van de beroepsbevolking dus in het verschiet. Natuurlijk is werken en wonen niet noodzakelijk in dezelfde gemeente, maar enige spanning op de arbeidsmarkt zit er wel aan te komen. Niet slechts in Aalten neemt de beroepsbevolking af; dat is een regionaal beeld. Hoe het bedrijfsleven zich gaat ontwikkelen in de Achterhoek is afwachten. Met een afnemende beroepsbevolking mag je verwachten dat de mogelijkheden om een baan in de Achterhoek te vinden gaan toenemen. Met name voor hogere functies zal het bedrijfsleven gericht moeten zoeken naar ex-Achterhoekers en (oud) studenten afkomstig uit de Achterhoek. De ervaring leert dat mensen met een binding sneller geneigd zijn om weer in de Achterhoek te komen wonen.

Bijlagen

Geprognosticeerde balans 2020-2023

Geprognosticeerde balans 2020-2023

Om de ontwikkeling van de belangrijkste activa en passiva inzichtelijk te maken, wordt in de begroting een meerjarige geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze meerjarige geprognosticeerde balans geeft raadsleden het inzicht om zich een oordeel te vormen over de gezondheid van de financiële positie van de gemeente en de ontwikkelingsrichting ervan.

bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
(im) Materiële vaste activa	37.616	41.336	41.748	42.873	43.396	42.584
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.053	1.343	1.343	1.343	1.343	1.343
Financiële vaste activa: Leningen	13.234	11.522	10.405	9.288	8.258	7.228
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	206	206	206	206	206	206
Totaal Vaste Activa	52.109	54.407	53.702	53.710	53.203	51.361
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	2.089	2.062	1.683	1.166	1.260	1.260
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	1.717	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Liquide middelen	21	1.000	500	500	500	500
Overlopende activa	4.110	0	0	0	0	0
Totaal Vlottende Activa	7.937	4.562	3.683	3.166	3.260	3.260
Totaal Activa	60.046	58.969	57.385	56.876	56.463	54.621

Passiva	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	23.265	18.962	18.886	18.789	18.608	18.559
Voorzieningen	5.975	5.569	5.290	5.210	5.343	5.676
Vaste schuld	22.797	23.503	25.477	25.489	25.501	25.314
Totaal Vaste Passiva	52.037	48.034	49.653	49.488	49.452	49.549
Vlottende schuld	3.431	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Overlopende passiva	4.578	7.435	4.232	3.888	3.511	1.572
Totaal Vlottende Passiva	8.009	10.935	7.732	7.388	7.011	5.072
Totaal Passiva	60.046	58.969	57.385	56.876	56.463	54.621

Overzicht meerjarig EMU-saldo

Overzicht meerjarig EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie van de gemeente.

Omschrijving	T-1	T	T+1
	2019	2020	2021
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2019, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2020	Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. . onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.303	-76	-97
2 Mutatie (im)materiële vaste activa .	3.720	412	1.125
3 Mutatie voorzieningen .	-406	-279	-80
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in . exploitatie)	-27	-379	-517
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en . verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-8.402	-388	-785

Meerjarenoverzicht 2018 – 2023, overzicht van baten, lasten en resultaat

Meerjarenoverzicht 2018 – 2023, overzicht van baten, lasten en resultaat

In de afzonderlijke programma's zijn de werkelijke cijfers 2018, raming na wijziging 2019 en raming 2020-2023 met de bijbehorende toelichtingen opgenomen. De namen van de taakvelden zijn opgenomen conform BBV.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Programma 1 Ruimte						
Baten						
Verkeer en vervoer	-65	-390	-60	-60	-60	-60
Openbaar vervoer	0	-416	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	-3	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-37	-25	-7	-7	-7	-7
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-32	-37	-37	-37	-37	-37
Economische promotie	-174	-176	-204	-204	-204	-204
Sportaccommodaties	-313	-266	-259	-259	-259	-259
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-66	-147	-62	-62	-62	-62
Riolering	-2.071	-1.907	-1.920	-1.920	-1.920	-1.920
Afval	-1.878	-1.814	-1.883	-1.883	-1.883	-1.879
Milieubeheer	-133	-964	-38	-38	-38	-4
Begraafplaatsen en crematoria	-208	-219	-269	-269	-294	-294
Ruimtelijke ordening	-106	-111	-42	-42	-42	-42
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	-1.891	-1.401	-692	-749	-608	-81
Wonen en bouwen	-602	-201	-412	-112	-112	-112
Totaal Baten	-7.581	-8.074	-5.885	-5.642	-5.526	-4.961
Lasten						
Verkeer en vervoer	2.179	2.851	2.337	2.519	2.544	2.516
Openbaar vervoer	2	692	25	25	25	25
Economische ontwikkeling	16	20	18	18	18	18
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	41	16	4	4	4	4
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	50	45	44	47	44
Economische promotie	21	62	29	18	18	18
Sportaccommodaties	3.226	1.536	1.590	1.550	1.773	1.530
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.780	1.998	1.793	1.742	1.742	1.742
Riolering	1.550	1.347	1.457	1.507	1.492	1.546
Afval	1.521	1.473	1.536	1.536	1.536	1.532
Milieubeheer	794	1.809	946	925	925	891
Begraafplaatsen en crematoria	363	370	391	426	386	386
Ruimtelijke ordening	464	1.383	452	452	452	452
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein)	1.639	1.381	671	728	587	60
Wonen en bouwen	775	1.199	983	958	809	809
Totaal Lasten	14.415	16.187	12.280	12.454	12.360	11.574
Totaal Programma 1 Ruimte	6.834	8.113	6.395	6.812	6.834	6.614
Programma 2 Sociaal Domein						
Baten						

Bestuur	-457	-46	-46	-46	-46	-46
Crisisbeheersing en brandweer	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Openbare orde en veiligheid	-58	-159	-16	-16	-16	-16
Onderwijshuisvesting	-35	-36	-37	-37	-37	-37
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-237	-283	-279	-279	-279	-279
Sportbeleid en activering	-8	0	0	0	0	0
Musea	-15	-15	-14	-14	-13	-12
Cultureel erfgoed	-29	-71	-2	-2	-2	-2
Media	-22	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-76	-4	-53	-53	-53	-53
Wijkteams	-5	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-4.740	-4.318	-4.533	-4.675	-4.779	-4.853
Begeleide participatie	-31	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-8	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-7	-13	-13	-13	-13	-13
Maatwerkdienstverlening 18+	-480	-280	-250	-250	-250	-250
Totaal Baten	-6.209	-5.225	-5.243	-5.384	-5.487	-5.561
Lasten						
Bestuur	1.747	2.125	1.805	1.796	1.885	1.885
Crisisbeheersing en brandweer	1.588	1.675	1.909	1.902	1.922	1.953
Openbare orde en veiligheid	337	453	200	200	200	200
Openbaar basisonderwijs	3	7	12	12	12	12
Onderwijshuisvesting	998	845	819	815	812	809
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	935	1.060	1.038	1.020	1.001	1.001
Sportbeleid en activering	195	193	194	194	190	194
Cultuurpresentatie-productie-particip.	364	269	247	247	247	247
Musea	279	317	317	316	316	315
Cultureel erfgoed	114	186	118	119	118	123
Media	506	496	489	489	489	489
Samenkracht en burgerparticipatie	2.962	3.093	3.074	3.039	3.039	3.039
Wijkteams	244	334	340	340	340	340
Inkomensregelingen	7.528	7.608	7.575	7.684	7.804	7.890
Begeleide participatie	8.969	8.357	8.064	7.764	7.644	7.504
Arbeidsparticipatie	536	574	611	619	636	654
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	721	743	707	707	707	707
Maatwerkdienstverlening 18+	3.934	4.439	4.251	4.169	4.246	4.321
Maatwerkdienstverlening 18-	5.188	5.264	5.561	5.264	5.216	5.216
Geëscaleerde zorg 18+	31	24	16	16	16	16
Geëscaleerde zorg 18-	472	533	601	601	601	601

Totaal Lasten	37.652	38.597	37.948	37.313	37.440	37.516
Totaal Programma 2 Sociaal Domein	31.443	33.372	32.705	31.929	31.952	31.956
Programma 3 Bedrijfsvoering						
Baten						
Burgerzaken	-466	-287	-281	-301	-301	-301
Beheer overige gebouwen en gronden	-429	-310	-219	-219	-219	-219
Overhead	-204	-3	-59	-59	-59	-59
Treasury	-817	-716	-738	-715	-695	-675
OZB woningen	-3.028	-3.157	-3.215	-3.308	-3.401	-3.494
OZB niet-woningen	-1.415	-1.504	-1.511	-1.553	-1.595	-1.637
Belastingen overig	-232	-235	-239	-239	-239	-239
Algemene uitkering en overige uitk.GF	-40.684	-41.810	-43.526	-43.396	-43.075	-43.211
Overige baten en lasten	-2.157	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-49.430	-48.021	-49.787	-49.790	-49.584	-49.835
Lasten						
Burgerzaken	749	712	629	661	661	694
Beheer overige gebouwen en gronden	616	484	478	599	497	507
Overhead	7.879	7.918	8.055	7.971	7.992	8.082
Treasury	342	362	298	273	253	232
OZB woningen	164	187	182	182	182	182
OZB niet-woningen	110	129	121	121	121	121
Belastingen overig	117	116	116	116	116	116
Algemene uitkering en overige uitk.GF	0	4	4	304	304	304
Overige baten en lasten	580	-688	872	1.011	923	1.066
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	14	10	10	10	10
Resultaat van de rek. van baten en lst.	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	10.558	9.238	10.767	11.249	11.060	11.315
Onttrekkingen						
Mutaties reserves	-6.361	-3.260	-629	-760	-822	-610
Stortingen						
Mutaties reserves	6.540	558	550	560	560	560
Resultaat van de rek. van baten en lst.	417	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	6.956	558	550	560	560	560
Totaal Programma 3 Bedrijfsvoering	-38.277	-41.485	-39.100	-38.741	-38.787	-38.569
Gerealiseerd resultaat	0	0	0	0	0	0

Overzicht van baten en lasten, ingedeeld naar taakvelden

Overzicht van baten en lasten, ingedeeld naar taakvelden

Hieronder staan de werkelijke cijfers 2018, raming na wijziging 2019 en raming 2020-2023 uitgesplitst per taakveld conform het BBV.

Het begrotingssaldo is verwerkt in Taakveld 0; Overige baten en lasten.

Het rekeningresultaat is verwerkt in Taakveld 0; Resultaat van de rekening van baten en lasten.

0. Bestuur en ondersteuning

Bedragen x €1.000

0. Bestuur en ondersteuning	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Bestuur	-457	-46	-46	-46	-46	-46
Burgerzaken	-466	-287	-281	-301	-301	-301
Beheer overige gebouwen en gronden	-429	-310	-219	-219	-219	-219
Overhead	-204	-3	-59	-59	-59	-59
Treasury	-817	-716	-738	-715	-695	-675
OZB woningen	-3.028	-3.157	-3.215	-3.308	-3.401	-3.494
OZB niet-woningen	-1.415	-1.504	-1.511	-1.553	-1.595	-1.637
Belastingen overig	-232	-235	-239	-239	-239	-239
Algemene uitkering en overige uitk.GF	-40.684	-41.810	-43.526	-43.396	-43.075	-43.211
Overige baten en lasten	-2.157	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-49.887	-48.067	-49.833	-49.836	-49.630	-49.881
Lasten						
Bestuur	1.747	2.125	1.805	1.796	1.885	1.885
Burgerzaken	749	712	629	661	661	694
Beheer overige gebouwen en gronden	616	484	478	599	497	507
Overhead	7.879	7.918	8.055	7.971	7.992	8.082
Treasury	342	362	298	273	253	232
OZB woningen	164	187	182	182	182	182
OZB niet-woningen	110	129	121	121	121	121
Belastingen overig	117	116	116	116	116	116
Algemene uitkering en overige uitk.GF	0	4	4	304	304	304
Overige baten en lasten	580	-688	872	1.011	923	1.066
Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	14	10	10	10	10
Resultaat van de rek. van baten en lst.	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	12.305	11.363	12.572	13.044	12.945	13.201
Onttrekkingen						
Mutaties reserves	-6.361	-3.260	-629	-760	-822	-610
Stortingen						
Mutaties reserves	6.540	558	550	560	560	560
Resultaat van de rek. van baten en lst.	417	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	6.956	558	550	560	560	560
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning	-36.987	-39.406	-37.340	-36.991	-36.947	-36.730

1. Veiligheid

Bedragen x €1.000

1. Veiligheid	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Crisisbeheersing en brandweer	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Openbare orde en veiligheid	-58	-159	-16	-16	-16	-16
Totaal Baten	-59	-160	-17	-17	-17	-17
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	1.588	1.675	1.909	1.902	1.922	1.953
Openbare orde en veiligheid	337	453	200	200	200	200
Totaal Lasten	1.926	2.128	2.109	2.102	2.123	2.154
Totaal 1. Veiligheid	1.866	1.968	2.092	2.085	2.105	2.137

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Bedragen x €1.000

2. Verkeer, vervoer en waterstaat	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Verkeer en vervoer	-65	-390	-60	-60	-60	-60
Openbaar vervoer	0	-416	0	0	0	0
Totaal Baten	-65	-806	-60	-60	-60	-60
Lasten						
Verkeer en vervoer	2.179	2.851	2.337	2.519	2.544	2.516
Openbaar vervoer	2	692	25	25	25	25
Totaal Lasten	2.182	3.544	2.362	2.543	2.569	2.541
Totaal 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.116	2.738	2.302	2.483	2.509	2.481

3. Economie

Bedragen x €1.000

3. Economie	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Economische ontwikkeling	-3	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-37	-25	-7	-7	-7	-7
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-32	-37	-37	-37	-37	-37
Economische promotie	-174	-176	-204	-204	-204	-204
Totaal Baten	-246	-237	-248	-248	-248	-248
Lasten						
Economische ontwikkeling	16	20	18	18	18	18
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	41	16	4	4	4	4
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	50	45	44	47	44
Economische promotie	21	62	29	18	18	18
Totaal Lasten	122	148	97	85	88	85
Totaal 3. Economie	-125	-89	-151	-162	-160	-162

4. Onderwijs

Bedragen x €1.000

4. Onderwijs	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Onderwijshuisvesting	-35	-36	-37	-37	-37	-37
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-237	-283	-279	-279	-279	-279
Totaal Baten	-272	-319	-315	-315	-315	-315
Lasten						
Openbaar basisonderwijs	3	7	12	12	12	12
Onderwijshuisvesting	998	845	819	815	812	809
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	935	1.060	1.038	1.020	1.001	1.001
Totaal Lasten	1.935	1.912	1.869	1.846	1.824	1.821
Totaal 4. Onderwijs	1.663	1.593	1.553	1.531	1.509	1.506

5. Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x €1.000

5. Sport, cultuur en recreatie	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Sportbeleid en activering	-8	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	-313	-266	-259	-259	-259	-259
Musea	-15	-15	-14	-14	-13	-12
Cultureel erfgoed	-29	-71	-2	-2	-2	-2
Media	-22	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-66	-147	-62	-62	-62	-62
Totaal Baten	-453	-499	-337	-336	-335	-335
Lasten						
Sportbeleid en activering	195	193	194	194	190	194
Sportaccommodaties	3.226	1.536	1.590	1.550	1.773	1.530
Cultuurpresentatie-productie-particip.	364	269	247	247	247	247
Musea	279	317	317	316	316	315
Cultureel erfgoed	114	186	118	119	118	123
Media	506	496	489	489	489	489
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.780	1.998	1.793	1.742	1.742	1.742
Totaal Lasten	6.465	4.995	4.747	4.658	4.874	4.640
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie	6.012	4.496	4.410	4.322	4.539	4.305

6. Sociaal domein

Bedragen x €1.000

6. Sociaal domein	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Samenkracht en burgerparticipatie	-76	-4	-53	-53	-53	-53
Wijkteams	-5	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-4.740	-4.318	-4.533	-4.675	-4.779	-4.853
Begeleide participatie	-31	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-8	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-7	-13	-13	-13	-13	-13
Maatwerkdienstverlening 18+	-480	-280	-250	-250	-250	-250
Totaal Baten	-5.347	-4.615	-4.849	-4.991	-5.095	-5.169
Lasten						
Samenkracht en burgerparticipatie	2.962	3.093	3.074	3.039	3.039	3.039
Wijkteams	244	334	340	340	340	340
Inkomensregelingen	7.528	7.608	7.575	7.684	7.804	7.890
Begeleide participatie	8.969	8.357	8.064	7.764	7.644	7.504
Arbeidsparticipatie	536	574	611	619	636	654
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	721	743	707	707	707	707
Maatwerkdienstverlening 18+	3.934	4.439	4.251	4.169	4.246	4.321
Maatwerkdienstverlening 18-	5.188	5.264	5.561	5.264	5.216	5.216
Geëscaleerde zorg 18+	31	24	16	16	16	16
Geëscaleerde zorg 18-	472	533	601	601	601	601
Totaal Lasten	30.586	30.971	30.801	30.203	30.248	30.288
Totaal 6. Sociaal domein	25.238	26.356	25.953	25.213	25.154	25.120

7. Volksgezondheid en milieu

Bedragen x €1.000

7. Volksgezondheid en milieu	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Riolering	-2.071	-1.907	-1.920	-1.920	-1.920	-1.920
Afval	-1.878	-1.814	-1.883	-1.883	-1.883	-1.879
Milieubeheer	-133	-964	-38	-38	-38	-4
Begraafplaatsen en crematoria	-208	-219	-269	-269	-294	-294
Totaal Baten	-4.291	-4.904	-4.110	-4.110	-4.135	-4.097
Lasten						
Riolering	1.550	1.347	1.457	1.507	1.492	1.546
Afval	1.521	1.473	1.536	1.536	1.536	1.532
Milieubeheer	794	1.809	946	925	925	891
Begraafplaatsen en crematoria	363	370	391	426	386	386
Totaal Lasten	4.228	4.998	4.331	4.394	4.340	4.354
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	-63	94	221	284	204	257

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bedragen x €1.000

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Realisatie 2018	Raming na wijziging 2019	Begroting 2020	Jaarschijf 2021, B20	Jaarschijf 2022, B20	Jaarschijf 2023, B20
Baten						
Ruimtelijke ordening	-106	-111	-42	-42	-42	-42
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein	-1.891	-1.401	-692	-749	-608	-81
Wonen en bouwen	-602	-201	-412	-112	-112	-112
Totaal Baten	-2.599	-1.713	-1.146	-903	-762	-235
Lasten						
Ruimtelijke ordening	464	1.383	452	452	452	452
Grondexploitatie (niet-bedrijven terrein	1.639	1.381	671	728	587	60
Wonen en bouwen	775	1.199	983	958	809	809
Totaal Lasten	2.877	3.963	2.107	2.139	1.849	1.322
Totaal 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	278	2.249	961	1.236	1.087	1.087

Investeringschema

Investeringschema

Bedragen x € 1.000

	Investering	Kapitaal lasten	Investering	Kapitaal lasten	Investering	Kapitaal lasten	Investering	Kapitaal lasten
	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023
Openbare verlichting	47	2	47	3	47	5	47	7
Bekendijk	107	3		4		4		4
Materieel	150	21	166	38	150	54	150	70
Oranjestraat Bredevoort	157	5		6		6		6
Frederik Hendrikstraat Bredevoort	168	5		6		6		6
Misterstraat	170	6		7		7		6
Ludgerstraat	173	6		7		7		7
Prinsenstraat/veemarkt	311	11		13		12		12
Dijkstraat	469	17		19		19		19
Lichtenvoordsestraatweg	500			21		21		21
Trompstraat			152	5		6		6
Saksenstraat			242	8		9		9
Welinkweg Dinxperlo			316	10		12		12
Frankenstraat			330	11		13		13
Reehorsterstraat			629	21		25		24
Admiraal de Ruyterstraat			1.166	39		46		45
Vondelstraat, Jacob Catsstraat, Staringstraat					105	3		4
Jacob Catsstraat					130	4		5
Dalweg					147	5		6
Reehorsterlaan					293	10		12
Helmkamp Menisstraat					400	12		15
Europastraat					455	14		17
Roseveldstraat/Aaltenseweg								
Roelvinkstraat					765	25		30
Willebrordstraat							103	3
Ganzenpoelendijk							124	4
Aaltenseweg							750	24
Totale investeringen	2.251	75	3.048	217	2.491	325	1.174	387

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen specifiek bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze 'vrij' kan besteden.

bedragen x € 1.000

	Werkelijk 2018	Raming na wijziging 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Algemene lokale heffingen	-4.436	-4.651	-4.730	-4.865	-5.000	-5.135
Algemene uitkering	-24.726	-36.102	-36.868	-36.528	-36.528	-36.577
Uitkering deelfonds sociaal domein	-15.958	-6.705	-6.658	-6.568	-6.460	-6.334
Dividend	-529	-455	-525	-525	-525	-525
Saldo financieringsfunctie	54	71	85	83	83	82
Totaal exclusief sociaal domein	-29.637	-41.137	-42.038	-41.835	-41.970	-42.155
Totaal inclusief sociaal domein	-45.595	-47.842	-48.696	-48.403	-48.430	-48.489

Overzicht reserves en voorzieningen

Reserves

Bedragen x € 1.000

	01.01.2020	Mutaties 2020	01.01.2021	Mutaties 2021	01.01.2022	Mutaties 2022	01.01.2023	Mutaties 2023	01.01.2024
Algemene reserve	13.058	0	13.058	0	13.058	0	13.058	0	13.058
Reserve wegonderhoud	30	30	60	-30	30	-20	10	30	40
Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.262	-24	1.238	-83	1.155	-222	933	-128	805
Reserve huisvesting onderwijs	5.268	80	5.348	90	5.438	90	5.528	90	5.618
Reserve bodemsanering	132	0	132	0	132	0	132	0	132
Reserve dorpsuitleg	202	0	202	0	202	0	202	0	202
Reserve formatie en organisatie	612	-165	447	-177	270	-110	160	-42	118
Totaal reserves	20.564	-79	20.485	-200	20.285	-262	20.023	-50	19.973

Algemene reserve

Bedragen x € 1.000

Stand 31 december 2018	14.297
Rekeningsaldo 2018 toevoegen	417
Mutaties 2019	
P1: Volkshuisvestingstaken	-158
P1: Structuurversterking kernen	-787
P1: Maatregelen NABO, raadsmededeling 4 mei 2018	-274
P2: Onttrekking overheadkosten Leader, 2016-2019	-28
P2: Leader, bijdrage Ahof B&W 23 oktober	-42
P2: Leader, bijdrage raken met smaken	-4
P2: Leader, nog in te zetten	-338
P2: RBS 06-2019 Project Talent, Brede impuls combinatie functionaris	-25
Totaal mutaties 2019	-1.239
Stand 31 december 2019 begroot	13.058
Mutaties 2020 – 2023	
	0
Stand 31 december 2023 begroot	13.058

Toelichting reserves

Reserve wegonderhoud

Het saldo van deze reserve is gerelateerd aan de onderhoudsplannen. Jaarlijks wordt € 290.000 aan deze reserve toegevoegd en worden de werkelijke kosten voor het groot onderhoud op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MOP) aan de reserve onttrokken.

Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het saldo van deze reserve is gerelateerd aan de onderhoudsplannen. Vanaf 2020 wordt € 180.000 aan deze reserve toegevoegd en worden de werkelijke kosten voor het groot onderhoud op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MOP) aan de reserve onttrokken.

Reserve huisvesting onderwijs

Deze reserve wordt jaarlijks gevoed, zodat toekomstige investeringen voor de onderwijshuisvesting weer mogelijk worden gemaakt.

Reserve bodemsanering

Deze reserve is bedoeld om kosten van saneringen op te vangen.

Reserve dorpsuitleg

Deze reserve is gevoed met een bijdrage per uitgegeven vierkante meter bouwgrond van bedrijventerrein 't Hietveld in Dinxperlo. Een nadere aanwending moet nog worden aangegeven.

Reserve formatie en organisatie

Deze reserve heeft het karakter van een schommelfonds. De normale mutaties op de personeelsbudgetten verlopen via deze reserve. Uit dit saldo moeten ook de toekomstige verplichtingen worden gedekt.

Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

	01.01.2020	Mutaties 2020	01.01.2021	Mutaties 2021	01.01.2022	Mutaties 2022	01.01.2023	Mutaties 2023	01.01.2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's									
Voorziening wachtgeld oud personeelsleden	57	-57	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening APPA (pension wethouders)	3.751	32	3.783	27	3.810	148	3.958	148	4.106
Voorziening wachtgeld wethouders	626	-140	486	-104	382	-62	320	-10	310
Totaal	4.434	-165	4.269	-77	4.192	86	4.278	138	4.416
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is									
Voorziening afval	893	-376	517	-276	241	-176	65	-64	1
Voorziening riolering	242	262	504	273	777	223	1.000	259	1.259
Totaal	1.135	-114	1.021	-3	1.018	47	1.065	195	1.260
Totaal Voorzieningen	5.569	-279	5.290	-80	5.210	133	5.343	333	5.676

Toelichting voorzieningen

Voorziening wachtgeld oud personeelsleden

De voorziening is bedoeld om de lasten van de niet-actieven op te vangen. In 2020 loopt de laatste verplichting af, waarna de voorziening wordt opgeheven.

Voorziening APPA (pensioen wethouders)

Op grond van actuariële berekeningen wordt de voorziening voor de pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders jaarlijks op peil gebracht. Uitgangspunt hierbij is het standaardtarief rekenrente dat DNB (De Nederlandsche Bank) hanteert. Uiteraard wordt hiervoor bij de wethouders premie ingehouden.

Voorziening wachtgeld wethouders

Deze voorziening is ingesteld om aan de (wettelijke) wachtgeldverplichting van de gewezen wethouders te voldoen. De uitkeringsduur is minimaal 6 maanden en maximaal drie jaar en twee maanden. Onder voorwaarden komen wethouders in aanmerking voor een verlengde uitkering tot aan pensioenleeftijd.

Voorziening afval

Conform het BBV moet er een voorziening gevormd worden voor de middelen die van derden verkregen zijn en waarvan de bestemming gebonden is. De kosten van afval verlopen budgettair neutraal en het overschot of tekort wordt verrekend met deze voorziening.

Voorziening riolering

Conform het BBV moet er een voorziening gevormd worden voor de middelen die van derden verkregen zijn en waarvan de bestemming gebonden is. De kosten van riolering verlopen budgettair neutraal en het overschot of tekort wordt verrekend met deze voorziening.

Overzicht incidentele baten en lasten, structurele mutaties reserves en structureel begrotingsaldo

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanuit het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan beoordeeld worden of en in hoeverre sprake is van een sluitende begroting. Wij dekken de incidentele lasten zoveel als mogelijk met incidentele baten. Voor het bepalen van de incidentele baten en lasten is de 'notitie structurele en incidentele baten en lasten' als uitgangspunt genomen.

Onderstaand schema geeft inzicht in de incidentele posten uit de begroting 2020-2023.

bedragen x € 1.000

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Programma 1 Ruimte				
Wonen en bouwen				
Hogere bouwleges inkomsten	-300	0	0	0
Programma 2 Sociaal Domein				
Bestuur				
Lagere dotatie voorziening wachtgeld wethouders	-200	0	0	0
Totaal	-500	0	0	0

Structurele mutaties reserves

Conform BBV geven we ook inzicht in de structurele mutaties op de reserves.

bedragen x € 1.000

Reserve	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Onderhoud wegen	290	290	290	290
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	180	180	180	180
Onderwijshuisvesting	80	90	90	90
Totaal structurele mutaties reserves	550	560	560	560

Incidentele mutaties reserves

Tevens een overzicht van de incidentele mutaties op de reserves.

bedragen x € 1.000

Reserve	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Onderhoud wegen	-260	-320	-310	-260
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	-204	-263	-402	-308
Formatie en organisatie	-165	-177	-110	-42
Totaal incidentele mutaties reserves	-629	-760	-822	-610

Structureel begrotingssaldo

Daarnaast een overzicht van het structureel begrotingssaldo.

bedragen x € 1.000

Structureel begrotingssaldo	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Saldo baten en lasten	76	97	181	-242
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	79	200	262	50
Begrotingssaldo na bestemming	-3	-103	-81	-292
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-500	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	497	-103	-81	-292
	tekort	overschot	overschot	overschot

Overzicht begroting op kostensoort

Overzicht begroting op kostensoort, baten

Bedragen x € 1.000

Baten	Werkelijk 2018	Raming na wijziging 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Rente, dividend en gerealiseerde boekwinst	-834	-731	-752	-728	-708	-687
Algemene uitkering	-24.726	-35.105	-36.868	-36.828	-36.614	-36.877
Deelfonds Sociaal Domein	-15.958	-6.705	-6.658	-6.568	-6.461	-6.334
OZB belastingen	-3.896	-4.072	-4.135	-4.254	-4.373	-4.492
Afvalstoffenheffing	-1.359	-1.142	-1.142	-1.242	-1.342	-1.450
Rioolheffing	-1.960	-1.855	-1.896	-1.896	-1.896	-1.896
Bouwleges	-555	-182	-393	-93	-93	-93
Overige leges en heffingen	-1.776	-1.635	-1.716	-1.753	-1.769	-1.785
Inkomens- en vermogensoverdrachten (excl. algemene uitkering)	-6.330	-6.650	-5.156	-5.298	-5.402	-5.476
Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	-510	-287	-258	-258	-258	-258
Gronden en overige duurzame verkopen	-1.340	-847	-135	-380	-224	-50
Overige baten	-1.233	-1.594	-1.307	-1.149	-1.197	-808
Onttrekkingen aan voorzieningen	-2.237	-335	-376	-276	-176	-64
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Doorberekeningen aan kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0
Overige verrekeningen ten behoeve van bouwgrond	-506	-182	-125	-95	-86	-88
Begrotingstotaal (exclusief reserve mutaties)	-63.220	-61.322	-60.917	-60.818	-60.599	-60.358
Onttrekkingen aan reserves	-6.361	-3.260	-629	-760	-822	-610
Begrotingstotaal (inclusief reserve mutaties)	-69.581	-64.582	-61.546	-61.578	-61.421	-60.968

Overzicht begroting op kostensoort, lasten

Bedragen x € 1.000

Lasten	Werkelijk 2018	Raming na wijziging 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Salarissen	12.209	12.734	13.260	13.299	13.232	13.164
Kosten niet actieven	0	0	0	0	0	0
Personeel van derden	644	571	338	338	338	338
Rente en afschrijvingen	2.525	2.660	2.422	2.476	2.498	2.499
Inkomens- en vermogensoverdrachten	23.117	21.814	20.891	20.877	20.870	20.839
Sociale uitkeringen in geld	547	615	609	609	609	609
Sociale uitkeringen in natura	11.113	10.796	11.433	11.083	11.162	11.237
Duurzame goederen	435	343	59	59	59	59
Overige externe kosten	10.460	14.767	11.249	11.038	11.042	10.666
Onvoorzien	0	0	200	200	200	200
Toevoegingen aan voorzieningen	369	246	408	419	469	505
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Doorberekeningen aan kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0
Overige verrekeningen ten behoeve van bouwgrond	789	1.079	124	517	301	0
Begrotingstotaal (exclusief reserve mutaties)	62.208	65.625	60.993	60.915	60.780	60.116
Toevoegingen aan reserves	6.956	558	550	560	560	560
Begrotingssaldo	417	-1.601	3	103	81	292
Begrotingstotaal (inclusief reserve mutaties)	69.581	64.582	61.546	61.578	61.421	60.968

Overzicht inkomensoverdrachten

Overzicht inkomensoverdrachten

Bedragen x € 1.000

	Werkelijk 2018	Raming na wijziging 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Baten						
Budgetsubsidie	-37	-14	-14	-13	-12	-12
Leerlingenvervoer	-4	-5	0	0	0	0
Minima	-51	-70	-8	-8	-8	-8
Overig	-58	-61	-62	-124	-62	-62
Verbonden partijen, Laborijn aandeel BBZ	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Verbonden partijen, WWB	-4.677	-4.441	-4.523	-4.665	-4.769	-4.843
	-4.829	-4.593	-4.609	-4.812	-4.853	-4.927
Lasten						
Algemeen Maatschappelijk Werk	0	43	0	0	0	0
Bewegingsonderwijs	79	78	79	79	79	79
Budgetsubsidie	2.567	2.552	2.509	2.491	2.472	2.472
Centrum Jeugd en Gezin	168	186	184	184	184	184
Collectief Vraagafhankelijk Vervoer	407	436	445	445	445	445
Exploitatiebijdrage	1	3	3	3	3	3
Fractievergoeding	11	14	14	14	14	14
Jeugdgezondheidszorg	215	342	347	347	347	347
Leerlingenvervoer	380	393	358	358	358	358
Minima	108	100	102	102	102	102
Monumenten	54	114	50	50	50	50
Organisatiesubsidie	313	268	252	242	238	242
Overig	314	362	213	219	219	219
Projectsubsidie	13	13	14	14	14	14
Sport, zwembad	2.074	361	369	369	369	369
Subsidie technieklokalen	10	0	5	5	5	5
Verbonden partijen, ECAL	118	145	145	145	145	145
Verbonden partijen, GGD	376	416	426	426	426	426
Verbonden partijen, Laborijn	13.157	12.851	12.533	12.556	12.572	12.537
Verbonden partijen, Laborijn aandeel BBZ	15	0	0	0	0	0
Verbonden partijen, ODA	785	399	444	443	443	443
Verbonden partijen, Regio Achterhoek	152	186	190	190	190	190
Verbonden partijen, SON	0	152	155	155	155	155
Verbonden partijen, VNOG	1.383	1.464	1.507	1.507	1.507	1.507
Wmo	444	441	435	420	420	420
	23.144	21.319	20.779	20.764	20.757	20.726
Eindtotaal	18.315	16.725	16.171	15.951	15.904	15.800